

Sisačko-moslavačka županija

Plan razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje do 2027. godine

IMPRESSUM

Izdavač: Sisačko-moslavačka županija

Za izdavača: župan Ivan Celjak, mag. iur.

Urednik: župan Ivan Celjak, mag. iur.

Uredništvo: članovi Radne skupine za planiranje izrade i praćenje Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. - 2027. godine: Mihael Jurić, Sanja Mioković, Blanka Bobetko-Majstorović, Darjan Vlahov, Sandra Mahnik, Anita Sinjeri-Ibrišević, Branka Šimanović, Sonja Čatić, Robertina Štajdohar, Marijana Klobučar Bobetko, Maja Banovac Barić, Alenka Ljubešić, Dragica Vugić, Domagoj Orlić

Zaposlenici Regionalnoga koordinatora Sisačko-moslavačke županije: Andreja Šeperac, Tatjana Puškarić, Gordana Krznarić, Nerina Sarkotić, Josip Takač, Mia Pavičić Bogeljić, Magdalena Frkat, Tomislav Mioković, Valentina Kozić, Tina Novak, Ivona Kovačić, Dragan Gusić, Zlatko Mesić

Članovi Partnerskog vijeća Sisačko-moslavačke županije za izradu i praćenje Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. - 2027. godine: Sisačko-moslavačka županija: Mihael Jurić (predsjednik), Darjan Vlahov (zamjenik predsjednika), Javna ustanova Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije: Andreja Šeperac, Tatjana Puškarić, Grad Sisak: Marko Krička, Silvija Mužek, Grad Kutina: Tomislav Kojundžić, Domagoj Šepak, Grad Novska: Boženka Spahić, Domagoj Matejaš, Općina Lekenik: Marin Čačić, Klaudia Medved, Općina Sunja: Grga Dragičević, Anto Rajić, Metalurški fakultet Sveučilišta u Zagrebu: Zdenka Zovko Brodarac, Ladislav Lazić, Učiteljski fakultet Petrinja: Marko Badrić, Zdenko Braičić, Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Sisak: Tihomir Babić, Brankica Grd, Obrtnička komora Sisak: Adolf Cvanciger, Josip Lipovac, Županijski savjet mladih Sisačko-moslavačke županije: Karlo Štengl, Marija Kranjčec, LAG Zrinska gora - Turopolje: Božidar Antolec, Sven Dorotić, LAG UNA: Klementina Karanović, Bojana Markotić Krstinić; Zavičajni klub Marinbrod: Štefica Ponder, Višnja Đureković, Udruga za promicanje informatike, kulture i suživota IKS: Tamara Jovičić, Gordana Paton, Koordinacija udruga proisteklih iz Domovinskog rata Sisačko-moslavačke županije: Nenad Bužanić, Branko Kolarić, Zajednica kulturno-umjetničkih udruga SMŽ: Ivanka Roksandić, Ivan Mužek, Udruga OSI - udruga osoba s invaliditetom Kutina: Jozefina Kranjčec, Vesna Butina, SELK d.d. Kutina: Ivan Brkić, Ante Knezović, PPS Majur d.o.o. Hrvatska Kostajnica: Mladen Galeković, Jakov Galeković, OPTIPLAST d.o.o. Sisak: Danijel Drčić, Adelina Ivković, LIPOVICA d.o.o. Popovača: Marijo Bucina, Vesna Gorički, DEPOS d.o.o. Sisak: Boro Mioč, Mario Nekić, HIPP CROATIA d.o.o. Glina: Darko Baljak, Danko Podoreški, PETROKEMIJA d.o.o. Kutina: Davor Žmegač, Tomislav Antolović

Odbor za vrednovanje Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. - 2027. godine: Mihael Jurić, Darjan Vlahov, Andreja Šeperac, Domagoj Orlić, Sanja Mioković, Luka Galić

Tim za vrednovanje Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. - 2027. godine: Marko Miša, Maja Mahmutović, Ivona Grabar, Maja Kalvarešin Đurin, Barbara Zejnić

Lektura: Nerina Sarkotić, prof.

Izrazi koji se koriste u ovom Planu razvoja, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednakno na muški i ženski spol.

SADRŽAJ

Sadržaj	3
1. Uvod	5
2. Srednjoročna vizija razvoja.....	9
3. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala	11
3.1. Društvo	11
3.1.1. Povoljan zemljopisni položaj i potreba ravnomjernoga razvoja	11
3.1.2. Demografski trendovi, izazovi sustava zdravstvene i socijalne skrbi	11
3.1.3. Obrazovanje u skladu s potrebama županije	15
3.2. Snažna tradicija industrijske proizvodnje i potreba modernizacije gospodarstva	17
3.3. Potencijal povećanja investicija u gospodarstvu.....	19
3.4. Stabilnost vanjskotrgovinske razmjene	20
3.5. Porast malog i srednjeg poduzetništva, potreba modernizacije i prelaska na niskougljično gospodarstvo	20
3.6. Tradicija obrtništva i porast broja zaposlenih u obrtu	21
3.7. Tržište rada - porast broja zaposlenih	22
3.8. Poslovno okruženje s aktivnim poduzetničkim potpornim institucijama	23
3.9. Potencijal razvoja turizma - očuvana prirodna, kulturna i povijesna baština	24
3.10. Značajni resursi za razvoj poljoprivrede i potreba modernizacije poljoprivredne proizvodnje	26
3.10.1. Pokrivenost šumama	28
3.10.2. Lovstvo u funkciji ruralnog razvoja i očuvanja prirodnih staništa	29
3.11. Stanje u okolišu/prostoru.....	30
3.11.1. Kvaliteta okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima	30
3.11.1.5. Visok rizik pojavnosti poplava i potreba dovršetka sustava obrane od poplava	32
3.12. Primarna infrastruktura.....	33
3.12.1. Zadovoljavajući sustav javne vodoopskrbe i nedovoljno razvijen sustav odvodnje otpadnih voda	33
3.12.2. Proizvodnja energije i potreba povećanja korištenja obnovljivih izvora energije.....	34
3.12.3. Značajan razvoj infrastrukture za mobilnost i internetsku povezanost	35
3.13. Brojna Zaštićena područja i prirodna bogatstva	37
3.14. Izazovi razvoja institucionalnog okvira i jačanja međusektorske suradnje.....	38

4.	Opis prioriteta javnih politika u srednjoročnom razdoblju	41
5.	Popis posebnih ciljeva s opisom, pripadajućim pokazateljima ishoda i popisom mjera za provedbu	48
6.	Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj Sisačko-moslavačke županije s naznačenim ključnim koracima i rokovima u provedbi.....	77
6.1.	Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj SMŽ iz nadležnosti Sisačko-moslavačke županije i povezanih tijela	77
6.2.	Terminski plan provedbe strateških projekata važnih za razvoj SMŽ čija provedba nije u nadležnosti Sisačko-moslavačke županije	86
7.	Indikativan finansijski okvir s prikazom finansijskih pretpostavki za provedbu posebnih ciljeva razvoja	111
8.	Okvir za praćenje i vrednovanje	113
8.1.	Praćenje i izvješćivanje	113
8.2.	Vrednovanje	114
9.	Popis grafičkih prikaza	115
10.	Popis tablica.....	115
11.	Izvori	115

1. UVOD

Plan razvoja je akt strateškog planiranja od značaja za jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se utvrđuju srednjoročni prioritet razvoja i posebni ciljevi županije za provedbu strateških ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske za razdoblje do 2030. godine (dalje u tekstu: NRS 2030). Provedba Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje do 2027. doprinijet će jačanju njenih razvojnih potencijala s posebnim naglaskom na razvoj slabije razvijenih područja te jačanje uloge velikih gradova i gradova sjedišta županije u poticanju ravnomernog razvoja.

Procesi strateškog planiranja, programiranja, izrade, donošenja, praćenja provedbe, izvještavanja, mjerena i vrednovanja učinaka dokumenata za planiranje razvoja i provedbu razvojnih politika sveobuhvatni su i u njih je uključen cijeli niz dionika.

U procesu strateškog planiranja i upravljanja razvojem, prilikom izrade, provedbe i vrednovanja planskih dokumenata poštuje se niz načela.

Plan razvoja donosi jedinica područne (regionalne) samouprave u skladu s načelom partnerstva i suradnje nakon prethodno pribavljenog mišljenja Partnerskog vijeća za područje županije. Županija je nositelj planiranja razvoja za svoje područje. U svrhu učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave osniva regionalnu razvojnu agenciju kao javnu ustanovu.

Javna ustanova Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije osnovana je 5. veljače 2018. godine Odlukom Županijske skupštine Sisačko-moslavačke županije. Odluka o osnivanju objavljena je u Službenom glasniku broj 8 od 2. ožujka 2018. godine. U istom je Službenom glasniku objavljeno i Rješenje o utvrđivanju sukladnosti Odluke o osnivanju javne ustanove „Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije“ s odredbama Zakona o ustanovama kojeg je donijela ministrica regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (KLASA: UP/I-023.01/17-03/4, URBROJ: 538-06-1-2/221-18-4 od 22. veljače 2018.). Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije sa sjedištem u Sisku, Rimska 28, registriran je kod Trgovačkog suda u Zagrebu dana 28. veljače 2018. godine.

Na temelju članka 54. Zakona o ustanovama (Narodne novine br. 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08) i članka 5. Odluke o osnivanju Javne ustanove „Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije“ (Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije broj 8/18) Upravno vijeće Javne ustanove Regionalnog koordinatora Sisačko-moslavačke županije na 1. sjednici održanoj dana 18.4.2018. godine donijelo je Statut. Statutom su propisane sljedeće djelatnosti:

- izrada županijske razvojne strategije i drugih strateških i razvojnih dokumenata za područje županije te njihove provedbene dokumente za koje ih ovlasti osnivač
- provjeravanje usklađenosti dokumenata strateškog planiranja razvoja županije s hijerarhijski višim dokumentima strateškog planiranja i donošenje odluke kojima se potvrđuje usklađenost
- pružanje stručne pomoći u pripremi i provedbi programa potpore javnopravnim tijelima i javnim ustanovama s područja županije kojima su osnivači Republika Hrvatska ili županija, u pripremi i provedbi razvojnih projekata od interesa za razvoj županije, a posebno projekata sufinanciranih sredstvima iz strukturnih i investicijskih fondova Europske unije
- pružanje stručne pomoći u pripremi i provedbi razvojnih projekata javnopravnih tijela i javnih ustanova s područja županije kojima su osnivači Republika Hrvatska ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koji su od interesa za razvoj županije kao i zajedničkih razvojnih projekata od interesa za razvoj više županija
- provođenje županijskih razvojnih programa za koje ih ovlasti osnivač
- provođenje programa ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave koji se odnose na ravnomjerniji regionalni razvoj
- upis razvojnih projekata od značaja za razvoj županije u središnji elektronički registar razvojnih projekata
- koordinacija upisa ostalih javnih tijela u središnji elektronički registar razvojnih projekata
- provjera i praćenje stanja projekata svih korisnika s područja županije u središnjem elektroničkom registru razvojnih projekata
- obavljanje stručnih i savjetodavnih poslova u vezi s provedbom županijske razvojne strategije i ostalih strateških, razvojnih i provedbenih dokumenata za područje županije te izještavanje osnivača i ministarstva o njihovoj provedbi
- suradnja s ministarstvom i svim ostalim relevantnim dionicima na poslovima strateškog planiranja i upravljanja razvojem za područje županije
- usklađivanje djelovanja jedinica lokalne samouprave s područja županije vezano uz regionalni razvoj
- obavljanje administrativnih i stručnih poslova za potrebe županijskog partnerstva
- sudjelovanje u radu partnerskih vijeća.

Plan razvoja se izrađuje i donosi u postupku savjetovanja s odgovarajućim Partnerskim vijećem, u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju RH (NN 147/14, 123/17, 118/18) i Uredbom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada Partnerskih vijeća (NN 103/15). Temeljno načelo politike regionalnog razvoja je načelo partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora. Partnerstvo djeluje

kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih skupina dionika i ima savjetodavnu ulogu u izradi i provedbi planskih dokumenata.

Partnersko vijeće Sisačko-moslavačke županije za izradu i praćenje Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. - 2027. osnovano je 8. studenoga 2021. godine Odlukom župana Ivana Celjaka, a na prijedlog Regionalnog koordinatora Sisačko-moslavačke županije i čini ga 26 članova sa zamjenicima koji ravnomjerno zastupaju sve sektore i područja SMŽ.

Plan razvoja Sisačko-moslavačke županije je izrađen u skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017, 151/2022) i Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/2018) i u skladu s metodološkim uputama Koordinacijskog tijela za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH.

Nositelj izrade Plana razvoja je Sisačko-moslavačka županija, dok je javna ustanova Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije koordinator izrade, odnosno izrađivač.

U skladu s propisanim obveznim sadržajem Plan razvoja čine sažetak analize stanja, srednjoročna vizija razvoja, opis razvojnih potreba i razvojnih potencijala, strateški okvir s opisom prioriteta javnih politika, posebnim ciljevima i pripadajućim pokazateljima ishoda te popisom mjera za provedbu posebnih ciljeva, terminskog plan provedbe projekata od strateškog značaja, indikativnog finansijskog plana za provedbu posebnih ciljeva te okvira za praćenje i vrednovanje provedbe. Sukladno propisanoj metodologiji, nositelj izrade donio je Odluku o pokretanju postupka prethodnog vrednovanja Plana razvoja te se sažetak izvješća o provedenom postupku prethodnog vrednovanja također nalazi u Planu razvoja.

Prilog 1 čini opis postupka i rezultata provedenih konzultacija s Partnerskim vijećem za područje županije tijekom izrade Plana razvoja te opis na koji način će Partnersko vijeće biti uključeno u praćenje provedbe.

Prilog 2 čini cjelovita Analiza stanja Sisačko-moslavačke županije koja koristeći multisektorski pristup prikazuje gospodarsku i društvenu situaciju, demografsko stanje, stanje u okolišu/prostoru, razvojne potrebe županije u području prirodnih i demografskih resursa, komunalne infrastrukture, tržišta rada, društvenih djelatnosti i upravljanja razvojem.

Podatke prikupljene i obrađene Analizom stanja obrađuje kvalitativna analitička metoda koja kroz 4 čimbenika nastoji prikazati snage, slabosti, prilike i prijetnje u županiji. Analiza stanja obrazlaže i tumači koji su i kakvi su stvarni čimbenici razvoja i potencijali za razvoj SMŽ, ali i ograničenja i prepreke budućem razvoju. Sadržaj SWOT analize je poveznica između (do)sadašnjeg razvoja i željenog razvoja izraženog u viziji, posebnim ciljevima i prioritetima razvoja županije.

Strateškim okvirom Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije određeni su prioriteti identificiranih potreba i definirane su one na koje se treba usmjeriti. Strateškim okvirom osigurana je usklađenost s politikama i strategijama na višim teritorijalnim razinama i na razinama pojedinih sektora, odnosno usklađenost s nacionalnim i EU strateškim dokumentima te sektorskim strateškim dokumentima na razini županije i lokalnoj razini.

Nakon što su Analizom stanja i SWOT analizom prepoznate prioritetne razvojne potrebe, promjena koja se želi postići na razini županije izražena je u obliku vizije i hijerarhije prioriteta javne politike, posebnih ciljeva i mjera s popisom ključnih pokazatelja ishoda (iz Biblioteke pokazatelja) i ciljanih vrijednosti pokazatelja.

Vizija predstavlja sažetu i jasnu zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju županije. Zasniva se na rezultatima Analize stanja i SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okružju te idejama o budućnosti županije.

Za svaki posebni cilj određeni su pokazatelji ishoda u skladu s Bibliotekom pokazatelja koju je ustrojilo i održava Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Provedba posebnih ciljeva ostvaruje se putem predloženih i opisanih mjera te su navedeni očekivani rezultati njihove provedbe.

Za provedbu svakog posebnog cilja je naveden popis mjera za učinkovitu provedbu. Mjere proizlaze iz prioriteta i posebnih ciljeva te s njima tvore hijerarhijsku strukturu. Procijenjeni troškovi provedbe mjera su objedinjeni prema posebnim ciljevima te su navedeni ukupni procijenjeni troškovi njihove provedbe kao i izvori u proračunu na kojima će se planirati sredstva za provedbu.

Plan razvoja sadrži i terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja s naznačenim ključnim koracima i rokovima u provedbi te indikativan finansijski plan s prikazom finansijskih prepostavki za provedbu posebnih ciljeva i projekata od strateškog značaja.

Planom razvoja definiran je i okvir za praćenje i vrednovanje provedbe u svrhu sustavnog praćenja uspješnosti provedbe posebnih ciljeva i učinkovitog upravljanja provedbom akta uz pomoć rezultata praćenja i izvješćivanja te osiguravanja pravovremenih i relevantnih podataka donositeljima odluka u budućim procesima strateškog planiranja.

Na temelju provedenog postupka vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja SMŽ zaključeno je da je ovaj srednjoročni akt strateškog planiranja izrađen na temelju Uputa za izradu Planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave, kao i da je u skladu s nadređenim strateškim dokumentom (NRS 2030.), relevantnim sektorskim strategijama, razvojnim prioritetima EU i ciljevima održivog razvoja UN-ove Agende 2030. Plan razvoja SMŽ definira srednjoročnu viziju razvoja utemeljenu na razvojnim prioritetima. Tri razvojna prioriteta SMŽ za razdoblje do 2027. godine planiraju se provesti

putem 11 posebnih ciljeva i ukupno 44 mjere utvrđene za učinkovitu provedbu. Provedbi razvojnih prioriteta i posebnih ciljeva Plana razvoja SMŽ doprinijet će se i provedbom projekata od strateškog značaja za SMŽ, koji su utemeljeni na stvarnim potrebama Sisačko-moslavačke županije u razdoblju do 2027. godine.

Uspješnost provedbe Plana razvoja SMŽ 2022.-2027. ponajprije će ovisiti o fiskalnim kapacitetima Sisačko-moslavačke županije u razdoblju do 2027. godine kao i o uspješnosti u korištenju EU fondova u novom programskom razdoblju. Stoga će od ključne važnosti za uspjeh provedbe Plana razvoja SMŽ biti usklađivanje provedbenih programa SMŽ i pripadajućih jedinica lokalne samouprave, kao pouzdane osnove za planiranje i usmjeravanje finansijskih sredstava namijenjenih učinkovitom i održivom razvoju Sisačko-moslavačke županije u razdoblju do 2027. godine.

2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Vizijom je opisano željeno stanje budućeg postignuća u razvoju Sisačko-moslavačke županije do 2027. godine. Vizija se temelji na zaključcima analize stanja, provedenoj SWOT analizi, utvrđenim razvojnim trendovima u užem i širem okruženju te idejama o potencijalnom budućem razvoju županije.

Vizija

Sisačko-moslavačka županija 2027. godine je održiva, konkurentna i privlačna regija u kojoj se znanje i inovacije spajaju s prirodom i poviješću stvarajući okruženje za dobro, ugodno i visokokvalitetno življenje.

Ostvarenju vizije pridonijet će se postizanjem postavljenih posebnih ciljeva i usklađenom provedbom politika kroz tri prioriteta na čije je definiranje osim dosegnutog stupnja razvoja, utjecala novonastala globalna kriza koja se snažno odrazila na gospodarstvo županije i sve segmente društva te posljedice katastrofalnog potresa koji je područje Sisačko-moslavačke županije pogodio u prosincu 2020. godine. Pri tom su uzeti u obzir pozitivni trendovi društvenog i gospodarskog razvoja koji se očituju u kontinuiranom povećanju broja zaposlenih, novoosnovanih tvrtki, broja studenata te očuvanim i raznolikim prirodnim resursima. Sveobuhvatna obnova javne, gospodarske i društvene infrastrukture doprinijet će stvaranju okruženja za dobro, ugodno i visokokvalitetno življenje.

Sve navedeno temelj je održivom i konkurentnom razvoju županije, s posebnim naglaskom na potporu razvoju i primjeni novih tehnologija i očuvanju povijesnih i prirodnih vrijednosti te podizanju otpornosti

i sigurnosti društva i gospodarstva. Utvrđeni prioriteti i posebni ciljevi trebaju pridonijeti tome da se na području županije omogući mladima i mlađim obiteljima ekonomsku i društvenu neovisnost, razvoj i napredak gospodarstva, uđe u vještine i kompetencije stanovnika stvarajući kadrove za transformaciju i modernizaciju te poslove veće dodane vrijednosti, nastavi stvaranje atraktivnog, tehnološki naprednog i konkurentnog gospodarskog okruženja, dosegne visoki stupanj zelene i energetske tranzicije kroz očuvanje vlastitih resursa, stavi u funkciju zelene potencijale podržavajući održivi razvoj, ravnomjernim razvojem dosegne europski standard i visoka kvaliteta života za sve stanovnike.

Plan razvoja sadrži razvojne prioritete i posebne ciljeve čije će ispunjavanje omogućiti ostvarivanje zacrtanih nacionalnih razvojnih smjerova i strateških ciljeva, a okvir za njihovu provedbu pružaju provedbeni dokumenti. Oblikovanje razvoja županije temelji se na njezinim stanovnicima kao ključnim pokretačima konkurentne regije. U fokusu su mлади и младе обитelји као носитељи технолошких изазова у сврhu ravnomjernog razvoja županije, kvalitete života i očuvanja resursa.

Iz analize stanja razvidni su sljedeći ključni pokretački izazovi županije: demografske promjene, održivo upravljanje resursima, energetska i zelena tranzicija, digitalna transformacija. Značajan pad broja stanovnika između dva Popisa (2011. i 2021.) predstavlja poseban izazov za županiju te ona uđe značajne napore u zaustavljanje tog trenda i oblikovanje okruženja za dobro, ugodno i visokokvalitetno življenje. S obzirom na nepovoljnu demografsku strukturu stanovništva, posebice u ruralnim dijelovima, pred županijom je poseban izazov, kako kvalitetno odgovoriti na rastuću potražnju za socijalnim i zdravstvenim uslugama.

Ulaganje u znanje i inovacije znači poticanje gospodarskog rasta i razvoja, istovremeno osiguravajući da prirodna dobra i dalje pružaju resurse i s njima povezane usluge te da se isto koristi u funkciji zaštite okoliša i dobrobiti stanovnika. Županija, s obzirom na prirodno bogatstvo i različitost resursa, svoj daljnji razvoj usmjerava u održivo upravljanje tim resursima i njihovo korištenje u funkciji povećanja konkurentnosti. Nastavno na pokrenute procese zelene i digitalne tranzicije doći će do razvoja novih obrazovnih programa i novih zanimanja te je sve prisutnija potreba za preoblikovanjem strukture ljudskih resursa kroz poticanje usavršavanja i cjeloživotnog učenja.

Daljnja digitalizacija, razvoj širokopojasne mreže i dostupnost pametnih usluga za županiju u cijelosti predstavlja snažan pokretač produktivnosti i konkurentnosti u 21. stoljeću.

3. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA

3.1. DRUŠTVO

3.1.1. Povoljan zemljopisni položaj i potreba ravnomernoga razvoja

Sisačko-moslavačka županija površinom od 4468 km² među najvećim je županijama u Republici Hrvatskoj i zauzima 7,9 % njenog teritorija. Podijeljena je na tri prirodno-geografske cjeline: gorska područja, brdsko-brežuljkasta i nizinska područja. Prema Izvješću o stanju u prostoru Sisačko-moslavačke županije 2015. - 2018. prostor županije čine poljoprivredne površine s 30,72 %, šumske površine s 39,36 %, ostale poljoprivredne i šumske površine 18,20 %. Građevinska područja zauzimaju 5,98 % površine ili 26 707,61 ha od čega je 22 255,63 ha izgrađeni dio te takva struktura korištenja površina zemljišta predstavlja povoljan gospodarski resurs. Budući da je Sisačko-moslavačka županija na povoljnem prirodnom i prometnom te geografskom položaju, a postojeća prometna infrastruktura nije dovoljno razvijena za gospodarske i socijalne potrebe, postoji mogućnost razvoja i revitalizacije intermodalnog prometnog sustava. Kako bi se potaknuo ravnomjeran razvoj cjelokupne županije, potrebno je provoditi demografske mjere s ciljem poticanja rasta nataliteta, ostanka i povratka stanovništva u urbana i ruralna područja. Ostanak i povratak stanovništva uvjetovan je mogućnostima zapošljavanja na području županije pa je važno poticati društveno poduzetništvo kao novi model poduzetništva naročito blizak mlađoj populaciji, ali istovremeno i razvijati te primjenjivati mjere za zapošljavanje mladog i radno sposobnog stanovništva u ruralnim i urbanim područjima kako bi se potaknula uravnotežena naseljenost i razvijenost, a samim time i uravnoteženiji pristup zdravstvenim ili obrazovnim ustanovama te ostalim sadržajima koji su trenutno dostupniji stanovništvu razvijenijih, uglavnom urbanih krajeva Sisačko-moslavačke županije.

3.1.2. Demografski trendovi, izazovi sustava zdravstvene i socijalne skrbi

Na području Sisačko-moslavačke županije prema Popisu stanovništva u 2011. godini bilo je naseljeno 172 439 stanovnika ili 4,02 % stanovništva Republike Hrvatske dok se prema rezultatima Popisa stanovništva u 2021. godini objavljenim u listopadu 2022. godine taj broj smanjio za 32 836 stanovnika ili čak 19 % pa broj stanovnika u Sisačko-moslavačkoj županiji iznosi 139 603 i njegov udio u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske je 3,6 %. Vidljive su i znatne razlike u stupnju razvijenosti pojedinih dijelova županije. Naseljenost je vezana uz razvijenost pa su urbane sredine poput Siska, Kutine, Petrinje i Novske naseljenija područja od suburbanih i ruralnih područja koja su u pojedinim dijelovima županije gotovo sasvim napuštena. Uz negativno demografsko kretanje te izraženo

iseljavanje i deruralizaciju, stanovništvo relativno brzo stari pa je prema Popisu 2011. više od 19,53 % stanovnika starije od 65 godina, što je podatak koji Sisačko-moslavačku županiju stavlja u demografski najugroženije županije u Republici Hrvatskoj. Prema podacima Popisa iz 2021. godine udio stanovnika starijih od 65 godina je 24,7 %.

Starenje stanovništva znači i smanjenje radno aktivnog stanovništva te povećan broj umirovljenika što u konačnici predstavlja opterećenje za zdravstveni i sustav socijalne skrbi. U narednom razdoblju potrebno je stvoriti uvjete za razvoj sustava izvaninstitucionalne skrbi te izraditi mјere za razvoj potpomognutih područja kako bi se stanovništvu koje živi na tom području omogućila socijalna uključenost i stvorili temelji za povratak stanovništva budući da je u posljednjem desetljeću najveći emigracijski pritisak baš u Sisačko-moslavačkoj županiji. Potrebno je jačati angažman cjelokupne zajednice kako bi se omogućilo psihofizičko osnaživanje ratnih stradalnika, žrtava nasilja i žrtava potresa, a sve kroz razvoj različitih aktivnosti i projekata od kojih su neki već u provedbi. Donošenjem i provedbom mјera kojima se omogućava prevladavanje poteškoća osoba koje se nalaze u sociozaštitnoj potrebi pokušat će se utjecati na porast broja stanovnika koji se u istoj nalaze te im pomoći da iz nje izađu.

Kako bi se stanovništvu koje živi na ovom području omogućila socijalna uključenost i stvorili temelji za naseljavanje potrebno je zalaganje i osnaživanje zajednice u cjelini, posebice osnaživanje najranjivijih skupina kao što su ratni stradalnici i članovi njihovih obitelji, žrtve nasilja, žrtve trgovanja ljudima, djeca i stariji i nemoćni. Donošenjem i provedbom mјera usmjerenih na prevladavanje poteškoća osoba koje se nalaze u sociozaštitnoj potrebi smanjit će se rizik od daljnog rasta i širenja siromaštva, socijalne isključenosti, nezaposlenosti, bolesti i sl. Dodatni napor potrebno je uložiti u povećanje broja stanovnika, pogotovo naseljavanje mladih obitelji na područje županije što je moguće kroz osiguravanje stambenih kapaciteta, osiguravanje dovoljnog broja vrtića s prilagođenim radnim vremenom, osiguravanje većeg broja odgojno-obrazovnih ustanova te nadasve postizanje prometne povezanosti radi omogućavanja migracije stanovništva zaposlenog u drugim županijama. Realizacijom svega navedenoga potaknut će se razvoj županije i u ostalim područjima, posebno razvoj privatnog poduzetništva. U tom smislu, u Sisačko-moslavačkoj županiji je, s obzirom na sadašnje potrebe, došlo do pojačanog razvoja privatnog poduzetništva usmjerenog na pružanje skrbi starijim osobama kroz razvoj institucionalnih oblika smještaja i pružanja socijalne usluge pomoć u kući kao oblika deinstitucionalne skrbi.

Na području županije trenutno djeluju tri doma za starije i nemoćne osobe i jedan dom za psihički bolesne odrasle osobe kojima je osnivač Sisačko-moslavačka županija, a čiji je ukupni kapacitet 603 korisnika. Smještaj starijih i nemoćnih osoba osigurava i 38 privatnih pružatelja usluge čiji je ukupni smještajni kapacitet 539 korisnika te jedan privatni pružatelj usluga koji osigurava smještaj psihički

bolesnih odraslih osoba. Županija povećava i kapacitete Doma za starije osobe Sisak, u tijeku su radovi na podružnici Kutina gdje će biti smještajni kapaciteti za 50 osoba, a u pripremi je i izvođenje radova na zgradi u Sisak Capragu gdje će biti smještajni kapaciteti za 70 osoba.

Uslugu pomoći u kući na području županije pružaju fizičke osobe (kao profesionalnu djelatnost ili kao obrt) i pravne osobe (udruge, vjerske zajednice, ustanove, JLS) putem rješenja centara za socijalnu skrb, kroz različite programe (od koji je najznačajniji program „Zaželi“) te putem privatnih ugovora. U 2021. godini, prema prikupljenim podacima Upravnog odjela za zdravstvo, socijalnu skrb i hrvatske branitelje, socijalna usluga pomoći u kući obuhvaćala je 5890 korisnika na području Sisačko-moslavačke županije.

Budući da je stanovništvo županije sve starije, a površina velika i prometno slabije povezana, potrebno je povećati ulaganja u opremljenost svih zdravstvenih ustanova kao i jačati preventivne zdravstvene programe te u suradnji s jedinicama lokalne samouprave razvijati programe zdravstvene skrbi u ruralnim područjima, primjerice dostupnost fizičke terapije za starije stanovništvo koje živi u ruralnim područjima i nema mogućnost odlaska na terapije u veće sredine. Na području Sisačko-moslavačke županije djeluje jedna opća bolnica te jedna neuropsihijatrijska bolnica. Objekti navedenih bolnica oštećeni su u potresu, stoga je potrebno obnoviti objekte i uspostaviti rad u novoobnovljenim objektima, uz uspostavljanje novih usluga u području zdravstvene skrbi koje stanovništvo nije imalo prije potresa. Nužna je rekonstrukcija Odjela za fizičku medicinu i rehabilitaciju „Jodno“ koje desetljećima nije obnavljano, uz dodavanje novih sadržaja za pacijente. Objekt u Ravniku koji je dio Neuropsihijatrijske bolnice dr. Ivan Barbot Popovača ima sve predispozicije za zdravstvenu skrb o djeci, razvoj Dječje psihijatrijske bolnice.

Mreža usluga patronažne skrbi i zdravstvene njegе u kući je u razini zadovoljavajućeg budući da jedna sestra dolazi na 4721 stanovnika, što je i dalje u okvirima propisa. S područja Petrinje zbog posljedica potresa izmješten je palijativni odjel, no svi naporи županijske uprave usmjereni su na vraćanje Odjela za pulmologiju i dugotrajnog liječenja s palijativnom skrbi u što kraćem vremenskom roku, do kraja 2022./2023. godine.

U narednom periodu potrebno je poticati i otvaranje smještajnih kapaciteta za oboljele od Alzheimerove bolesti i drugih demencija, poticati razvoj udomiteljstva za djecu, poticati razvoj programa namijenjenih djeci (npr. djeci s posebno odgojno-obrazovnim potrebama, djeci s teškoćama u razvoju) te osiguravati njihovu održivost i kontinuiranost.

Razvojem tih i sličnih programa kojima se osigurava socijalna usluga potrebitima u zajednici ujedno se doprinosi i smanjenju nezaposlenosti, odnosno zapošljavanju teže zapošljivih kategorija radno sposobnog stanovništva.

U provođenju postojećih socijalnih usluga kao i osmišljavanju novih, sukladno potrebama stanovništva Sisačko-moslavačke županije, potreban je multidisciplinarni pristup kojim bi se osiguralo zajedničko djelovanje sustava socijalne skrbi sa zdravstvenim sustavom. Vizija potreba zdravstvenog sustava ogleda se u sustavu usmjerenom na potrebe ljudi i zajednice, sustavu koji teži integraciji zdravstvene skrbi i socijalnih usluga s ciljem poboljšanja kvalitete skrbi, ali i osiguravanja dostupnosti skrbi u svim dijelovima županije.

Potrebito je daljnje osnaživanje primarne zdravstvene zaštite koje uključuje intervencije u nekoliko dimenzija:

- obnovu postojeće infrastrukture u zdravstvenom sektoru i tehnološku modernizaciju opreme s ciljem smanjenja rizika od katastrofe i osiguranja kontinuiteta u pružanju zdravstvenih usluga
- koordinaciju svih dionika u mreži javne zdravstvene službe prilagođene potrebama svake zdravstvene regije (područja pojedinih gradova ili nekoliko općina prema već postojećim gravitacijskim područjima za pojedine domove zdravlja ili njihove ispostave)
- koordinaciju i integraciju zdravstvene zaštite sa socijalnom skrbi na razini skrbi u kući i u zajednici
- osnaživanje sustava materijalnim i ljudskim resursima za pružanje skrbi u zajednici te u partnerstvu s pacijentima i njihovim njegovateljima
- formiranje različitih oblika multidisciplinarnih timova (ljekarnička skrb, nutricionizam, psihološko savjetovanje, programi promocije zdravlja i prevencije bolesti, palijativna skrb itd.)
- formiranje mobilnih timova.

Kao poseban program nužno je razvijati modele dugotrajne skrbi koji će se ovisno o vrsti i intenzitetu zdravstvenog problema provoditi u kući, ustanovi socijalne skrbi ili zdravstvenoj ustanovi, ali u kontinuitetu, koordinirano i s cjelovitim pristupom koji osigurava skrb po modelu 24/7/365.

Jačanjem suradnje bolnice s dionicima primarne zdravstvene zaštite, ustanovama socijalne skrbi (npr. domovima za starije i nemoćne osobe, udomiteljstvima, ustanovama za psihički bolesne odrasle osobe i dr.), razvojem podržavajućih servisa za skrb u kući i zajednici te uspostavom sustava terenskih punktova i servisa odnosno mobilnih timova, u pojedinim dijelovima Sisačko-moslavačke županije značajno bi se utjecalo na aktivno upravljanje procesima skrbi koji bi povećali dostupnost zdravstvene zaštite, unaprijedili integraciju skrbi (horizontalna informatička povezanost sa svim dionicima u zdravstvenom sustavu i socijalnoj skrbi te zajednička radilišta) i podigli kvalitetu zdravstvene zaštite, ali i potaknuli razvoj drugih društvenih i/ili gospodarskih aktivnosti: ustanove za smještaj, udomiteljstva, zdravstveni turizam.

Cilj takvih intervencija je zatvaranje lanca skrbi odnosno integracija skrbi i potpora slabije razvijenim segmentima sustava. Aktivnosti uključuju promociju zdravlja i prevenciju bolesti i edukaciju

vlastitog kadra, suradnika s primarne razine zdravstvene zaštite, suradnika iz područja socijalne skrbi, suradnike iz područja civilnog društva te samih pacijenata i njihovih obitelji.

3.1.3. Obrazovanje u skladu s potrebama županije

Sisačko-moslavačka županija ima brojne izazove i na području obrazovanja. Dosadašnji trendovi razvoja nisu bili u zadovoljavajućoj mjeri, što predstavljaju i pokazatelji iz 2011. godine o obrazovnoj strukturi stanovništva koji su ispod prosjeka Republike Hrvatske, 3 % stanovništva Sisačko-moslavačke županije je bez škole. 26,6 % stanovništva ima samo osnovnu školu ili se uopće nije školovalo, što predstavlja veliki izazov u razvoju županije. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, 2020. godine je od 8891 nezaposlenih osoba s područja županije čak 38,5 % bilo bez osnovne škole.

Mreža predškolskih ustanova je razvijena, ali u jedinicama lokalne samouprave je potrebno povećati kapacitete i opremljenost postojećih vrtića te izgraditi nove, ali i poticati osnivanje privatnih vrtića koji trenutno na području županije ne postoje. Izazov predstavlja uključivanje i organiziranje predškolskog odgoja i sadržaja za djecu u udaljenim ruralnim područjima, a potrebno je podržavati i razvijati izvannastavne programe (tečajeve, smotre, natjecanja).

Kako bi se modernizirala nastava, potrebno je povećati opremljenost i dograditi škole radi provođenja nastave u jednoj smjeni. Budući da na području županije postoje Učenički dom u Kutini i Učenički dom u Novskoj, najbolji način za sprječavanje odlaska mladih ljudi na školovanje izvan županije zbog prometne i geografske posebnosti je poticanje osnivanja novih učeničkih domova. Sisačko-moslavačka županija pokretač je osnivanja prvog Učeničkog doma u Sisku, čija će se izgradnja i uređenje završiti u sljedećih nekoliko godina.

Potrebno je dovršiti započete projekte izgradnje i stavljanja u funkciju novih obrazovnih ustanova. U svjetlu ovoga, potrebno je opremiti srednjoškolske ustanove i osposobiti ih za brzu transformaciju obrazovnih strategija. Kako bi se spriječilo daljnje propadanje, potrebno je prenamijeniti prostore nekadašnjih područnih škola u ruralnim područjima.

Na području Sisačko-moslavačke županije djeluju četiri visokoškolske ustanove: Metalurški fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu – Centar Sisak, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Petrinji i Sveučilište Libertas u Kutini. Sisačko-moslavačka županija inicijator je dolaska novih visokoškolskih smjerova, jedan od njih je potresno inženjerstvo Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a u mandatnom se razdoblju predviđa i izvanredni studij Građevinskog fakulteta u Sisku. Na području županije otvorena je mogućnost za osnivanje privatnih visokoškolskih obrazovnih ustanova s pravom javnosti.

Sisačko-moslavačka županija ima nove, konkurentne obrazovne programe poput tehničara za razvoj videoigara u Sisku i Novskoj, čije se upisne kvote popunjavaju već u prvom upisnom roku, a potrebno je razvijati i druge obrazovne programe kojima će se postići veća konkurentnost na tržištu rada. Ključni su razvojni projekti za zadržavanje i zapošljavanje stanovništva na području županije, otvorena je i mogućnost cjeloživotnog obrazovanja i to kroz ustanove na području urbanih sredina: Siska, Kutine, Novske i Petrinje. Potrebno je dovršiti započete projekte izgradnje i stavljanja u funkciju novih obrazovnih ustanova (Učeničkog doma u Sisku, Regionalnog centra kompetentnosti Tehničke škole Sisak, sportske dvorane uz novu Strukovnu školu u Sisku, izgradnju nove Ekonomski škole u Sisku). U svjetlu ovoga, potrebno je opremiti srednjoškolske ustanove suvremenom opremom.

Potrebno je i razvijati programe prekvalifikacija i jačati obrtnička zanimanja. Jedna od mogućnosti za razvoj obrtništva i obrtničkih zanimanja je Majstorska škola, koja je predviđena kao jedina na području cijele Hrvatske. Upravo s ciljem primjene novih tehnologija u razvoju gospodarstva županije, Sisačko-moslavačka županija je pokrenula provedbu nekoliko značajnih projekta. Među njima se posebno ističe projekt „Sisačko-moslavačka županija – središte *gaming* industrije Republike Hrvatske“ koji je proglašen strateškim projektom Republike Hrvatske i projekt „Znanstveni, kulturni i obrazovni centar Sisačko-moslavačke županije“.

Po prvi puta u povijesti u Sisku će biti izgrađena zgrada za potrebe Ekonomski škole Sisak koju će Sisačko-moslavačka županija graditi uz pomoć resornog ministarstva i Svjetske banke.

Osim radova na obnovi objekata obrazovanja stradalih u potresu, Sisačko-moslavačka županija nastavlja s ulaganjima i u druge infrastrukturne projekte.

Zaključno, srednjoročne razvojne potrebe u području Društvo u Sisačko-moslavačkoj županiji su: zaustavljanje izraženog depopulacijskog kretanja odnosno odlaska mladog i radno sposobnog stanovništva, dovršetak obnove potresom oštećenih i/ili uništenih objekata u javnom i privatnom vlasništvu te njihova modernizacija i značajno unaprjeđenje opremljenosti i usluga. S obzirom na dominaciju udjela radno sposobnog stanovništva u dobi od 15 do 65 godina starosti (65,96 %) koja čini osnovu razvojnog potencijala županije, započetu modernizaciju obrazovanja, zdravstva i usluga socijalne skrbi, bit će potrebno provoditi sustavne mjere demografske revitalizacije, zapošljavanja mladog, radno sposobnog stanovništva te razvijati potrebnu društvenu infrastrukturu i usluge. Potrebno je unaprjeđenje ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja. Daljnji razvoj srednjoškolskog obrazovanja potrebno je temeljiti na izgradnji, modernizaciji i opremanju srednjih škola i učeničkih domova. Potrebna su i ulaganja u infrastrukturu i opremanje u području visokog obrazovanja te izgradnja i opremanje studentskih domova kako bi se zadržali studenti s područja

županije i omogućilo studiranje onima iz drugih područja. Poticanje cjeloživotnog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada nastaviti će se s ciljem potpore razvoju konkurentne radne snage.

3.2. SNAŽNA TRADICIJA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE I POTREBA MODERNIZACIJE GOSPODARSTVA

Gospodarstvo u Sisačko-moslavačkoj županiji kao i u cijeloj Republici Hrvatskoj je posljednjih nekoliko godina bilo suočeno s velikim poteškoćama i štetama koje su uzrokovane pandemijom koronavirusa te posljedicama katastrofalnog potresa. Primjerice, u prvih šest mjeseci 2020. godine zabilježen pad prihoda za 3 % i pad izvoza za 13 % u odnosu na isto razdoblje 2019. godine.

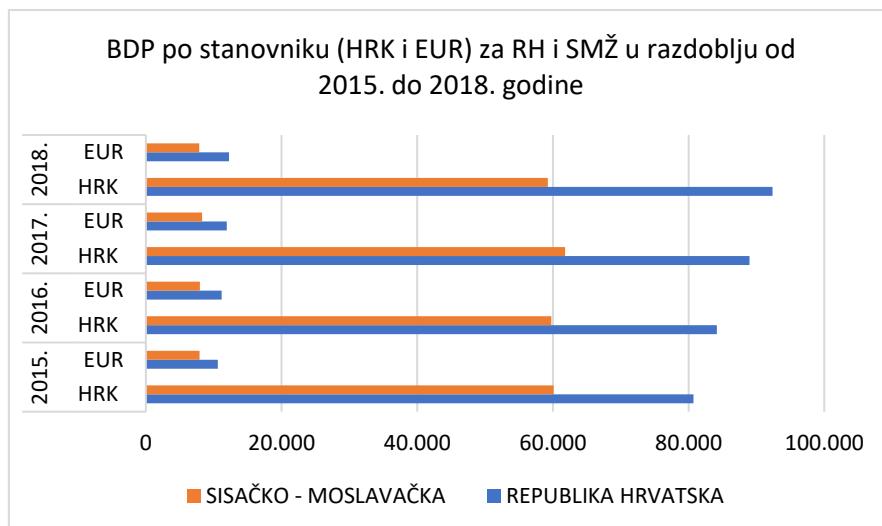
Glavne gospodarske djelatnosti na području županije su industrija s posebnim naglaskom na energetiku, naftnu, petrokemijsku i kemijsku industriju, metalurgiju i metaloprerađivačku industriju, drvoprerađivačku, prehrambenu industriju te poljoprivreda i šumarstvo, trgovina, ugostiteljstvo, graditeljstvo, promet i veze.

Bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku u 2018. godini na nivou Republike Hrvatske iznosio je 92.389 kuna, što je nominalni rast za 5,6 % u odnosu na 2017. godinu, a na nivou županije iznosio je 59.241 kuna te za državnim prosjekom zaostaje za čak 35,9 %. Gospodarstvo SMŽ obilježava monolitna struktura u okviru koje više od polovice njezinog BDP-a nastaje u industrijskim djelatnostima i djelatnostima javne uprave i obrane, obrazovanja te zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. To zapravo govori da je sve izraženija gospodarska divergencija županije posljedica visokog stupnja industrijske specijalizacije temeljene na nekonkurentnim i tehnološki zastarjelim proizvodnjama.

U razdoblju od 2015. do 2017. godine vidljiv je blagi rast BDP na području županije što donosi veću zaposlenost i veće plaće, međutim u 2018. godini bilježi blagi pad koji utječe na standard stanovništva. S obzirom na ostvareni BDP po stanovniku, Sisačko-moslavačka županija se zajedno s Vukovarsko-srijemskom, Požeško-slavonskom, Brodsko-posavskom i Virovitičko-podravskom županijom svrstava među pet (5) najnerazvijenijih hrvatskih županija.

Bruto domaći proizvod po stanovniku za Republiku Hrvatsku i Sisačko-moslavačku županiju za razdoblje od 2015. do 2018. godine prikazan je u donjem grafikonu.

Grafikon 1: Bruto domaći proizvod po stanovniku (HRK i EUR) za RH i SMŽ u razdoblju 2015. - 2018. godine

Izvor: DZS, <https://www.dzs.hr/Hrv/publication/StatisticsInLine.htm>, obrada Regionalni koordinator SMŽ

Za razliku od nacionalne razine na kojoj je u razdoblju od 2015. do 2018. godine zabilježen rast produktivnosti rada od 4,92 %, županija je po tom pitanju ostvarila smanjenje od 3,72 %.

Najznačajnija izvozna djelatnost u Sisačko-moslavačkoj županiji je prerađivačka industrija koja ostvaruje gotovo 97 % ukupnog izvoza, odnosno 88 % uvoza i ostvaruje najveći utjecaj na kretanje vanjskotrgovinske razmjene županije. Udio izvoza Sisačko-moslavačke županije s inozemstvom u ukupnom izvozu Republike Hrvatske kreće se na razini od približno 3 % dok se udio uvoza županije u ukupnom uvozu Republike Hrvatske kreće na razini od 1,3 %.

Gospodarstvo Sisačko-moslavačke županije izvozno je orijentirano gospodarstvo s pretežitim udjelom prerađivačke industrije, što pokazuje i podatak da je gledajući prema ukupnom prihodu, od deset najvećih tvrtki u županiji, njih osam iz sektora prerađivačke industrije, a dvije su iz sektora trgovine na veliko i malo. U prerađivačkoj industriji radi 10 192 radnika, što je gotovo polovina od 20 766 radnika, odnosno ukupnog broja radnika u poduzećima Sisačko-moslavačke županije.

Prosječna mjesечna neto plaća u prosincu 2021. u Sisačko-moslavačkoj županiji iznosila je 6.621 kuna. Prihodi poduzetnika u 2020. godini iznosili su 10,8 mld HRK što čini 1,5 % prihoda poduzetnika RH, a prema Digitalnoj komori HGK, u istoj godini u Sisačko-moslavačkoj županiji poslovalo je 2325 poduzetnika te zapošljavalo 20 766 radnika. Ukupan broj zaposlenih osoba u 2020. iznosio je 50 739 osoba. Prema statistici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, krajem rujna 2021. Sisačko-moslavačka županija imala je 7203 nezaposlene osobe, od čega 3206 muškaraca i 3997 žena. Gledamo li prema stupnju obrazovanja, od ukupnog broja nezaposlenih osoba bez škole su bile 782 osobe, a sa završenom osnovnom školom 1940 osoba. Nezaposlenih osoba s invaliditetom u srpnju 2021. bilo je 331, od čega najviše onih sa završenim trogodišnjim SŠ obrazovanjem. Gledajući po dobnim skupinama, najviše je nezaposlenih u dobroj skupini 55 – 59 godina, njih 1189.

U županiji su prisutni razvoj i primjena sofisticiranih tehnologija u elektroničkoj industriji, prisutan je i značajan razvoj farmaceutske industrije, a stvara se novo poduzetničko okruženje za razvoj IT sektora, posebno na području *gaming* industrije. Otvaranjem Poduzetničkog inkubatora PISMO na području grada Novske, Sisačko-moslavačkoj županiji ucrtan je put da postane središte *gaming* industrije u Republici Hrvatskoj.

U strukturi industrijske proizvodnje najzastupljenija je prerađivačka industrija u kojoj se izdvaja proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, zatim proizvodnja električne energije, proizvodnja naftnih derivata, proizvodnja hrane i pića, proizvodnja metala i proizvoda od metala, vađenje sirove nafte i plina te drvna industrija, dok je udio ostalih djelatnosti puno manji.

Za daljnji razvoj županije nužni su uvođenje i upotreba novih tehnologija, znanja i vještina, posebno u proizvodnji i stvaranju novih visokovrijednih proizvoda i usluga. Poticanje ulaganja u inovativnu industriju omogućit će brži gospodarski razvoj, a u konačnici i ostanak visokoobrazovanih mladih osoba na području županije.

Pozitivni trendovi u razvoju gospodarstva na području SMŽ nažalost su prekinuti izbijanjem krize izazvane pandemijom, ali kako je sisačko-moslavačko gospodarstvo izvozno orijentirano, negativne utjecaje pandemije podnjelo je bolje nego što se mislilo te se pokazalo otpornijim u krizi. Ukupni prihodi 2325 poduzetnika u Sisačko-moslavačkoj županiji iznosili su 10,8 milijardi kuna, što je za 1,4 posto manje u odnosu na godinu ranije, dok su ukupni rashodi manji za 4,2 posto, odnosno 10,1 milijardi kuna, pokazuje Digitalna komora Hrvatske gospodarske komore.

3.3. POTENCIJAL POVEĆANJA INVESTICIJA U GOSPODARSTVU

Investicije u Sisačko-moslavačkoj županiji zaostaju za kretanjima na razini Republike Hrvatske, posebice u prerađivačkoj industriji kao najvažnijem izvoznom području. Za brži gospodarski oporavak županije potreban je novi investicijski ciklus. Neophodno je povećati promotivne aktivnosti na privlačenju stranih i domaćih investitora te povećati efikasnost povlačenja sredstava iz EU fondova. Značajnija izravna inozemna ulaganja bilježe se tek od 2016. godine, a prema podacima Hrvatske narodne banke, učešće inozemnih izravnih ulaganja na području Sisačko-moslavačke županije oscilira iz godine u godinu. U 2020. i 2021. godini inozemna ulaganja u Sisačko-moslavačku županiju iznosila su 15,91 i 15,26 milijuna eura, dok su na razini Hrvatske u 2020. iznosila 1.045,45 te 2021. godine 1.045,45 milijuna eura, prema podacima iz Baze inozemnih izravnih ulaganja Hrvatske narodne banke.

3.4. STABILNOST VANJSKOTRGOVINSKE RAZMJENE

Sisačko-moslavačka županija jedna je od rijetkih županija u Republici Hrvatskoj koja konstantno ostvaruje suficit u robnoj razmjeni s inozemstvom te ima vrlo visoku pokrivenost uvoza izvozom.

Udio izvoza SMŽ s inozemstvom u ukupnom izvozu Republike Hrvatske kreće se na razini od oko 2,9 % dok se udio uvoza županije u ukupnom uvozu RH kreće na razini od 1,2 %.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Sisačko-moslavačkoj županiji u 2021. godini izvezeno je roba u vrijednosti 4.484.800 kuna, dok je istovremeno uvezeno roba u vrijednosti 2.884.613 kuna. Najveća vrijednost izvoza bila je prema Austriji i Izraelu, a najveća vrijednost uvoza bila je iz Austrije. Najveći vanjskotrgovinski partneri Sisačko-moslavačke županije su iz zemalja članica EU-a, Austrija, Italija, Njemačka i Slovenija, s udjelom od gotovo 59 posto ukupnog izvoza, dok su izvan Europske unije najveći trgovinski partneri Bosna i Hercegovina, Izrael, Turska, SAD i Srbija.

Najznačajnija izvozna djelatnost u Sisačko-moslavačkoj županiji je prerađivačka industrija koja ostvaruje gotovo 97 % ukupnog izvoza, odnosno 88 % uvoza i ostvaruje najveći utjecaj na kretanje vanjskotrgovinske razmjene županije. Udio izvoza Sisačko-moslavačke županije s inozemstvom u ukupnom izvozu Republike Hrvatske kreće se na razini od približno 3 % dok se udio uvoza županije u ukupnom uvozu Republike Hrvatske kreće na razini od 1,3 %. Rastući izvozni sektor i promjena njegove strukture prema proizvodima više dodane vrijednosti predstavljaju najveći potencijal gospodarstva županije za brži rast u narednom desetljeću.

3.5. PORAST MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA, POTREBA MODERNIZACIJE I PRELASKA NA NISKOUGLIČNO GOSPODARSTVO

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz siječnja 2021. godine trgovackih društava ukupno je 3351 na području SMŽ, od toga broja kao j.d.o.o. registrirana su 1003 subjekta, kao d.o.o njih 2306, registriranih subjekata ostalih oblika je 42, zadruga 162, od toga aktivnih subjekata je bilo 2956.

Većina županijskih gospodarstvenika tijekom 2020. i 2021. godine suočena je s padom prihoda, povećanim troškovima zaštite na radu i zaštite od epidemije, posljedicama katastrofalnog potresa, neizvjesnošću do kada će trajati kriza pa su prisiljeni smanjivati broj zaposlenika, smanjivati plaće i reducirati ostale troškove poslovanja.

Potrebitno je ulaganje u poduzetništvo i razvoj novih grana gospodarstva kako bi se ublažio negativni učinak uzrokovani gašenjem industrije te motiviralo poduzetnike na stvaranje novih i očuvanje i modernizaciju postojećih proizvodnih kapaciteta koji će proizvoditi električke i druge proizvode visokog stupnja finalizacije i veće dodatne vrijednosti, na održiv i ekološki prihvatljiv način.

Proces dekarbonizacije odnosno tranzicije prema niskougljičnom gospodarstvu SMŽ omogućit će znatne promjene u strukturi gospodarstva županije kao i u traženim zanimanjima te će biti nužna prekvalifikacija pogodjenih radnika u održiva zanimanja za kojima postoji potražnja na tržištu. IKT industrija vrlo je atraktivna za perspektivu diversifikacije, posebno u smislu privlačenja poduzetništva i mladih ljudi u županiju. Povezanost visokog obrazovanja i privatnog sektora prisutna je u smislu studenata koji pronalaze posao u svome području (Metalurški fakultet), no vezu između lokalnih istraživačkih institucija i privatnog sektora potrebno je unaprijediti.

Potrebno je omogućiti nova proizvodna ulaganja i povećati produktivnost kroz bolji pristup financiranju i regionalnim potporama, digitalizaciju poslovanja i primjenu novih tehnologija te jačanje pametnih vještina i digitalne pismenosti. Nadalje, potrebno je jačati konkurentnost poduzetnika pružanjem potpora za podizanje tehnološke razine i jačanje kapaciteta za razvoj i proizvodnju proizvoda više dodane vrijednosti.

3.6. TRADICIJA OBRTNIŠTVA I PORAST BROJA ZAPOSLENIH U OBRTU

Obrtništvo u Sisačko-moslavačkoj županiji ima bogatu tradiciju i većinom se naslanjalo na velike gospodarske subjekte, a u ukupnom broju obrta u Republici Hrvatskoj sudjeluje s 2,62 %. Na području Sisačko-moslavačke županije u posljednjih pet godina zabilježen je porast broja obrtničkih subjekata, a s tim povezano i porast broja zaposlenih u obrtu. Na dan 28.2.2021. godine bilo je 2338 aktivnih obrta, a na isti dan 2022. godine njih 2521, što je rast od 183 obrta, pri čemu valja u obzir uzeti kako je novotvorenih bilo 357, a odjavljenih ili brisanih 174. Tijekom veljače 2021. u obrtima je bilo zaposleno 5473 radnika, a u veljači 2022. godine 5898, što je u godini dana povećanje od 7,8 % ukupnog broja zaposlenih u obrtu.

Očekuje se da obrtništvo proizvodnog profila postane generator cjelokupnog gospodarskog razvoja na području županije.

U strukturi proizvodnih djelatnosti dominiraju proizvodi drvoprerađivačkog zanatstva, metaloprerađivačkog zanatstva, proizvodnja hrane i pića, tekstil i proizvodi od tekstila. Ostale djelatnosti zastupljene su ispod 10 %. U posljednje vrijeme obrtnici se suočavaju s nedostatkom stručne radne snage, posebno u sektoru graditeljstva, kao i raznim uslugama (vodoinstalateri, bravari, električari, stolari itd.).

Projekt izgradnje Majstorske škole sredstvima Fonda za pravednu tranziciju osigurava sinergiju s fondom ESF+ iz kojeg se podupire razvoj novih sustava i usluga u područjima zapošljavanja i osposobljavanja te socijalne uključenosti koji su namijenjeni stanovništvu u cjelini i širim ciljnim skupinama u odnosu na skupine pogodjene tranzicijom. Percepciju strukovnih zanimanja treba se promijeniti jer postoji velika potražnja unutar regije, a nezaposlenost je velika.

U narednom razdoblju potrebno je ulagati veće napore u promociju obrtničkih djelatnosti te poticati strukovno obrazovanje raznim aktivnostima, kao i upisa u obrtnička zanimanja. Potrebno je kontinuirano promovirati poduzetništvo i obrnštvo te stvarati povoljnu poduzetničku klimu.

3.7. TRŽIŠTE RADA - PORAST BROJA ZAPOSLENIH

Sisačko-moslavačka županija je u skupini županija s najvišom stopom nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj, kao što su Virovitičko-podravska županija i Vukovarsko-srijemska županija.

U 2019. godini u županiji je bilo 8427 nezaposlenih osoba, a taj je broj porastao u 2020. godini na 9155 osoba, na što je velik utjecaj imala i pandemija. U 2021. godini broj nezaposlenih u Sisačko-moslavačkoj županiji pada te je tijekom te godine registrirano 7845 nezaposlenih osoba.

Prema razini obrazovanja, najviše nezaposlenih osoba evidentirano je sa srednjim trogodišnjim školama i školama za KV/VKV radnike te osoba s osnovnom školom.

Udio u ukupnom broju nezaposlenih osoba zabilježen je u najvišem postotku u dobnoj skupini 50 - 54 godine i 55 - 59 godina starosti. Gledajući obrazovanje, najviše nezaposlenih je sa završenom srednjom školom u trajanju tri ili četiri godine te gimnazijom.

Radno sposobno stanovništvo čine osobe između 15 i 65 godina i ta populacija prevladava u starosnoj strukturi stanovništva Sisačko-moslavačke županije.

U Sisačko-moslavačkoj županiji prema područjima djelatnosti (NKD 2007.), 2021. godine u zapošljavanju osoba predvodile su prerađivačka industrija i trgovina na veliko i malo te javna uprava. Ukupan broj zaposlenih u prosincu 2021. prema Državnome zavodu za statistiku bio je 45 332 osobe, od čega je 8996 radilo u prerađivačkoj industriji, 5760 u trgovini na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla te 6666 osoba u javnoj upravi i obrani. Najmanje je osoba u istome razdoblju bilo zaposleno u poslovanju nekretninama, njih 133 te rudarstvu i vađenju, 381 osoba. Također prema DZS-u, zaposlenost u Sisačko-moslavačkoj županiji prema administrativnim izvorima prateći od 2017. godine, rasla je svake godine oko 2 %, s izuzetkom 2021. godine kada je narasla čak 4 %. Tijekom 2021. godine u obrtu i slobodnim zanimanjima radilo je 5492 radnika, u pravnim osobama radilo je 34 473 osoba, a u poljoprivredi njih 861. S obzirom na trend rasta zaposlenosti u županiji tijekom proteklih pet godina kada je iznosio 2 %, očekuje se da će se taj trend nastaviti i u idućih pet godina. Iznimka je bila 2021. godina kada je broj zaposlenih osoba u Sisačko-moslavačkoj županiji porastao za 4 %. Dio te zaposlenosti pripisuje se građevinskom sektoru.

3.8. POSLOVNO OKRUŽENJE S AKTIVNIM PODUZETNIČKIM POTPORNIM INSTITUCIJAMA

Od ukupno 47 poduzetničkih zona na području županije, kojima raspolažu jedinice lokalne samouprave u potpunosti je opremljeno energetskom, komunalnom, prometnom i komunikacijskom infrastrukturom njih 14, djelomično je opremljeno 26, dok 7 poduzetničkih zona nije opremljeno i uređeno za prihvat poduzetnika.

Aktivne poslovne zone nalaze se na području gradova Siska, Petrinje, Kutine, Novske, Gline, Popovače te na području općina Velike Ludine i Lekenika.

Na području županije djeluju potporne poduzetničke institucije HGK Županijska komora Sisak, HOK Obrtnička komora Sisačko-moslavačke županije, Savjetodavna služba sa svojim podružnicama na području Sisačko-moslavačke županije, Regionalna razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SIMO-RA d.o.o., Razvojna agencija MRAV u Kutini, Razvojna agencija NORA u Novskoj, Javna ustanova Glinska kulturno razvojna agencija, Javna ustanova PETRA u Petrinji, Poduzetnički inkubator PUNK Kutina, Poduzetnički inkubator SISAK - PISAK, poduzetnički inkubator PISMO u Novskoj te poduzetnički inkubator „EVOLUT“ u gradu Petrinji o kojemu brine udruga IKS.

Uloga navedenih poduzetničkih potpornih institucija je razvoj poduzetništva na lokalnoj razini, jačanje suradnje poduzetnika s poduzetničkim potpornim institucijama te njihovo međusobno povezivanje i umrežavanje.

Zaključno, razvojni potencijali Sisačko-moslavačke županije u području gospodarstva su snažna tradicija metaloprerađivačke, prehrambene, tekstilne, naftne i petrokemijske industrijske proizvodnje. Potencijal predstavlja i rast broja malih i srednjih poduzetnika koji nije stagnirao niti u posljednjim kriznim godinama. Malih i srednjim poduzećima potrebna je modernizacija, ulaganja u nove tehnologije te povećanje učinkovitosti poslovanja.

Razvojne potrebe županije u području gospodarstva odnose se ponajprije na potporu proizvodnji, jačanju konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika i obrtnika, jačanju investicijskog okruženja i investicijskog potencijala odnosno povećanje vrijednosti izravnih stranih ulaganja, modernizaciju znanja i vještina kvalificirane radne snage. Jačanje poduzetničkog okruženja i poduzetničkih potpornih institucija također je važan segment ovoga procesa.

Zbog sve izraženijih potreba za novim vještinama i znanjima potreban je daljnji razvoj i provedba programa obrazovanja i osposobljavanja za poduzetništvo i obrnštvo te potpore provedbi programa usmjerenih prema digitalizaciji poslovanja. Isto tako, stvorit će se uvjeti za poticanje i promoviranje cjeloživotnog obrazovanja, stjecanje novih kvalifikacija i mikrokvalifikacija.

Sisačko-moslavačka županija započela je s poticanjem industrijske tranzicije i digitalne transformacije gospodarstva što će nastaviti i u ovom srednjoročnom razdoblju kako bi omogućila daljnji gospodarski rast i radna mjesta u skladu sa zahtjevima primjene modernih tehnologija.

3.9. POTENCIJAL RAZVOJA TURIZMA - OČUVANA PRIRODNA, KULTURNA I POVIJESNA BAŠTINA

Sisačko-moslavačka županija područje je djelomično močvarne ravnice nizinskog toka rijeke Save, Kupe, Odre, Lonje, Gline, Česme, Ilove i Une, omeđeno pitomim šumovitim obroncima Vukomeričkih gorica, Moslavačke, Petrove i Zrinske gore s brežuljkastom Banovinom, smješteno pedesetak kilometara južno od Zagreba što je svrstava u destinacije povoljne za dolazak i domaćih i stranih turista. Uz brojne turističke osobitosti, županija je u Hrvatskoj vodeća i po broju zaštićenih područja među kojima se najviše ističe Park prirode Lonjsko polje, ali valja istaknuti i termalno lječilište Topusko uz koje vezujemo povijesnu baštinu Vojne krajine. Osim navedenoga, područje je karakteristično i zbog vrijednog tradicijskog drvenog graditeljstva koje je naročito vidljivo u Krapju, selu graditeljske baštine u kojemu se ta baština može pogledati *in situ*. Osim graditeljske baštine, na području Sisačko-moslavačke županije vrlo su vrijedni primjeri sakralne arhitekture među kojima valja izdvajati kapelu Svetog Martina u Starom Brodu koja je sačuvana u izvornom obliku, od 1634. godine. Osim ove kapele, kao vrlo vrijedan spomenik kulture ističe se crkva Svete Marije Magdalene u Selima koja je pretrpjela značajna oštećenja u potresu 2020. godine.

Sisačko-moslavačka županija velik potencijal ima u bogatim lovnim i ribolovnim područjima, vrhunskoj gastronomskoj i enološkoj ponudi, naročito u moslavačkom kraju u kojemu je planirana i izgradnja Hrvatske kuće vina u Popovači, projekt vrijedan oko 35 milijuna kuna koji će potaknuti daljnju promociju vinarstva na ovom području te ojačati konkurentnost ovdašnjih vinara, a imat će promidžbeni, ali i ekonomski aspekt.

Prema podacima Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije, 2019. godina bila je rekordna po broju noćenja kad je na ovom području ostvareno 150 859 noćenja, s rastom broja domaćih turista za 37 % te padom dolaska stranih turista za 55,7 % u odnosu na 2018. godinu. Nažalost, u pandemijskoj 2020. godini, osjetan je pad dolazaka i noćenja turista na područje županije, što pokazuje i podatak o 50 230 noćenja, dok je u 2021. ostvareno 46 391 noćenje. Istovremeno bilježimo povećanje broja ležajeva od 2019. u kojoj je na području županije bilo 1758 ležajeva preko 2020. godine s 1905 ležajeva do 2021. u kojoj imamo 1933 ležaja u smještajnim kapacitetima poslovnih subjekata i fizičkih osoba na području županije.

Na području županije sustavno se ulaže u selektivne oblike turizma kao što su lovni i lječilišni turizam te cikloturizam u kojemu je poseban naglasak na razvoju cikloturističke infrastrukture, od biciklističkih staza i servisnih stanica za bicikle do mapa uređenih biciklističkih ruta. Značajan udio u ukupnim dolascima osim s domaćeg tržišta, ostvaruje se i sa stranog i to s tržišta Italije, Austrije, Njemačke, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Poljske, Bugarske, Koreje, Kine, Sjeverne Makedonije i Francuske. U strukturi komercijalnog smještaja tijekom razdoblja od 2019. do 2021. godine dominira promet u ugostiteljskim objektima za smještaj druge vrste, zatim smještaj u objektima u domaćinstvu te hotelima, a zatim i objektima seljačkih domaćinstava.

Gledajući sve ovo, možemo reći kako je glavni cilj razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije povećanje njegove atraktivnosti i konkurentnosti što će rezultirati boljim pozicioniranjem na tržištu kontinentalnih destinacija u okruženju.

Na području Sisačko-moslavačke županije djeluje više različitih ustanova u kulturi koje doprinose razvitu i unaprjeđenju kulture, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, kulturnih djelatnosti, kulturnog života te osiguravaju uvjete za obavljanje i razvitak različitih djelatnosti kulture, a naročito knjižničarske, arhivske, kazališne, glazbene, muzejske i galerijske. To su domovi kulture, odnosno pučka učilišta, narodne i gradske knjižnice, muzeji, arhiv i galerije. Djelatnost domova kulture je raznolika i kreće se od scenske, glazbene, filmske, galerijske, obrazovne pa do nakladničke djelatnosti. U Sisačko-moslavačkoj županiji djeluje 19 narodnih knjižnica te time županija ima potpuno zaokruženu mrežu narodnih knjižnica, budući da narodne knjižnice djeluju u svim gradovima i općinama županije (12 općina, 7 gradova).

Muzejsku djelatnost pokrivaju tri ustanove: Gradski muzej Sisak i Muzej Moslavine Kutina te Memorijalni muzej spomen područja Jasenovac, a 2016. godine Sisačko-moslavačka županija osnovala je i Interpretacijski centar baštine Banovine (ICBB), ustanovu u kulturi čije su djelatnosti predstavljanje i promicanje materijalne, nematerijalne, povjesne, kulturne i prirodne baštine na području Banovine. Prostor je jako oštećen u potresu 2020. godine i obnavlja se. Sisačko-moslavačka županija je 2017. godine osnovala i Kulturni centar braće Radić sa sjedištem u Martinskoj Vesi. Djelatnost ustanove je promocija naslijeđa braće Stjepana i Antuna Radića. Županija je tijekom 2022. godine provela spajanje ustanova Interpretacijski centar baštine Banovine i Kulturni centar braće Radić u Kulturno-povjesni centar Sisačko-moslavačke županije.

Važnu ulogu u očuvanju kulturne baštine imaju amaterske udruge u kulturi koje kroz djelovanje folklornih, plesnih, likovnih, književnih, glazbeno-scenskih umjetnosti predstavljaju identitet lokalne zajednice.

Zbog pojave pandemije uzrokovane virusom Covid-19 i katastrofalnog potresa broj dolazaka i noćenja turista u Sisačko-moslavačkoj županiji je znatno smanjen. Tako je prema podacima Hrvatske

turističke zajednice – eVisitoru u razdoblju od 1.1.2020. do 30.9.2020. godine broj dolazaka turista u Sisačko-moslavačku županiju 11 920, a broj noćenja 41 533, što je u odnosu na isto razdoblje 2019. godine kada je broj dolazaka bio 31 705 i broj noćenja 109 230, smanjenje 62,40 % za broj dolazaka i 61,98 % za broj noćenja. Tijekom 2021. godine vidljiv je porast broja dolazaka, ali smanjenje broja noćenja.

Osnovu razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije čine bogato prirodno, kulturno i povjesno naslijeđe, veliki broj zaštićenih područja, tradicija lječilišnog i lovnog turizma. Potreban je razvoj novih turističkih proizvoda utemeljenih na kulturnoj, prirodnoj baštini i tradicionalnim vrijednostima. Postojeću turističku infrastrukturu potrebno je modernizirati i unaprijediti te promovirati turističku ponudu Sisačko-moslavačke županije. Poticat će se razvoj kulture i očuvanja kulturne i prirodne baštine kao povezanih djelatnosti koje trebaju biti prezentirane upravo kroz turističku ponudu.

3.10.ZNAČAJNI RESURSI ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE I POTREBA MODERNIZACIJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Prema površini poljoprivrednog zemljišta u Sisačko-moslavačkoj županiji koje iznosi 236 883 hektara ili 53 % površine županije, nalazimo se na drugom mjestu u Republici Hrvatskoj, odmah iza Osječko-baranjske županije. Od te površine 190 429 hektara se vodi kao obradiva površina. Prema podacima ARKOD sustava, poljoprivredne površine koje koriste poljoprivredna gospodarstva iznose 71 294,05 hektara (podaci iz 2021. godine), prisutan je trend blagog povećanja korištenja zemljišta. Ovaj podatak ukazuje na značajne mogućnosti povećanja upotrebe zemljišta. Poljoprivredno zemljište koje je u državnom vlasništvu koristi se odnosno daje u najam/koncesiju sukladno Programu raspolaaganja poljoprivrednim zemljištem te se samo 5 % poljoprivrednog zemljišta može dati u druge svrhe (nepoljoprivredne).

U strukturi poljoprivrednih gospodarstava kojih je ukupno 9376 prevladava obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo kojih je na području županije u 2021. godini bilo 7844.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju iz 2022. godine najrasprostranjenija ratarska kultura su žitarice (ponajprije kukuruz i pšenica) čijim se uzgojem u 2021. bavilo 8052 poljoprivrednih gospodarstava, 2630 poljoprivrednih gospodarstava se bavi proizvodnjom voća, 3272 proizvodnjom krmnog bilja te 2029 poljoprivrednih gospodarstava koja se bave proizvodnjom povrća. Proizvodnja ljekovitog bilja u blagom je porastu, ali s oko tri puta manje poljoprivrednih gospodarstva u odnosu na 2017. godinu. Proizvodnja cvijeća u kojoj se broj

gospodarstava povećao za 7 puta u razdoblju od 2017. do 2021. godine (s 4 proizvođača u 2017. godini na 28 u 2021. godini) također pokazuje tendenciju rasta.

Površine pod vinogradima, voćnjacima i miješanim trajnim nasadima u razdoblju od 2019. do 2021. godine na području županije ukazuju na to kako se broj parcela pod voćnim vrstama kontinuirano povećava, dok je istovremeno broj ARKOD parcela na kojima se nalaze vinogradi i miješani trajni nasadi u neznatnom padu.

Ekološka poljoprivredna proizvodnja posebice je zanimljiva zbog mogućnosti plasmana na ovaj način proizvedenih proizvoda na tržište EU te visoke cijene takvih proizvoda. U vremenskom razdoblju od 2016. do 2020. godine u županiji raste broj grla goveda, kopitara, pčelinjih zajednica i ovaca u ekološkom uzgoju što ide u prilog korištenja prirodnih vrijednosti područja pogodnih za ekološki uzgoj stoke uz nezagađen okoliš i očuvanu prirodu.

Posljednjih godina stočarska proizvodnja stagnira, značajnije se smanjio broj svinja i pilića, dok broj grla goveda, koza i ovaca bilježi blagi porast iz godine u godinu.

Prema podacima Hrvatske agencije za poljoprivredu, kravljе mlijeko je 2020. godine isporučivalo 254 isporučitelja u količini od 13 271 114 kg mlijeka, a u 2021. godini je isporučeno 11 928 276 kg mlijeka, što je smanjenje za 1 342 838 kg. Najveći broj isporučitelja je s područja grada Petrinje, njih 57 koji su isporučili 2 479 487 kg mlijeka.

Pčelarstvo je grana stočarstva koja se najbrže i najsigurnije razvija, a Sisačko-moslavačka županija prednjači po broju pčelinjih zajednica i broju pčelara u Republici Hrvatskoj. Zajednicu udruge pčelara SMŽ čini 9 udruga pčelara s područja županije (udruge s područja gradova Novske, Popovače, Hrvatske Kostajnice, Siska, Petrinje, Kutine, Gline te općina Topusko i Dvor). Udruge pčelara broje 888 pčelara s 50 125 košnica. Broj pčela u odnosu na prethodno vremensko razdoblje veći je za 15 %, a broj košnica za 7 %. Na području županije registriran je 571 OPG koji se bavi-pčelarstvom, a posjeduju 37 371 košnica.

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u razdoblju od 2017. do 2021. godine vidljiv je trend pada broja OPG-a i članova OPG-a. U 2019. godini u odnosu na 2018. godinu pad broja OPG-a je bio 0,4 %, a vidljivo je i smanjenje ukupnog broja članova OPG-a u istom razdoblju. Broj članova OPG-a je sa 6699 u 2018. godini pao na 6484 članova u 2019. godini, što je smanjenje od 3,2 %, a u 2020. godini broj članova je još niži i iznosi 5898, da bi u 2021. godini bio 5314.

Nositelji poljoprivrednih gospodarstava na području Sisačko-moslavačke županije, u promatranom razdoblju su većinom osobe muškog spola dok su žene nositeljice u oko 31 %

poljoprivrednih gospodarstava. Isti trend je zabilježen i u ostalim oblicima organiziranja u poljoprivrednom sektoru.

Demografska struktura nositelja poljoprivrednih gospodarstava odnosno prema dobi je na području Sisačko-moslavačke županije vrlo nepovoljna. Promatrano u šestogodišnjem razdoblju od 2016. do 2021. godine najveći je broj nositelja poljoprivrednih gospodarstava u doboj skupini iznad 65 godina starosti, a druga skupina s najvećim brojem nositelja PG-a je ona od 56 do 65 godina starosti. Ohrabruje podatak da se u promatranom razdoblju bilježi povećanje broja nositelja poljoprivrednih gospodarstava mlađih od 40 godina (s 1213 u 2017. godini na 1461 u 2021. godini).

Prema dostupnim podacima nositelji/odgovorne osobe na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima većinom imaju završenu srednju školu, zatim osnovnu školu i nezavršenu osnovnu školu. U svim promatranim godinama od 2017. do 2020., veliku skupinu čine ona poljoprivredna gospodarstva za koja ne postoje podaci o školskoj spremi nositelja/odgovorne osobe. Međutim, ohrabrujuća je činjenica da iz godine u godinu raste broj fakultetski obrazovanih osoba koji su nositelji ili odgovorne osobe poljoprivrednih gospodarstava.

Potencijali u ovom području su značajne poljoprivredne površine, kontinuirani rast broja registriranih poljoprivrednih gospodarstva te sve veći broj mlađih poljoprivrednika na mjestu nositelja OPG-a. Stočarstvo i ekološka poljoprivredna proizvodnja dvije su grane koje također bilježe značajan rast posljednjih pet godina. Postojanje autohtonih pasmina i sorti otvara mogućnost brendiranja proizvoda i stvaranja novih lanaca vrijednosti. Promoviranje ruralnog prostora provodi se i programima razvoja turizma jer Sisačko-moslavačka županija želi i na taj način povećati konkurentnost poljoprivrednih proizvođača svoga područja.

Zaključno, razvojne potrebe poljoprivrednog sektora podrazumijevaju kontinuiranu primjenu stručnih znanja i tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji, poticanje mlađih osoba na bavljenje poljoprivredom, posebice ekološkom kao preduvjet njihovog ostanka na selu. Edukacijom o mogućnostima financiranja poljoprivrednih investicija EU fondovima (npr. izgradnja sustava za navodnjavanje) i pronalaženjem novih tržišta, što je jedan od prioriteta županije, omogućava se povećanje vrijednosti poljoprivredne proizvodnje i prinosa, a time i unaprjeđenje kvalitete života te održivi gospodarski razvitak ruralnog područja županije, socijalni, kulturni i demografski oporavak.

3.10.1. Pokrivenost šumama

Područje Sisačko-moslavačke županije može se generalno razdijeliti na tri šumske vegetacijske cjeline. U središnjem dijelu riječnih dolina nalazimo izuzetno vrijedne komplekse nizinskih šuma hrasta lužnjaka i poljskog jasena, u brdskom pojusu prevladavaju šume hrasta kitnjaka u zajednici s običnim grabom i pitomim kestenom, dok u nižem gorskom području rastu šume obične bukve.

Državnim šumama i šumskim zemljištem na području županije gospodare Hrvatske šume d.o.o. putem svojih podružnica.

Privatnim šumama gospodare vlasnici/posjednici uz stručnu i savjetodavnu pomoć Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede i šumarstva u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Prema prostornim podlogama Hrvatskih šuma d.o.o. i Savjetodavne službe, ukupna površina šuma i šumskog zemljišta na području županije iznosi 185 572 ha, od čega je 79 % (146 447 ha) u državnom vlasništvu, a 21 % (39 125 ha) u privatnom vlasništvu. Šume čine oko 41 % ukupne površine županije. Od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu obraslo je 95 % šumskih površina, 3,6 % je neobraslo, a 1,3 % je neplodno zemljište.

3.10.2. Lovstvo u funkciji ruralnog razvoja i očuvanja prirodnih staništa

Na području Sisačko-moslavačke županije ima 67 aktivnih lovišta, od kojih je 38 županijskih i 29 državnih, s oko 3000 aktivnih lovaca na ukupnoj površini lovišta od 506 208 ha.

Program razvoja lovstva na području Sisačko-moslavačke županije obuhvaća sve mjere i aktivnosti koje poduzima Sisačko-moslavačka županija u suradnji s prihvativim korisnicima s ciljem razvoja i unaprjeđenja lovstva kao sastavnog dijela razvoja ruralnih područja županije.

Cilj donošenja Programa proizlazi iz Zakona o lovstvu, a to je unaprjeđenje gospodarske funkcije lovstva te zaštite i očuvanja biološke i ekološke ravnoteže prirodnih staništa divljači te valorizacija ove gospodarske grane kroz turističku ponudu i njezin doprinos regionalnom gospodarstvu i ruralnom razvoju ovoga područja.

Ostvarenje Programa utvrđuje se provedbom mjera utvrđenih člankom 31. Zakona o lovstvu - Razvoj i unaprjeđenje lovstva - Promidžba i informiranje iz područja lovstva - Sprječavanje šteta od divljači.

Potencijali lovno-turističke ponude su veliki s obzirom na mogućnost promidžbe i informiranja, ali i bogatstvo i raznolikost vrsta divljači te smještajne kapacitete. Izuzetnu pažnju potrebno je usmjeriti u jačanje lovnog turizma kroz ponudu agroturizma i uspostavljanje povezanosti lovoovlaštenika i ostalih korisnika prostora. Dodatno je potrebno ojačati komunikaciju i prezentaciju, odnosno promidžbu ove ponude ciljanim skupinama. U tom smislu najvažniji segment je sudjelovanje na međunarodnim skupovima, sajmovima i konferencijama na kojima se lovni turizam najbolje prezentira te održavanje i prezentacija lovačkih običaja i održavanje manifestacija vezanih uz lovnu kinologiju, sokolarstvo i lovno streljaštvo.

Sprječavanje šteta od divljači i na divljači jedan je od nezaobilaznih čimbenika lovnog gospodarenja. Potrebno je jačati suradnju između svih korisnika prostora kako bi se uz zajedničke napore smanjile štete od divljači bilo kroz upotrebu kemijskih ili mehaničkih barijera bilo kroz

održavanje brojnog stanja divljači u broju kojem ne ugrožava gospodarsko stanje, odnosno u broju u kojem divljač čini prihvatljive ili podnošljive štete.

3.11. STANJE U OKOLIŠU/PROSTORU

3.11.1. Kvaliteta okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima

3.11.1.1 Potreba sustavnog praćenja kvalitete zraka, vode i tla

Na području županije postoje dvije mjerne postaje za trajno praćenje kvalitete zraka koje su dio državne mreže (Sisak - 1 i Kutina - 1), dok se na lokalnoj razini mjeri samo u Kutini i to na četiri stalna mjerna mjesta raspoređena na području grada Kutine (K1 – Dom zdravlja Kutina, K2 – Vatrogasni dom Kutina, K6 – Vatrogasni dom Husain i K7 – Krč, Kutina)

U gradskim područjima Kutine i Siska bilježi se povremeno prekomjerno onečišćenje zraka lebdećim česticama (PM_{10}), a isto je posljedica korištenja krutih i tekućih goriva za grijanje prostora te prometa. Razvojne potrebe obuhvaćaju smanjenje onečišćenja zraka, odnosno postizanje I. kategorije kvalitete zraka na području na kojem je utvrđena II. kategorija te očuvanje postojeće kvalitete zraka na mjestima na kojima je zrak čist.

Prema Uredbi o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 1/14), Sisačko-moslavačka županija pripada zoni oznake HR 2.

Unutar gusto razvijene hidrografske mreže vodotoka Sisačko-moslavačke županije nalazi se 155 vodnih tijela tekućih voda i 4 vodna tijela stajačih voda. Analizom podataka o stanju vodnih tijela u županiji utvrđeno je kako navedena vodna tijela ne postižu zadane ciljeve zaštite voda, s obzirom na jedan ili više pokazatelja ukupnog stanja kvalitete voda. Na području županije lokalne površinske vode su vode II. reda, a mjerjenje, analizu i statističku obradu podataka o kvaliteti provode Hrvatske vode, odnosno Institut za vode J. J. Strossmayer.

Unutar županije nalaze se područja posebne zaštite vode (za ljudsku potrošnju ili rezerviranih za javnu vodoopskrbu) te su uspostavljene zone sanitарне zaštite za 13 izvorišta.

Na području županije se od 2014. godine ne provode ispitivanja kvalitete tla. Podaci praćenja koncentracija teških metala u tlu (Pb, Cd, Ni, Zn, Cr, Cu i Hg), u prethodnom razdoblju (do 2014. godine) su ukazivali da su vrijednosti bile unutar maksimalno dozvoljenih koncentracija. Manje opterećenje ugljikovodicima zabilježeno je na lokaciji Cret Đon-močvar, a opasnost od onečišćenja tla predstavlja odlagalište fosfogipsa Petrokemije Kutina čija je sanacija planirana u sklopu cjelovitog projekta i zatvaranja odlagališta.

3.11.1.2 Miniranost

Minski sumnjiva površina (MSP) na prostoru Republike Hrvatske, prema podacima na internetskoj stranici Ministarstva unutarnjih poslova Ravnateljstva civilne zaštite, zauzimaju 180,4 četvorna kilometra* i obuhvaćaju 8 županija te 53 JLS-a koji su zagađeni minama i neeksplođanim ubojnim sredstvima.

Sisačko-moslavačka županija je jedna od najzahvaćenijih županija minskoeksplozivnim sredstvima (MES) i neeksplođanim ubojnim sredstvima (NUS). Na dan 31.12.2021. godine minski sumnjiva područja u Sisačko-moslavačkoj županiji zauzimala su 34,8 km² površine, a tijekom 2021. godine iz minski sumnjivih područja isključeno je 7,4 km².

*<https://civilna-zastita.gov.hr/UserDocsImages/145> pristupljeno 7.10.2022. godine

3.11.1.3 Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

U cilju uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, Sisačko-moslavačka županija je preuzela 24,5 % udjela u vlasništvu trgovackog društva Regionalni centar za gospodarenje otpadom (RCGO) Šagulje, te 8,5 % udjela u vlasništvu trgovackog društva Kodos d.o.o. koje gospodari Centrom za gospodarenje otpadom (CGO) Babina gora. Po uspostavi navedenih centara otpad iz županije će se zbrinjavati u ova dva centra, a CGO će izgraditi pretvarne stanice na kojima će se sakupljati i dovoziti otpad prije distribucije u centre.

Usluge sakupljanja, odnosno obrade određene posebne kategorije otpada, pružanje javne usluge prikupljanja komunalnog otpada i biorazgradivog otpada obavljaju trgovacka društva u javnom vlasništvu JLS. U 2020. godini u županiji je 11 tvrtki obavljalo tu djelatnost. Sve JLS su provodile organizirano sakupljanje komunalnog otpada, a obuhvat stanovništva županije organiziranim sakupljanjem u razdoblju od 2017. do 2020. iznosio je 96 %. Na razini RH obuhvat stanovništva u istom promatranom razdoblju iznosi 99 %.

Prema popisu službenih odlagališta otpada ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša, na području SMŽ je postojalo 10 odlagališta i to: Barutana, Blatuša, Čore, Gmajna, GO Kutina, Goričica, Kurjakana, Rosulje, Taborište i Vladića jama. Odlukom o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta (NN 3/19 i 17/19) s 31.12.2018. godine zatvorena su 4 odlagališta (Čore, Vladića jama, Barutana i Blatuša), a već je ranije zatvoreno odlagalište u Hrvatskoj Kostajnici. Ostala odlagališta, njih 5 (u Glini, Petrinji, Novskoj, Kutini i Sisku) će se sanirati i zatvarati sukladno završetku sanacije i otvaranju regionalnih centara za gospodarenje otpadom.

Postojeći sustav gospodarenja otpadom potrebno je unaprijediti odnosno izgraditi građevine za gospodarenje otpadom, pretvarne stanice te poticati uporabu, sanaciju i zatvaranje ilegalnih odlagališta otpada. Potreban je i daljnji razvoj reciklažnih dvorišta s potrebnom opremom te aktivnosti usmjerene informiranju i edukaciji građana i gospodarskih subjekata.

3.11.1.4 Klimatske promjene

Klimatske promjene povećavaju vjerojatnost katastrofa uzrokovanih prirodnim prijetnjama i pojavom ekstremnih vremenskih prilika primjerice poplava, suša ili požara. Smanjenje rizika od katastrofa, kao i djelotvorno i pravodobno suočavanje s njihovim posljedicama uključuje kontinuirano unaprjeđivanje sposobnosti sustava civilne zaštite, koordinaciju i podizanje sposobnosti među sudionicima lokalne, regionalne preko državne do međunarodne razine.

Na temelju rezultata numeričkih integracija regionalnim klimatskim modelom RegCM do 2040. godine očekuje se porast temperature od 1 do 1,5 °C s trendom rasta i do 2070. za 1,5 do 2°C, kao i malo povećanje količine oborina od najviše tridesetak mm do 2040., ali i blago smanjenje do 2070. godine.

Klimatske promjene se u značajnoj mjeri već događaju, značajno utječu na okoliš te potenciraju nastupajuće okolišne probleme poput pada bioraznolikosti i pogoršanja okolišnih uvjeta. Razvojne potrebe uključuju sprječavanje ranjivosti nekih gospodarskih sektora, naročito poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike i turizma jer njihova uspješnost u velikoj mjeri ovisi o klimatskim čimbenicima. Cijeli sustav odgovora na prirodne katastrofe potrebno je ojačati nizom koordiniranih aktivnosti kao što su održivo upravljanje sustavom civilne zaštite i zaštite od požara te unaprijediti kapacitete svih žurnih službi na području Sisačko-moslavačke županije.

3.11.1.5. Visok rizik pojavnosti poplava i potreba dovršetka sustava obrane od poplava

Područje Sisačko-moslavačke županije ugroženo je opasnošću od poplava rijeke Save, Kupe, Gline, Sunje i Une. U posljednje vrijeme i uslijed klimatskih promjena, učestaliji su slučajevi ekstremno velikih voda. Obrana od poplava na području županije provodi se sustavom obrane koji se temelji na učinku smanjenja vršnog protoka vodnog vala pri kontroliranim izljevanju velikih voda u retencijske prostore nizom razdjelnih građevina, nizinskim retencijama i poplavnim površinama. Sustav nije u cijelosti dovršen.

Ukupni rizik za poplavu izazvanu izljevanjem kopnenih vodenih tijela, prema procjeni predstavlja visok rizik razmjera pojavnosti poplava razvrstane u kategoriju velika (51 - 98 %), prema frekvenciji s jednim događajem u 1 ili 2 godine te uzrokuje umjerene posljedice na život i zdravlje ljudi, gospodarstvo i društvenu stabilnost.

3.11.1.5. Revitalizacija brownfield područja

Brownfield lokacije obuhvaćaju zemljišta, nekretnine ili građevine koje su neadekvatno korištene, zapuštene ili napuštene i mogu bili zagađene i/ili onečišćene. Na području Sisačko-moslavačke županije dominiraju industrijski i vojni kompleksi, poljoprivredna područja, ali i površine druge namjene. Revitalizacijom i prenamjenom brownfield lokacija, uvažavajući osobitosti prostora i realne potrebe, sprječava se njihova dalnja devastacija te osigurava urbana preobrazba za potrebe stanovništva što osigurava prostor za ekonomski isplative investicije. Potrebno je izraditi Registar brownfield lokacija područja Sisačko-moslavačke županije u svrhu informiranja zainteresirane javnosti, prikazivanju njihovog potencijala te kvalitetnijeg gospodarenja tim lokacijama.

3.12. PRIMARNA INFRASTRUKTURA

3.12.1. Zadovoljavajući sustav javne vodoopskrbe i nedovoljno razvijen sustav odvodnje otpadnih voda

Vodoopskrba pitkom vodom se na području Sisačko-moslavačke županije provodi putem sljedećih vodoopskrbnih sustava: Petrinja, Sisak (Grad Sisak, Općina Sunja i Općina Martinska Ves), Hrvatska Kostajnica, Moslavačka Posavina, Općine Jasenovac te Glina – Gvozd (vodoopskrbni sustav Glina i sustav Gvozd - Topusko). Djelatnost javne vodoopskrbe provodi 11 komunalnih tvrtki u vlasništvu gradova i općina.

Ukupna duljina vodoopskrbne mreže u 2020. godini iznosila je 1958 km, a zahvaćene količine vode 12 949 tis.m³. Dio stanovništva opskrbuje se vodom iz lokalnih vodovoda i dijelom iz pojedinačnih izvora, vlastitih zdenaca i cisterni. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (<https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/09>) za 2019. godinu, u županiji je na javnu vodoopskrbu priključeno 88,4 % stanovnika, a na sustav lokalne vodoopskrbe 2,64 %. Na razini RH priključenost stanovništva na javnu vodoopskrbu iznosi oko 91 % i lokalnu 1,5 %.

Kako bi se održao standard kakvoće vode za ljudsku potrošnju na području županije, važno je sustavno praćenje relevantnih tipova utjecaja na stanje voda, kemijskog i mikrobiološkog onečišćenja i drugih opterećenja te njihovih utjecaja na vodnim područjima, kao i daljnji razvoj magistralnih cjevovoda i vodoopskrbne mreže.

Sustav javne odvodnje s pročišćavanjem otpadnih voda u Sisačko-moslavačkoj županiji ne pokriva u cijelosti sva područja i ne prati stupanj izgrađenosti sustava vodoopskrbe. Postojećim sustavima odvodnje u većim naseljima pokriveni su dijelovi urbanih i radnih zona, dok za prihvat otpadnih voda iz domaćinstava u naseljima bez kanalizacijskog sustava koriste septičke jame koje bi

trebale biti vodonepropusne te se prazniti putem ovlaštenih osoba. Stvarna situacija nažalost nije takva i recipijenti su najčešće vodotoci, melioracijski i drugi odvodni kanali.

Stupanj priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje je nejednak te je na sustav priključeno više od 70 % kućanstava. Ukupna količina ispuštene otpadne vode u 2020. godini iznosila je 7258 tis.m³, a ukupna duljina kanalizacijske mreže 570 km. Problem odvodnje županije nije samo nedovoljna razvijenost kanalizacijske mreže, već i njena starost i propusnost te nedostatak uređaja za obradu otpadnih kanalizacijskih voda.

Razvojnu potrebu predstavlja poticanje uspostave funkcionalnog sustava odvodnje i obrade otpadnih voda posebno u zonama sanitarne zaštite izvorišta te povećanje stupnja priključenosti korisnika na sustav javne odvodnje.

3.12.2. Proizvodnja energije i potreba povećanja korištenja obnovljivih izvora energije

Proizvodni sustavi električne energije u Sisačko-moslavačkoj županiji su Termoelektrana Sisak te industrijske elektrane Petrokemije Kutina i Rafinerije Sisak. Prijenosni sustavi međunarodnog i državnog značaja sastoje se od postojećih dalekovoda, a distribuciju električne energije na području županije vrše HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. Elektra Sisak, Elektra d.o.o. Križ i Elektra d.o.o. Velika Gorica.

Sustav plinoopskrbe sastoji se od magistralnih plinovoda, mjerno reduksijskih stanica (MRS) i lokalnih plinovoda. Sjeverni i sjeveroistočni dio županije koji su bolje pokriveni plinskom mrežom, snabdijevaju se plinom iz magistralnih plinovoda Ivanić Grad – Kutina - Novska i Kozarac - Sisak. Posavski i podravski plinoopskrbni sustavi spojeni su plinovodom Kutina – Garešnica - Virovitica.

Na području općine Velika Ludina nalazi se podzemno skladište plina Okoli radne zapremine oko 350 000 m³ s planom povećanja kapaciteta na 500 000 m³.

Na području županije svoje skladišne i transportne kapacitete imaju Jadranski naftovod d.d. (JANAF) i INA Industrija nafte d.d.

Županija ima potencijal za proizvodnju električne energije iz OIE i krajem 2020. godine u funkciji je bilo ukupno 50 postrojenja za korištenje OIE ukupne instalirane snage 11 100 kW, od kojih je najveći broj sunčanih elektrana i to 42. Važno je spomenuti i tri elektrane-toplane na biomasu (BE-TO) u Glini i Sisku. Na području županije nalaze se tri prostora s utvrđenim ležištima energetske sirovine geotermalne vode: 7 bušotina u Topuskom, 5 na području Siska i bliže okolice te 1 u okolini grada Petrinje, dok se na području grada Gline provode istraživanja.

Najsnažniji učinci mjera energetske učinkovitosti ostvareni su i očekuju se u zgradarstvu, prometu i javnoj rasvjeti.

Zaključno, razvojne potrebe u području energetike ponajprije se odnose na poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, poboljšanje energetske učinkovitosti i osiguravanje dostupnosti i dostatnosti opskrbe energijom. Još je uvijek prisutna nedovoljno razvijena svijest o potrebi štednje energije i nedovoljna su ulaganja u energetsku učinkovitost zgrada i sustava javne rasvjete.

3.12.3. Značajan razvoj infrastrukture za mobilnost i internetsku povezanost

Prostorom županije prolaze dvije autoceste, A3 koja je dio paneuropskog koridora ukupne duljine 64 km i A11, ukupne duljine 48,1 km, a čiji se preostali dio od 10,9 km gradi i bit će završen u sljedećih nekoliko godina. Cestovna mreža obuhvaća i ukupno 453 km državnih cesta, 647 km županijskih i 579 km lokalnih te preko 2000 km nerazvrstanih cesta, kao i ukupno 255 mostova.

Najveća gustoća prometa primjećuje se na državnoj cesti D30 na brojačkom mjestu Žažina, kod izlaska s autoceste A11, gdje je prosječni godišnji (PGDP) promet u stalnom porastu. Prometna zagušenost na toj dionici smanjit će se dovršetkom izgradnje autoceste od Lekenika do Siska. Veliko prometno opterećenje zabilježeno je i u centru Kutine na cesti D45 stoga je važna realizacija projekta izgradnje obilaznice grada Kutine.

Prostorom županije prolazi međunarodna pruga RH1 TEN-T sveobuhvatna mreža (Panoeuropski koridor X), Salzburg - Solun, ukupne duljine kroz Hrvatsku 317 km. Postojeću željezničku mrežu prema vrstama pruga, čini 155,5 km međunarodnih, 20,5 km regionalnih i 15,5 km lokalnih pruga. Kako željeznički promet predstavlja ekološki i ekonomski najprihvativiji oblik transporta, planirana su veća ulaganja u taj sektor. Interoperabilni željeznički sustav podrazumijeva razvoj, izgradnju i obnovu sveobuhvatne željezničke mreže s ciljem promicanja modalnog prelaska s ceste na željeznicu i riječni promet te integraciju lokalnog, međuregionalnog i međunarodnog željezničkog prometa. Uspostavom visokokvalitetnog željezničkog sustava utječe se na povećanje sigurnosti, ekonomske učinkovitosti te smanjenje negativnih utjecaja na okoliš.

U okviru razvojnih prioriteta, važnim se smatra i poticanje ponovnog oživljavanja željezničkog prometa unskim koridorom koji je u prijeratnom razdoblju osiguravao brzu i sigurnu vezu između središnje Hrvatske i srednje Dalmacije te Bosne i Hercegovine.

U Sisačko-moslavačkoj županiji nalazi se središnji dio riječnih putova u Republici Hrvatskoj i dio su prometnog sustava sveobuhvatne mreže TEN-T-a. Obuhvaćaju vodne putove rijeke Save u dužini 117 km, Kupe u dužini 5,9 km i Une u dužini 15 km, a klasificirani su kao međunarodni plovni putevi I., II. i III. klase. Važno čvorište riječnog prometa državnog i županijskog značaja je grad Sisak s Lukom Sisak na Savi. Pored naselja Crnac, vrši se prekrcaj sirove nafte prvenstveno radi opskrbe sisačke Rafinerije, dok se na lijevoj obali Save u Galdovu nalazi brodogradilišno pristanište. Luka Sisak ujedno je i putnička unutarnja luka uglavnom za potrebe lokalnog izletničkog prometa s javnim putničkim i

komunalnim pristaništem na rijeci Kupi. U Sisku je i sjedište jedinog hrvatskog riječnog prijevoznika naziva Dunavski Lloyd.

Revitalizacija plovnosti rijeke Save značajno će utjecati na pouzdanost i sigurnost plovidbe, kao i na jačanje uloge Luke Sisak kao tranzitnog središta za transport nafte unutar i izvan granica RH. Modernizacijom ključne TEN-T infrastrukture na unutarnjim plovnim putovima te integracijom riječnog prometa u intermodalnu transportnu mrežu, doprinosi se stvaranju uvjeta za intenzivniji razvitak riječnog prometa kao ekološki prihvatljivijeg i energetski manje zahtjevnog oblika prijevoza i smanjuju se negativni učinci na okoliš i prirodne resurse.

Na području županije postoji nekoliko malih sportskih i gospodarsko-poljoprivrednih uzletišta i heliodrom u Popovači. Unaprjeđenje zračnog prometa planira se postići izgradnjom heliodroma u Sisku i uzletno-sletnih staza te popratne infrastrukture sportsko-rekreativne i turističke namjene, kao i postizanje lokalne i regionalne mobilnosti u slučaju incidentnih situacija i hitnih intervencija.

Prema podacima HAKOM-a za četvrti kvartal 2022. godine Sisačko-moslavačka županija ima 29 440 priključaka na širokopojasni Internet. S obzirom da je broj kućanstava prema popisu stanovništva iz 2021. godine 62 601, to znači da je 47,33% kućanstava pokriveno priključkom na širokopojasni Internet što predstavlja značajno poboljšanje u odnosu na 2021. kada je taj postotak bio 37,33%. Gustoća korisnika širokopojasnog pristupa je za 2022. godinu je 55,1% dok je ona, primjerice, u gradu Zagrebu 92,6%, u Splitsko-dalmatinskoj županiji 89,3% te postoji značajan prostor za poboljšanjem.

Razvojne potrebe županije obuhvaćaju prometno rasterećenje gradskih sredina izgradnjom obilaznih cestovnih pravaca, smanjenje prometne zagušenosti na pojedinim dionicama, zatim prilagođavanje ponude javnog prijevoza potražnji lokalnog stanovništva te poboljšanje povezanosti većih županijskih, međuzupanijskih i državnih središta javnim prijevozom. Isto tako, rekonstrukcijom i modernizacijom razvrstane i nerazvrstane cestovne prometne mreže, razvojem infrastrukture za ekološki prihvatljiva vozila i alternativnih oblika prijevoza te integracijom svih oblika javnog prijevoza, omogućiti će se brojne ekonomske i razvojne prednosti za stanovništvo i gospodarstvo, postići okolišno prihvatljiviji oblik prometa i značajno povećanje prometne sigurnosti. Kao jedan od oblika individualnog javnog prijevoza ekološke prihvatljivosti, naročito u gradovima, ističe se širenje biciklističke i pješačke infrastrukture. Pristup širokopojasnom internetu potrebno je unaprijediti te poboljšati infrastrukturu koja će omogućiti bolju i bržu internetsku povezanost korisnicima.

3.13. BROJNA ZAŠTIĆENA PODRUČJA I PRIRODNA BOGATSTVA

Područja zaštićena temeljem Zakona o zaštiti prirode u Sisačko-moslavačkoj županiji zauzimaju 92 253,64 ha županije, odnosno 20,65 % njene ukupne površine i predstavljaju riznicu krajobrazne, biološke i geološke raznolikosti. Obuhvaćaju 12 područja koja su pod nekom od kategorija zaštite prema nacionalnom zakonodavstvu, 20 zaštićenih područja uključenih u ekološku mrežu NATURA 2000 i staništa za zaštićenu populaciju te čini najveći sustav očuvanih područja na svijetu. Kontinuirano se provodi monitoring, zaštita staništa i zaštićenih vrsta te zbrinjavanje ugroženih vrsta. Ukupna površina pod zaštitom (nacionalne kategorije i ekološka mreža) je 97 456,90 ha, dok ukupna površina područja ekološke mreže iznosi 243 830,84 ha što je polovina ukupne površine Sisačko-moslavačke županije. Najveće zaštićeno područje je Park prirode Lonjsko polje, površine 51 173,29 m² i proglašeno ramsarskim područjem 1993. godine zbog važnosti za ornitofaunu.

Na zaštićenim područjima županije obitavaju 62 vrste kritično ugrožene flore, kao i veliki broj ugroženih životinja s popisa stroga zaštićenih vrsta. Travnjačka staništa pogoduju rastu specifičnih biljnih vrsta od iznimnog značaja za brojne vrste kukaca, ptica i sisavaca. Poplavni pašnjaci Odranskog, Sunjskog i Lonjskog polja omogućavaju ekstenzivni uzgoj stoke, dok poplavna područja Lonjskog, Mokrog i Poganovog polja predstavljaju prirodne retencije koje su osim u sustavu obrane od poplava, važne u procesu pročišćavanja voda iz vodotoka, obnovi zaliha podzemnih voda te ublažavanje ekstremnih hidroloških i meteoroloških posljedica klimatskih promjena.

Razvojne potrebe uključuju poticanje turističkog razvoja koji neće ugroziti bioraznolikost u zaštićenim područjima te izgradnju infrastrukture potrebne za uključivanje prirodne baštine u kulturnu i turističku ponudu. Isto tako, potrebno je razviti programsku shemu uključivanja školstva, udruga i volontera u zaštitu prirode. Promocijom prirodnih vrijednosti kroz sadržaje na internetskim stranicama ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima, kao i poticanjem suradnje s javnošću putem javnih medija, omogućit će se veća zastupljenost tema iz područja zaštite biološke raznolikosti. Koncept ravnomernog regionalnog razvoja usmjeren je na razvoj novih sadržaja i prezentaciju prirodne baštine Banovine, Pounja i Pokuplja te povezivanje s već postojećim sadržajima u ostalim dijelovima županije.

Razvojni potencijali ovoga područja su bogati i raznoliki prirodni resursi: ekološki čisto tlo, izvori pitke vode, geotermalni izvori, šume te jedinstvene prirodne vrijednosti od lokalnog, nacionalnog i međunarodnog značaja. Županiju karakteriziraju i bogato i raznovrsno kulturno i arheološko naslijeđe. Razvojne potrebe su putem izrađenih Planova upravljanja područjima Ekološke mreže NATURA 2000: povećati uključenost prirodne baštine u turističku ponudu lokalnih samouprava, prezentirati prirodnu baštinu SMŽ na području RH, educirati lokalno stanovništvo i šиру javnost o prirodnim vrijednostima.

3.14. IZAZOVI RAZVOJA INSTITUCIONALNOG OKVIRA I JAČANJA MEĐUSEKTORSKE SURADNJE

Na području Sisačko-moslavačke županije prisutna je velika razlika između JLS-a u iskustvu u pripremi, prijavi i provedbi projekata financiranih od strane EU. Za većinu JLS može se reći da nemaju dosta iskustva u tome jer su do sada isključivo bili oslonjeni na izravno traženje sredstava od različitih ministarstava ili javnih poduzeća. S obzirom na tu činjenicu, većina JLS nema pravilnih spoznaja o osmišljavanju projekata, kreiranju partnerstva, potreboj razini spremnosti tehničke dokumentacije.

JLS na području županije su do sada bile usredotočene na rješavanje problema socijalne i komunalne infrastrukture samo na svojim područjima. Gotovo da i nije bilo zajedničkih projekata više JLS, niti se oni često planiraju. Također, neke od JLS nisu do sada tražile asistenciju županijske razvojne agencije SI-MO-RA-e i/ili javne ustanove Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije u pripremi i provedbi projekata. Javna ustanova Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije sukladno odredbama Zakona o regionalnome razvoju Republike Hrvatske akreditirana je kao regionalni koordinator za područje Sisačko-moslavačke županije.

Lokalne akcijske grupe (LAG) u Republici Hrvatskoj pa tako i na području Sisačko-moslavačke županije, osnovane su s ciljem promocije održivog razvoja, oživljavanja gospodarstva i poboljšanja kvalitete života na području kojega LAG obuhvaća, korištenjem LEADER pristupa za razvoj ruralnih područja koji se proteklih desetljeća uspješno provodi na području Europske unije. LEADER pristup razvoja ruralnih područja baziran je na specifičnostima prostora i na pristupu „odozdo prema gore“, uključujući lokalnu zajednicu i prepoznavanje vrijednosti lokalnih resursa. Na području Sisačko-moslavačke županije je aktivno pet lokalnih akcijskih grupa (LAG): LAG Zrinska Gora - Turopolje, LAG UNA, LAG Zeleni trokut, LAG Moslavina i LAG Petrova Gora. Njihova umreženost i zajedničko djelovanje od iznimnog je značaja za razvoj ruralnog prostora županije.

Privatni sektor organiziran je i djeluje i kroz Hrvatsku gospodarsku komoru i Hrvatsku obrtničku komoru. Hrvatska gospodarska komora je institucija koja predstavlja sve gospodarske subjekte u Republici Hrvatskoj, a zadatak joj je na globaliziranom tržištu realizirati projekte otvaranja tržišta. Hrvatska obrtnička komora je samostalna stručno-poslovna organizacija obrtnika koja je osnovana radi promicanja, usklađivanja i zastupanja zajedničkih interesa obrnštva. Obrtnici organiziraju svoj strukovni rad po sekcijama i cehovima na razini udruženja obrtnika, područne obrtničke komore i Hrvatske obrtničke komore.

Prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske na dan 14.9.2022. godine na području Sisačko-moslavačke županije registrirane su 1673 udruge. Registrirane organizacije civilnog društva (u nastavku teksta: udruga) djeluju u mnogobrojnim i različitim područjima, a među njima su najzastupljenije udruge iz područja sporta te kulture i umjetnosti. Manji je broj udruga iz područja održivog razvoja, informatike, humanitarnog i karitativnog područja te zdravstva. Udruge s područja Sisačko-moslavačke županije zadovoljavajućom dinamikom razvijaju odnose s europskim i međunarodnim partnerskim organizacijama te je u rastu broj udruga koje se bave međunarodnom suradnjom. Sve je veći broj udruga koje za provedbu svojih projekata koriste sredstva EU fondova, ponajprije onih Europskog socijalnog fonda. Međusobno umrežavanje udruga je na zadovoljavajućoj razini te je potrebno poticati međusektorsku suradnju.

Tablica 1: Broj registriranih udruga u Sisačko-moslavačkoj županiji prema području djelovanja na dan 14.9.2022. godine

Područje djelovanja	Broj udruga*
1. Branitelji i stradalnici	105
2. Demokratska politička kultura	174
3. Duhovnost	35
4. Gospodarstvo	238
5. Hobistička djelatnost	34
6. Kultura i umjetnost	393
7. Ljudska prava	187
8. Međunarodna suradnja	150
9. Nomenklatura sportova	370
10. Obrazovanje, znanost i istraživanje	211
11. Održivi razvoj	123
12. Ostala područja djelovanja	17
13. Socijalna djelatnost	273
14. Sport	499

*Ukupan zbroj je veći od ukupnog broja udruga budući da se neke pojavljuju u više područja djelovanja

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske, <https://registri.uprava.hr/#!udruge> obrada: Regionalni koordinator SMŽ

Sukladno broju stanovnika, najveći je broj registriranih udruga u najvećim županijskim gradovima Sisku i Kutini, a najmanje ih je u općinama Majur i Hrvatska Dubica.

Tablica 2: Broj registriranih udruga prema jedinicama lokalne samouprave u Sisačko-moslavačkoj županiji na dan 14.9.2022. godine

Jedinica lokalne samouprave	Broj udruga

Sisak	503
Petrinja	186
Kutina	238
Novska	119
Glina	84
Hrvatska Kostajnica	38
Popovača	132
Donji Kukuruzari	14
Dvor	45
Gvozd	20
Hrvatska Dubica	12
Jasenovac	36
Lekenik	57
Lipovljani	30
Majur	12
Martinska Ves	39
Sunja	53
Topusko	30
Velika Ludina	25
Ukupno	1673

Određeni broj udruga posljednjih nekoliko godina djeluje u skladu s obilježjima društvenoga poduzetništva te na taj način osiguravaju održivost svojem djelovanju i projektima.

Turizam ima jednu od ključnih uloga u potencijalu razvoja Sisačko-moslavačke županije. U županiji djeluju Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turističke zajednice gradova Siska, Petrinje, Kutine, Novske, Popovače i Hrvatske Kostajnice, Turističke zajednice Topusko i Lipovljani, Turističke zajednice općina Lekenik i Jasenovac koje značajno doprinose upravljanju razvojem.

Turistička zajednica Hrvatska Kostajnica, odnosno Grad Hrvatska Kostajnica i Općine Dvor, Hrvatska Dubica, Donji Kukuruzari, Majur i Sunja pokrenule su tijekom 2022. godine postupak osnivanja Turističke zajednice područja Banovina Pounje.

Zaključno, razvojne potrebe u ovom području odnose se na optimizaciju i digitalizaciju usluga i procesa javne uprave, jačanje kapaciteta djelatnika te povećanje međusektorske suradnje, ponajprije s organizacijama civilnog društva. Sustavu upravljanja imovinom i prostorom županije potrebno je povećati učinkovitost digitalizacijom i sustavom novih usluga.

4. OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Na 6. sjednici 10. saziva Hrvatskog Sabora 5. veljače 2021. godine usvojena je **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine**. U sustavu strateškog planiranja razvoja NRS 2030. predstavlja najviši hijerarhijski akt te svi ostali dugoročni, srednjoročni i kratkoročni dokumenti planiranja razvoja na čitavom teritoriju ili specifičnim područjima Republike Hrvatske trebaju slijediti razvojne smjernice, ciljeve i prioritete ovog dokumenta. Zbog toga NRS 2030. predstavlja polazni strateški okvir izrade Programa, konkretno prijedloga smjernica i posebnih ciljeva te mjera i aktivnosti za revitalizaciju i ublažavanje posljedica potresa. Za ostvarenje razvojne vizije kao konkurentne, kreativne i sigurne zemlje, prepoznatljivog identiteta i kulture, kvalitetnih životnih uvjeta, očuvanih prirodnih resursa i jednakih prilika za sve, NRS 2030. ponudila je četiri razvojna smjera i značajan broj razvojnih prioriteta te djelovanja javnih politika. Jedan od razvojnih smjerova odnosi se upravo na ravnomjerni regionalni razvoj (razvojni smjer 4). Argumentirajući važnost ovog smjera u dokumentu se navodi sljedeće: „Podupiranjem teritorijalnih strategija, vođenih na regionalnoj razini te poticajnim mjerama za aktivaciju svih neiskorištenih potencijala, osobito zemljišta i nekretnina, omogućiti će se ravnomjerniji regionalni razvoj te pridonijeti boljem standardu i kvaliteti života svih dijelova Hrvatske. Tim će se strategijama, između ostalog, potaknuti razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima (brdsko-planinska područja i otoci), jačati regionalna konkurentnost kroz pametnu specijalizaciju i jačati uloga gradova u policentričnom razvoju urbanih područja.“

Sukladno tome, u NRS 2030. izdvaja se **strateški cilj 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima**. Realizacija ovog cilja kroz provedbu brojnih drugih strateških akata, programa razvoja i operativnih, provedbenih programa mora polučiti smanjenjem razvojnih disproporcija koje kao dugoročni problem Republike Hrvatske predstavljaju značajno ograničenje svih razvojnih dimenzija (ekonomskih, društvenih, infrastrukturnih i drugih). Zbog toga je ovaj cilj u okviru NRS 2030. direktno povezan sa sadržajem Plana čija provedba treba rezultirati razvojnim pomacima Sisačko-moslavačke županije i smanjenjem razvojnog zaostajanja ove županije u odnosu na ostala područja Republike Hrvatske.

NRS-om 2030. su utvrđeni sljedeći prioriteti provedbe politike na području razvoja potpomognutih i brdsko-planinskih područja: demografska revitalizacija depriviranih područja,

gospodarska regeneracija depriviranih područja, pametno upravljanje resursima, povezanost i mobilnost, poboljšanje kvalitete života razvojem javne infrastrukture (komunalne, prometne, poslovne i društvene), podrškom stanogradnji i razvojem javnih usluga, sanacija posljedica razornih potresa i obnova pogodjenih područja, razvoj i izgradnja širokopojasne infrastrukture i elektroničkih komunikacijskih mreža vrlo velikog kapaciteta te razvoj pametnih sela.

Nadalje, jedno od polazišta za utvrđivanje prioriteta razvoja i posebnih ciljeva te mjera za jačanje konkurentnosti Sisačko-moslavačke županije je i **Zakon o potpomognutim područjima** (Narodne novine broj 118/18) koji je na snazi od 4. siječnja 2019. godine te krovni **Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske** (Narodne novine broj 147/14, 123/17, 118/18) u kojem se navodi da su potpomognuta područja ona koja su prema indeksu razvijenosti ocijenjena kao područja koja zaostaju u razvoju u odnosu na nacionalni prosjek te je njihov razvoj potrebno dodatno poticati. Zakonom o potpomognutim područjima stavlja se naglasak na specifičnosti mikrolokacija i potiče aktivacija svih dionika na zajedničkom radu za dobrobit potpomognutih područja i njihov gospodarski oporavak što je preduvjet za sprečavanje iseljavanja stanovništva i smanjenje negativnog demografskog trenda. U skladu s člankom 3. Zakona, Republika Hrvatska, jedinice područne (regionalne) samouprave i jedinice lokalne samouprave te njihova tijela dužni su poduzimati sve potrebne radnje radi jačanja konkurentnosti i ostvarenja vlastitih razvojnih potencijala potpomognutih područja, a između ostalih i one koje se odnose na: potporu potpomognutim područjima za povećanje i optimalno korištenje vlastitog razvojnog potencijala, odgovarajuće mjere za ravnomjeran i održiv razvoj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na potpomognutim područjima, zadržavanje i poticanje naseljavanja stanovnika na potpomognutim područjima, poticanje unaprjeđenja razvojnih programa na područjima gdje povjesno žive i pripadnici nacionalnih manjina, a koja su demografski, ekonomski ili socijalno oslabljena i značajno ispod prosjeka nacionalne razvijenosti.

Slijedom svega prethodno navedenog te temeljem analize srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala prioriteti javnih politika Sisačko-moslavačke županije su:

- **gospodarski rast**
- **održivi razvoj i unaprjeđenje kvalitete života**
- **održivo upravljanje**

Gospodarski rast Sisačko-moslavačke županije temelji se na postojećim resursima, rastućim trendovima u broju poduzeća i broju zaposlenih, značajnom udjelu prerađivačke industrije u ukupnoj gospodarskoj aktivnosti, kvalificiranoj radnoj snazi no i sve brže rastućim novim tehnologijama te započetom procesu industrijske tranzicije i digitalne transformacije. Gospodarski rast ostvarit će se povećanjem konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti kroz niz koordiniranih mjera poput poticanja razvoja proizvodnih djelatnosti, poticanja poduzetničkih potpornih modela, potpora obrtnicima, malim i srednjim poduzetnicima, promoviranjem poduzetništva, razvojem poduzetničke i poslovne potporne infrastrukture te potporom obrazovanju u poduzetništvu i povećanju zapošljivosti. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije jedan je od temelja gospodarskog rasta ove županije u sljedećem srednjoročnom razdoblju, a ostvarit će se potporom pripremi i provedbi projekata industrijske tranzicije i digitalne transformacije, osiguranjem podrške poduzećima u primjeni novih tehnologija, inovacija i naprednih materijala te podrškom primjeni istraživačko-razvojnih aktivnosti u akademskom i poslovnom sektoru. Provedbom ovog prioriteta Sisačko-moslavačka županija izravno doprinosi provedbi strateških ciljeva NRS-a 2030. 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo i 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva. Naime, upravo ulaganjima u inovativnost i učinkovita poslovna rješenja te primjenu novih tehnologija poduzetnici će doprinijeti povećanju konkurentnosti gospodarstva i njegovom rastu. Digitalizacijom usluga za poduzetnike doprinijet će se povećanju učinkovitosti tijela uprave i poduzetničkih potpornih institucija,

Održivi razvoj i unaprjeđenje kvalitete života drugi je temeljni prioritet politike Sisačko-moslavačke županije koji će se ostvariti osiguravanjem uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije, unaprjeđenjem uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije, razvojem turizma i očuvanjem prirodne i kulturne baštine, povećanjem konkurentnosti poljoprivrede te ostalim ciljevima povećanja kvalitete života stanovnika kao što su razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga, zaštita okoliša, povećanje sigurnosti stanovnika, imovine i resursa te borba protiv klimatskih promjena. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti također će se temeljiti na održivim principima i biti u funkciji unaprjeđenja kvalitete života stanovnika, posebice onih u ruralnim dijelovima županije.

Prioritetom Održivi razvoj i unaprjeđenje kvalitete života te posebnim ciljevima za njegovu provedbu Sisačko-moslavačka županija izravno doprinosi provedbi strateškog cilja 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji. Pružanjem podrške obiteljima kod podizanja djece, zadržavanjem postojećeg i poticanjem doseljavanja novog stanovništva te razvojem infrastrukture za kvalitetan život obitelji županija će nastojati zaustaviti negativne demografske trendove. Unaprjeđenjem uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje SMŽ izravno doprinosi provedbi NRS 2030. strateškog cilja 2. Obrazovani i zaposleni ljudi. Županija će kontinuirano raditi na unaprjeđenju infrastrukture za rano, predškolsko i

osnovnoškolsko obrazovanje, nastaviti s obnovom, izgradnjom, modernizacijom i opremanjem srednjih škola i učeničkih domova, ulagati u infrastrukturu i opremanje u području visokog obrazovanja te izgradnju, modernizaciju i opremanje studentskih domova kako bi privukla studente iz drugih krajeva države. Strateškom cilju 2. Obrazovani i zaposleni ljudi doprinijet će i poticanje cjeloživotnog obrazovanja planiranim programima stručnog usavršavanja, prekvalifikacija i osposobljavanja zaposlenih i nezaposlenih osoba na području Sisačko-moslavačke županije.

Ovim prioritetom Sisačko-moslavačka županija izravno doprinosi i provedbi strateškog cilja 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo, odnosno njegovom prioritetnom području 4. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma. Županija koja nije tradicionalno turistički orientirana rast broja turističkih proizvoda i povećanje kapaciteta temeljit će na svojim prirodnim potencijalima, bogatoj povijesnoj i kulturnoj baštini. Strateškom cilju 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva NRS-a 2030. Sisačko-moslavačka županija doprinosi provedbom posebnog cilja Povećanje konkurenčnosti poljoprivredne proizvodnje odnosno poticanjem razvoja poljoprivredne proizvodnje, potporom izradi i provedbi razvojnih programa, projekata, stručnih studija, te promocijom proizvoda i ruralnog područja Sisačko-moslavačke županije.

S ciljem unaprjeđenja kvalitete života stanovnika, Sisačko-moslavačka županija izravno i značajno ulaže u razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga, odnosno modernizacija zdravstvene infrastrukture izgradnjom novih ili obnovom postojećih kapaciteta, unaprjeđenje javnozdravstvenih aktivnosti pod vodstvom zavoda za javno zdravstvo radi suzbijanja zaraznih i nezaraznih bolesti, modernizaciju zdravstvenih usluga jačanjem primarne zdravstvene zaštite i razvojem modernog bolničkog sustava te njihovim povezivanjem. Na taj način izravno doprinosi provedbi NRS-om 2030. utvrđenog strateškog cilja 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život.

Prioritetom održivoga razvoja i unaprjeđenja kvalitete života stanovnika i njegovom provedbom, među ostalim, posebnim ciljem Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena Sisačko-moslavačka županija doprinosi provedbi strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost NRS-a 2030. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti u središtu su javnih politika na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Strateški cilj 7. Sigurnost za stabilan razvoj Sisačko-moslavačka županija će provoditi ovim prioritetom, posebice posebnim ciljem 9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe odnosno jačanjem kapaciteta i otpornosti na svim razinama i u svim fazama sustava upravljanja rizicima od katastrofa te održivim upravljanjem sustavom civilne zaštite i zaštite od požara. NRS-om utvrđenom strateškom cilju 10. Održiva mobilnost kao i povećanju kvalitete života stanovnika na svom području, Sisačko-moslavačka županija će doprinijeti posebnim ciljem 10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti.

Održivo upravljanje ostvarit će se učinkovitim upravljanjem svim raspoloživim resursima, ponajprije upravom, imovinom, prostorom te izradom i provedbom razvojnih dokumenata. Sisačko-moslavačka županija ovim prioritetom doprinosi provedbi NRS 2020. strateškog cilja 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima i strateškom cilju 13 Jačanje regionalne konkurentnosti. Umrežavanjem ključnih nositelja razvoja i međusektorskom suradnjom planirani su značajni iskoraci u pripremi i provedbi razvojnih projekata, praćenju njihove provedbe i ostvarenim rezultatima te učinkovitom usmjeravanju javnih sredstava.

Popis prioriteta, posebnih ciljeva i mjera:

Prioriteti javnih politika SMŽ	Posebni ciljevi SMŽ	Mjere
Gospodarski rast	Posebni cilj 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti	1.1. Poticanje razvoja proizvodnih djelatnosti 1.2. Poticanje poduzetničkih potpornih modela 1.3. Potpore obrtnicima i malim i srednjim poduzetnicima 1.4. Promoviranje poduzetništva 1.5. Razvoj poduzetničke i poslovne potporne infrastrukture 1.6. Potpore obrazovanju u poduzetništvu i povećanju zaposljivosti
	Posebni cilj 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije	2.1. Potpora pripremi i provedbi projekata industrijske tranzicije i digitalne transformacije 2.2. Osiguranje podrške poduzećima u primjeni novih tehnologija, inovacija i naprednih materijala 2.3. Poticanje istraživačko-razvojnih aktivnosti u akademskom i poslovnom sektoru
Održivi razvoj i unaprjeđenje kvalitete života	Posebni cilj 3. Osiguravanje uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije	3.1. Pružanje podrške obiteljima kod podizanja djece 3.2. Zadržavanje postojećeg i poticanje doseljavanja novog stanovništva

		3.3. Unaprjeđenje i modernizacija društvene infrastrukture
	Posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije	4.1. Unaprjeđenje infrastrukture za rano, predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje 4.2. Obnova, izgradnja, modernizacija i opremanje srednjih škola i učeničkih domova 4.3. Ulaganje u infrastrukturu i opremanje u području visokog obrazovanja te izgradnja, modernizacija i opremanje studentskih domova 4.4. Razvoj sportske infrastrukture i jačanje kapaciteta u sustavu sporta 4.5. Poticanje cjeloživotnog obrazovanja
	Posebni cilj 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine	5.1. Poticanje ulaganja u turističku infrastrukturu, unaprjeđenje postojećih i nove smještajne kapacitete 5.2. Promoviranje turističke ponude SMŽ 5.3. Potpora izradi i provedbi planova upravljanja zaštićenim područjima NATURA 2000 5.4. Poticanje razvoja kulture i očuvanja kulturne baštine
	Posebni cilj 6. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	6.1. Potpore razvoju poljoprivredne proizvodnje 6.2. Potpora izradi i provedbi razvojnih programa, projekata, stručnih studija, projekata u interesu Sisačko-moslavačke županije 6.3. Promocija i promidžba proizvoda i ruralnog područja Sisačko-moslavačke županije 6.4. Potpore korisnicima prava lova
	Posebni cilj 7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga	7.1. Unaprjeđenje, obnova i razvoj zdravstvene infrastrukture 7.2. Razvoj zdravstvenih usluga

		7.3. Unaprjeđenje, obnova i razvoj socijalne infrastrukture
		7.4. Razvoj socijalnih usluga
		7.5. Unaprjeđenje županijskog sustava socijalne i zdravstvene skrbi o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji te o civilnim stradalnicima Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji
	Posebni cilj 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena	8.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije 8.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti 8.3. Osiguravanje dostupnosti i dostatnosti opskrbe energijom 8.4. Ulaganja u unaprjeđenje komunalne infrastrukture i usluga 8.5. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom
	Posebni cilj 9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe	9.1. Razminiranje miniranih područja 9.2. Održivo upravljanje sustavom civilne zaštite i zaštite od požara 9.3. Jačanje sustava zaštite od prirodnih katastrofa na području županije
	Posebni cilj 10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti	10.1. Poticanje i razvoj međumjesnog putničkog prijevoza (autobus, željezница) 10.2. Provedba ulaganja u cestovnu infrastrukturu
Održivo upravljanje	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave Sisačko-moslavačke županije	11.1. Optimizacija i digitalizacija usluga i procesa javne uprave i korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija 11.2. Jačanje kapaciteta djelatnika javne uprave 11.3. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava upravljanja imovinom i prostorom županije 10.4. Jačanje suradnje s organizacijama civilnog društva

5. POPIS POSEBNIH CILJEVA S OPISOM, PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA ISHODA I POPISOM MJERA ZA PROVEDBU

Republika Hrvatska uspostavila je sveobuhvatni i koherentni sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem na nacionalnoj razini koji podrazumijeva definiranje smjera razvoja, prioriteta, ciljeva i željenih rezultata kao i raspodjelu resursa za ostvarenje istih. Sustav strateškog planiranja temelji se na aktima strateškog planiranja koje donose Republika Hrvatska, županije i jedinice lokalne samouprave te na aktima strateškog planiranja koji su povezani s okvirom za gospodarski razvoj i korištenje fondova EU-a.

Sustav strateškog planiranja temelji se i na hijerarhijskoj uvjetovanosti akata, odnosno usklađenosti akata niže hijerarhijske razine s aktima više ili jednakih hijerarhijske razine te usklađenosti s dokumentima prostornog uređenja.

Posebni ciljevi Sisačko-moslavačke županije

U nastavku dokumenta opisani su posebni ciljevi s pokazateljima ishoda i mjere čijom će se provedbom neposredno provoditi posebni ciljevi. Početne vrijednosti pokazatelja ishoda odnose se na podatke prikupljene za 2022. godinu za područje Sisačko-moslavačke županije, odnosno na posljednje dostupne podatke nadležnih institucija i drugih izvora (2021. godina).

Horizontalni prioriteti prema NRS 2030. su: promicanje ravnopravnosti i jednakih mogućnosti te se ovi prioriteti odnose na sve posebne ciljeve Sisačko-moslavačke županije.

Posebni cilj 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti

Opis cilja:

Sisačko-moslavačka županija još je prije pandemije koronavirusa započela rast i razvoj temeljen na tehnološkoj spremnosti i inovacijama i to kroz poticanje razvoja videoigara, ali je na cijelokupno gospodarstvo županije pandemija ipak utjecala izazvavši ili stagnaciju ili pad. Želimo li ostati konkurentni unatoč utjecaju globalizacije, potrebno je konstantno i značajno ulagati u tehnologiju i

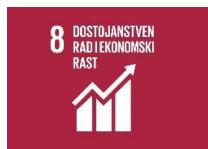
kompetencije te znanje i vještine ljudi budući da su ljudi najvažniji resurs. Tradicionalna industrija županije trenutno se nalazi u izazovnom razdoblju budući da je potrebno proći period transformacije na moderne napredne tehnologije i uvođenje inovacija u procese poslovanja kako bi se pojačala konkurentnost proizvoda i usluga, a time i povećanje izvoza roba i usluga na što će se utjecati i potporama. Moderne tehnologije pokreću i moderne načine poslovanja, što donosi koncepte kružnog gospodarstva i ekonomije dijeljenja, ali i korištenje globalnih platformi. Značajnim ulaganjem u ljude, intelektualnu imovinu, napredne tehnologije, digitalizaciju i pametnu specijalizaciju doprinosi će se regionalnom razvoju i osnaživanju županije na globalne izazove i krize. U svrhu okretanja plavom i zelenom rastu utvrdit će se ključni sektori razvoja te poduzeti potrebna ulaganja u njihovu transformaciju prema većoj dodanoj vrijednosti. Regionalna i lokalna samouprava će nastaviti stvarati pozitivno poslovno okruženje što će se dobro odraziti i na nove poduzetničke potpovite, razvoj novih inovativnih tvrtki i u konačnici, na zapošljavanje. U županiji postoji prijenos znanja između akademske zajednice i javnog sektora, ali ga treba poboljšati te ostvariti i s privatnim sektorom u svrhu kretanja prema modernoj ekonomiji.

Na nacionalnoj razini Posebni cilj 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti u skladu je s razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo NRS-a 2030. i pripadajućim strateškim ciljem 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo te pripadajućim prioritetnim područjima koji će doprinijeti razvoju poduzetništva i obrta. Sisačko-moslavačka županija uspostavila je sustav potpornih finansijskih modela za razvoj poticajnog poslovnog okruženja te pruža podršku rastu produktivnosti malih i srednjih poduzetnika. Značajna su i ulaganja na županijskoj razini u razvoj poslovne i istraživačke infrastrukture, razvoj i komercijalizaciju novih proizvoda i usluga malih i srednjih poduzetnika.

Na razini EU ovaj posebni cilj u skladu je s ciljem Kohezijske politike br. 1: Pametnija Europa promicanjem inovativne i pametne gospodarske preobrazbe te s posebnim ciljevima: 1.I Jačanje istraživačkih i inovacijskih sposobnosti i povećana primjena naprednih tehnologija; 1.II Iskorištavanje koristi digitalizacije za građane, poduzeća i vlade; 1.III Jačanje rasta i konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika; 1.IV Razvoj vještina za pametnu specijalizaciju, industrijsku tranziciju i poduzetništvo.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti u skladu je s globalnim ciljevima 1. Iskorijeniti siromaštvo svugdje i u svim njegovim oblicima, 8. Promicati ravnomjeran, uključivi i održivi gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan posao za sve te 9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije. S obzirom da posebni cilj 1 sadrži povećanje potpora poduzećima i poticanje razvoja proizvodnih djelatnosti, te jačanje investicijskog okruženja i potencijala, jačanje

poduzetničkog okruženja očekivan je i doprinos održivom gospodarskom rastu i produktivnoj zaposlenosti.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti:

1.1. Poticanje razvoja proizvodnih djelatnosti

U okviru mjere Poticanje razvoja proizvodnih djelatnosti pružat će se stručna pomoć kako bi se pojačala konkurenčnost i potaknula pametna specijalizacija te će se povećati potpora poduzećima u svrhu povećanja izvoza roba i usluga, a sve kroz suradnju javnog i privatnog sektora. Povećanjem proizvodnje te izvoza povećat će i broj radnih mjesta.

1.2. Poticanje poduzetničkih potpornih modela

Ovom će se mjerom raditi na dalnjem jačanju investicijskog okruženja i promoviranju investicijskog potencijala kroz uspostavu potpornih modela, poticanjem razmjene iskustava i znanja kroz održavanje stručnih skupova i događanja. Investicijski potencijal županije promovirat će se zagovaranjem i raspoloživim komunikacijskim kanalima i metodama.

1.3. Potpore obrtnicima i malim i srednjim poduzetnicima

Mjerom Potpore obrtnicima i malim i srednjim poduzetnicima konstantno će se raditi na promociji strukovnih zanimanja, naročito starih obrta i tradicijske proizvodnje kroz podršku, osnivanje i razvoj novih poslovnih subjekata te kroz subvencije za poslovne subjekte. Budući da su kreativne i pametne industrije sve više zastupljene na ovome području, ali još uvijek nedovoljno, razvit će se sustav potpora novim industrijama i društvenom poduzetništvu koje je također na ovim područjima u začetku.

1.4. Promoviranje poduzetništva

Ovom će se mjerom unaprijediti poslovno okruženje i promovirati poduzetništvo, naročito kroz organizaciju manifestacija i promotivnih aktivnosti te digitalizacijom marketinških i promotivnih sadržaja što će omogućiti veći doseg korisnika.

1.5. Razvoj poduzetničke i poslovne potporne infrastrukture

Mjerom Razvoj poduzetničke i poslovne potporne infrastrukture povećat će se konkurenčnost i zaposlenost kroz jačanje različitih oblika suradnje gospodarstvenika, od klastera preko uspostave poduzetničkih centara i inkubatora do razvojnih agencija, tehnoloških parkova, co-working prostora i

druge poduzetničke potporne infrastrukture. Važnost udruživanja u klastere pokazala se kvalitetnim potezima pa će Županija podržati udruživanje gospodarstvenika u klastere kako bi ih osnažila, ali i kako bi se osnažili drugi oblici suradnje. Ovom će se mjerom omogućiti i uspostava novih te razvoj postojećih poduzetničkih zona, a ulaganje u poduzetničku infrastrukturu, opremanje i proširenje kapaciteta također će utjecati na konkurentnost. Promocijom poduzetničkih potpornih institucija i programa stvorit će se uvjeti za povezivanje potpornih institucija te razmjenu prakse i iskustava, što će ojačati kapacitete.

1.6. Potpore obrazovanju u poduzetništvu i povećanju zapošljivosti

Ovom će se mjerom omogućiti potpore programima obrazovanja i osposobljavanja za poduzetništvo i obrtništvo te potpore provedbi programa usmjerenih prema digitalizaciji poslovanja. Isto tako, stvorit će se uvjeti za poticanje i promoviranje cijeloživotnog obrazovanja, za što će temelj biti provedba i evaluacija Strategije razvoja ljudskih potencijala Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2021.-2027. te unaprjeđenje kapaciteta i djelovanja Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Sisačko-moslavačke županije, što je jedan od preduvjeta za postizanje veće usklađenosti vještina s potrebama tržišta rada poboljšanjem suradnje dionika na tržištu rada. Kako bi se povećala zapošljivost, ova će mjera omogućiti razvoj, unapređenje i provedbu stručne prakse u srednjem i visokom obrazovanju, što će stvoriti temelje za poticanje samozapošljavanja i promicanje poduzetništva i obrtništva, a omogućiće i osposobljavanje i usavršavanje vještina nezaposlenih osoba s potrebama tržišta rada, kao i promicanje socijalne i profesionalne integracije osoba u nepovoljnem položaju na tržištu rada.

Pokazatelji ishoda za Posebni cilj 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022. godina	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.13.24 Broj zaposlenih	40.906	45.826
OI.02.1.31 Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih	20 416 (udio u ukupnom broju zaposlenih je 48,1 %), 2021.	26 540
OI.02.1.32 Ostvareni prihodi poduzetnika sa područja JP(R)S u djelatnosti "Prerađivačka industrija" (NKD 2007)	7.763.199.191,00 kn (izvor: Digitalna komora), 2021.	8.500.000.000,00 kn
OI.02.4.32 Broj aktivnih pravnih osoba	4874, (2021.)	5500

Posebni cilj 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije

Opis cilja:

Budući da se Sisačko-moslavačka županija nalazi na povoljnom geografskom položaju koji je i sjecište puteva, a izvoz je u stalnome porastu, nastaviti će se poticati izvozno orijentirane industrije. Jačanje takve industrije temeljiti će se na osiguranju podrške poduzećima u primjeni novih tehnologija, inovacija i naprednih materijala te na poticanju i razvoju poduzeća u tehnološkoj opremljenosti, razvoju i primjeni tehnologija i znanja i razvoju istraživačkih kapaciteta. Poseban fokus će se staviti na digitalnu transformaciju što će doprinijeti jačanju globalne konkurentnosti. Županija će osigurati uvjete za stvaranje inovacija, transfer znanja i primjenu novih tehnologija u poduzetništvu te uvjete za razvoj ljudskih potencijala, naročito u STEM području kroz podršku i primjenu istraživačko-razvojnih aktivnosti u akademskom i poslovnom sektoru.

Digitalna transformacija jedna je od polazišnih točaka gospodarskog razvoja SMŽ, svakodnevno se u praksi pokazuje korisnom i potrebnom pa je treba konstantno unaprjeđivati. Dostupnost moderne komunikacijske infrastrukture jedan je od osnovnih preduvjeta razvoja digitalnog društva pa je potrebno obratiti pozornost i na širenje širokopojasne infrastrukture. Digitalna transformacija ima potencijal stvaranja novih radnih mesta i održivog i uključivog rasta. Dostupnost visokokvalitetne komunikacijske infrastrukture preduvjet je razvoja digitalnog društva, ali i ujednačenog i održivog razvoja uopće, naročito na područjima na kojima je primijećena slabija pokrivenost signalom i slaba rasprostranjenost širokopojasne infrastrukture.

Digitalna transformacija povećat će socijalnu i gospodarsku otpornost, a samim time i broj radnih mesta održivog i uključivog rasta. Ostvarenje ovoga cilja postići će se unaprjeđenjem digitalne infrastrukture i izgradnjom iste na mjestima na kojima sada ne postoji, a time će se poboljšati moderno upravljanje, olakšati pristup informacijama i znanjima i razviti primjena e-usluga.

Provedba posebnog cilja 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije izravno doprinosi ostvarenju prioritetnih područja javnih politika utvrđenih za postizanje strateškog cilja NRS-a 2030. 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo i Strateškog cilja 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“. Prioriteti provedbe politike na području digitalne tranzicije gospodarstva NRS 2030. su, među ostalim, poticanje digitalne transformacije i primjene naprednih tehnologija u gospodarstvu i društvu, jačanje strateških digitalnih kapaciteta i povećanje razine digitalne zrelosti hrvatskih poduzeća radi osiguravanja preduvjeta za primjenu naprednih tehnologija, uspostava standardiziranih platformi za povezivanje i poslovanje, potpora prihvaćanju naprednih digitalnih i povezanih tehnologija u industriji, osobito u malim i srednjim poduzećima. Sisačko-moslavačka županija je započela s poticanjem procesa industrijske tranzicije i digitalne transformacije na svome području pripremom i provedbom projekata te pružanjem podrške

novoosnovanim poduzećima koja primjenjuju napredne tehnologije kao i razvoju ljudskih i istraživačkih kapaciteta.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj posebni cilj 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije doprinosi provedbi globalnih ciljevima: 8. Promicati ravnomjeran, uključivi i održivi gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan posao za sve, 9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije te 10. Smanjiti nejednakosti unutar zemalja i među zemljama. Naime, projekti industrijske tranzicije i digitalne transformacije koje je Sisačko-moslavačka županija osmisnila poboljšavaju održivost i uključivost cijelokupnog gospodarskog razvoja na području županije.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije:

2.1. Potpora pripremi i provedbi projekata industrijske tranzicije i digitalne transformacije

Mjera obuhvaća aktivnosti koje će doprinijeti lakšoj i kvalitetnijoj pripremi i provedbi projekata industrijske tranzicije i digitalne transformacije kroz uvođenje novih informatičkih sustava i digitalnih alata, povećanje razine informatičkih vještina zaposlenika te provođenje digitalne tranzicije po principu poslovanja bez papira. Kroz ovu je mjeru planirano i ulaganje te potpora jačanju domaćih i stranih ulaganja u industrijsku tranziciju i digitalnu transformaciju, a poticat će se i razvoj tehnološke opremljenosti poduzeća kao i razvoj i primjena tehnologija i znanja te razvoj ljudskih i istraživačkih kapaciteta, naročito u STEM području.

2.2. Osiguranje podrške poduzećima u primjeni novih tehnologija, inovacija i naprednih materijala

Energetski intenzivnom gospodarstvu nužna je modernizacija i dekarbonizacija te će se ovom mjerom omogućiti poticanje i razvoj poduzeća u tehnološkoj opremljenosti, primjeni novih tehnologija, inovacija i naprednih materijala, razvoju i primjeni naprednih tehnologija i znanja.

2.3. Poticanje istraživačko-razvojnih aktivnosti u akademskom i poslovnom sektoru

Potpore razvoju ljudskih i istraživačkih kapaciteta u akademskom i poslovnom sektoru te poticanje provedbe istraživačko-razvojnih aktivnosti preduvjet je za uspješnu zelenu tranziciju i digitalnu transformaciju.

Pokazatelji ishoda za Posebni cilj 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022. godina	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.9.16 Ljudski resursi u znanosti i tehnologiji	69	85
OI.02.4.27 Bruto investicije u intelektualnu imovinu na području JP(R)S	28 516 (u tis. kuna)/3.784 (u tis. EUR)	35 000 (u tis. Kuna)/4.645 (u tis. EUR)
OI.02.7.37 Broj korisnika e-usluga za poduzetnike	0	1000
OI.02.7.06 Prostor širokopojasnog pristupa (%)	55,1 %	90 %

Posebni cilj 3. Osiguravanje uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije

Opis cilja:

Budući da je na posljednjem popisu stanovništva u SMŽ zabilježen značajan pad broja stanovnika, a stanovništvo je i sve starije, poticat će se stanovništvo na ostanak i/ili povratak u županiju, unaprijedit će se dostupnost i kvaliteta zdravstvene zaštite, povećati finansijska pomoć obiteljima s djecom, unaprijediti socijalna infrastruktura za mlade obitelji, povećati broj škola koje nude produženi boravak djecu, subvencionirati prijevoz, prehrana i udžbenici učenicima i studentima, kao i stipendirati visoko obrazovanje. Kako bi se potaknula revitalizacija cijelog područja, a naročito onog pogodjenog potresom, potrebno je poticati upisivanje fakulteta na potresom pogodjenom području i to kroz stipendije i jednokratne potpore studentima, ali i osigurati zemljište, građevinski materijal i stambeni fond radi zbrinjavanja i zadržavanja obitelji.

Na nacionalnoj razni posebni cilj 3. izravno doprinosi provedbi strateškog cilja 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji te doprinosi ostvarenju prioritetnih područja javnih politika.

NRS-om 2030. definirani prioriteti provedbe politike na području demografske revitalizacije i izgradnje poticajnog okruženja za mlade i obitelj su unaprjeđivanje položaja obitelji s djecom i lakše usklađivanje poslovnih i obiteljskih obveza, unaprjeđivanje mjera koje smanjuju gubitak dohotka roditelja tijekom roditeljskih i roditeljskih dopusta, unaprjeđivanje dostupnosti društvene infrastrukture koju koriste mlade obitelji, u prvom redu dostupnosti dječjih vrtića, povećanje stambenog fonda u

javnom vlasništvu za najam mladim obiteljima, povećanje stambenog fonda radi zbrinjavanja i zadržavanja obitelji na potpomognutim područjima te ostvarivanje uvjeta za stambeno zbrinjavanje mlađih zaposlenih ljudi s prosječnim primanjima koji nisu kreditno sposobni i ne mogu si priuštiti adekvatno stanovanje te su prisiljeni živjeti kao podstanari ili kod roditelja. Sisačko-moslavačka županija svojim posebnim ciljem izravno će pružati podršku obiteljima kod podizanja djece, poticati zadržavanje postojećeg i poticanje doseljavanja novog stanovništva te pružiti potporu unaprjeđenju i modernizaciji društvene infrastrukture.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj posebni cilj 3. u skladu je s globalnim ciljevima: 3. Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina, 4. Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima i 11. Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima. Naime, posebni cilj 3. Osiguravanje uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije u svojoj provedbi sadrži niz mjera i povezanih aktivnosti namijenjenih stanovnicima, a kojima je cilj promicati blagostanje te učiniti gradove i naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 3. Osiguravanje uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije:

3.1. Pružanje podrške obiteljima kod podizanja djece

S obzirom na pad broja stanovnika, potrebno je kontinuirano pružati podršku obiteljima kod podizanja djece, a što će Županija i činiti kroz dodjelu novčanih sredstava, ali i aktivnosti koje će utjecati na poboljšanje roditeljskih uvjeta. Dodjela novčanih sredstava bit će u vidu novčane pomoći za rođenje trećeg i svakog sljedećeg djeteta te novčani dodaci poput dara za novorođenče kojima je primaran cilj smanjiti jednokratne troškove obitelji s djecom. Aktivnosti kojima će se poboljšati roditeljski uvjeti su poticanje kvalitetne i sveobuhvatne zdravstvene zaštite majke i djeteta te unapređenje dostupnosti i kvalitete podrške roditeljstvu u zajednici. Također, Županija će dodjelom učeničkih i studentskih stipendija i organizacijom ljetovanja za djecu pružati podršku obiteljima kod podizanja djece.

3.2. Zadržavanje postojećeg i poticanje doseljavanja novog stanovništva

Kako bi se zadržalo postojeće stanovništvo, ali i potaknuto doseljavanje novoga, osigurat će se zemljišta, građevinski materijal i stambeni fond za zbrinjavanje i zadržavanje obitelji, a mladim obiteljima omogućiti da djecu duže ostave u obrazovnim ustanovama kroz omogućavanje produženog

rada i boravka u predškolskim i školskim ustanovama. Ulaganjem u društvenu infrastrukturu koju koriste mlade obitelji poput dječjih igrališta ili igraonica povećat se kvaliteta života, zadovoljstvo stanovnika pa tako i potaknuti stanovnike na ostanak ili doseljavanje u županiju. Isto tako, poticanjem fleksibilnog radnog vremena za majke s djecom do određene dobi utjecat će se na zadovoljstvo stanovnika životom u županiji, što će u konačnici rezultirati ostajanjem stanovništva.

3.3. Potpora unaprjeđenju i modernizaciji društvene infrastrukture

Dostupnost društvene infrastrukture značajan je čimbenik odabira mjesta stanovanja i života stanovnika, posebice mladih obitelji. Kulturni i društveni domovi mjesta su druženja, učenja, razmjene iskustava i provođenja slobodnog vremena, a ovom će se mjerom omogućiti razvoj i modernizacija društvene infrastrukture i usluga.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 3. Osiguravanje uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022. godina	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.3.65 Broj rođene djece, po županiji	1176 (2021.)	1676
OI.02.3.67 Migracijski saldo županije	-927 (2021.)	500
OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	40	42

Posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije

Opis cilja:

Tržište rada posljednjih se godina promijenilo i unatoč velikom broju nezaposlenih, kronično nedostaje radnika. Rješenje ovoga problema krije se u prilagođavanju radne snage tržištu rada odnosno u obrazovanju i razvoju ljudskih potencijala. Osim nemogućnosti za pronađak radnika, poslodavci ih teško i zadržavaju zbog niskih plaća i lošijih uvjeta rada. Kako bi se riješio ovaj problem, potrebno je poduzeti mjere razvoja sustava obrazovanja, od predškolskog na dalje, razviti jednosmjeni rad škola i konstantno ulagati u razvoj znanja i vještina učenika, ali i učitelja.

Za razvoj temeljnih i strukovnih kompetencija potrebno je promovirati deficitarna zanimanja. Ulaganjima u infrastrukturu i opremanje u području srednjoškolskog obrazovanja te izgradnjom, modernizacijom i opremanjem učeničkih i studentskih domova omogućit će se bolji uvjeti za školovanje i ostanak u županiji, što je vrlo bitno i za jačanje STEM vještina učitelja i učenika.

Temelj razvoju ljudskih potencijala je kvalitetno i cjeloživotno obrazovanje, a njime će se potaknuti i digitalna transformacija u znanosti.

Razvoj sustava obrazovanja iz prošlih godina provodit će se i u narednom razdoblju kako bi se uklonili nedostaci, a radit će se i na proširivanju mogućnosti za produženi boravak djece u odgojno-obrazovnim institucijama.

Na nacionalnoj razini Posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije u skladu je s razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo, strateškim ciljem 2. Obrazovani i zaposleni ljudi te su predviđenim mjerama obuhvaćena sva prioritetna područja javnih politika u okviru ovog strateškog cilja. NRS-om 2020. utvrđeni prioriteti provedbe na području obrazovne politike su povećanje pristupačnosti visokokvalitetnog sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svakom djetu radi ostvarivanja prava na kvalitetan odgoj i obrazovanje od najranije dobi i osiguravanja standarda kvalitete i resursa za podršku djeci izloženoj riziku socijalne isključenosti. Sisačko-moslavačka županija i jedinice lokalne samouprave kontinuirano ulažu u povećanje kapaciteta objekata i njihovo opremanje. Nadalje, prioriteti provedbe na području obrazovne politike utvrđeni NRS-om 2030. su, među ostalim i osiguravanje jednakih uvjeta sustavnog odgoja i obrazovanja postupnim uvođenjem cjelodnevne nastave za učenike osnovnih škola, razvoj cjelovite potpore za djecu i učenike i sprječavanja napuštanja sustava obrazovanja te ulaska u NEET skupinu, s naglaskom na ranjive skupine te djecu i učenike s teškoćama u razvoju, osiguranje ranog prepoznavanja i podrške u odgoju i obrazovanju darovite djece i učenika. Sisačko-moslavačka županija započela je modernizaciju strukovnog obrazovanja čime izravno doprinosi povećanju kvalitete, učinkovitosti i relevantnosti sustava strukovnog obrazovanja kroz jačanje i promicanje učenja temeljenog na radu, izvrsnosti i fleksibilnosti. NRS-om 2030. je utvrđen i prioritet daljnog razvoja regionalnih centara kompetentnosti i unaprjeđenje kvalitete rada strukovnih škola te njihovo povezivanje s gospodarstvom i tržištem rada što Sisačko-moslavačka županija podupire osnivanjem i djelovanjem Regionalnog centra kompetentnosti Tehničke škole Sisak.

Jedan od prioriteta na području obrazovne politike je i poboljšanje kvalitete i relevantnosti programa za obrazovanje odraslih radi povećanja udjela odraslog stanovništva u procesima cjeloživotnog učenja, čemu Sisačko-moslavačka županija doprinosi nizom programa koje provodi na svom području (primjerice programi obrazovanja u području programiranja).

Prioriteti provedbe na području politike visokog obrazovanja su razvoj sustava visokog obrazovanja i internacionalizacija u skladu sa suvremenim europskim trendovima kroz unaprjeđenje dostupnosti kvalitetnog visokog obrazovanja, relevantnog u odnosu na tržiste rada i društvo i razvoj studentskog standarda, infrastrukture i rada te sveučilišnih gradova kao rasadnika znanja i talenata. Sisačko-moslavačka županija će provedbom Posebnog cilja 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije ulagati u infrastrukturu i opremanje u području visokog obrazovanja te graditi i opremati moderne studentske domove.

U odnosu na NRS-om 2030. definirane prioritete provedbe politike zdravog i aktivnog življenja kao što su promicanje zdravlja i aktivnog života svih dobnih skupina građana, a posebno mladih kroz sport i rekreaciju, Sisačko-moslavačka županija će potaknuti razvoj sportske infrastrukture i jačanje kapaciteta u sustavu sporta kako bi se omogućilo prepoznavanje i poticanje sportskih talenata.

Ovaj posebni cilj u skladu je s ciljem Kohezijske politike br. 4. Europa s istaknutijom socijalnom komponentom provedbom Europskog stupa socijalnih prava te s posebnim ciljem 4.II Poboljšanje pristupa uključivim i kvalitetnim uslugama obrazovanja, osposobljavanja i cjeloživotnog učenja razvojem infrastrukture.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije u skladu je s globalnim ciljevima: 4. Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima i 8. Promicati ravnomjeran, uključivi i održivi gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan posao za sve. Provedbom posebnog cilja 4. Sisačko-moslavačka županija odnosno unaprjeđenjem uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje osigurat će uključivo i pravedno obrazovanje te poticati cjeloživotno obrazovanje. Na taj način obrazovano radno sposobno stanovništvo Sisačko-moslavačke županije doprinijet će njenom ravnomernom, uključivom i održivom gospodarskom rastu.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije:

4.1. Unaprjeđenje infrastrukture za rano, predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje

Ovom su mjerom predviđena ulaganja u infrastrukturu, izgradnju i opremanje u području ranog, predškolskog te osnovnoškolskog obrazovanja (uključujući sportske dvorane, koncertne dvorane, sportska igrališta, dječja igrališta i drugo).

Jednosmjenski rad, razvoj znanja i vještina učenika i učitelja aktivnosti su koje će omogućiti ova mjera, uz ulaganja u infrastrukturu i opremanje u području obrazovanja od ranog i predškolskog pa do osnovnoškolskog.

4.2. Izgradnja, modernizacija i opremanje srednjih škola i učeničkih domova

Ova mjeru omogućit će daljnji razvoj srednjoškolskog obrazovanja na području SMŽ te jačanje temeljnih i strukovnih kompetencija učenika. Izgradnja, modernizacija i opremanje srednjih škola i učeničkih domova utjecat će na jačanje vještina učitelja i učenika uz osiguravanje infrastrukturnih i drugih preduvjeta i kapaciteta.

4.3. Ulaganje u infrastrukturu i opremanje u području visokog obrazovanja te izgradnja, modernizacija i opremanje studentskih domova

Ovom će se mjerom omogućiti ulaganje u infrastrukturu i opremanje u području visokog obrazovanja te izgradnja, modernizacija i opremanje studentskih domova, a svrhu razvoja i provedbe novih studijskih programa visokoobrazovnih ustanova i unapređenje postojećih u skladu s potrebama na tržištu rada. Ovom će se mjerom potaknuti i digitalna transformacija u znanosti. Županija će nastaviti s provedbom stipendiranja visokog obrazovanja, a dodjeljivat će i stipendije u obliku jednokratnih potpora studentima s potresom pogodjenog područja koji upisu fakultet na potresom pogodjenom području.

4.4. Razvoj sportske infrastrukture i jačanje kapaciteta u sustavu sporta

Ovom mjerom će se potaknuti razvoj sportske infrastrukture i jačanje kapaciteta u sustavu sporta kako bi se omogućilo prepoznavanje i poticanje sportskih talenata. Ujedno će omogućiti i poboljšanje dostupnosti sportskih i rekreativnih sadržaja u vidu modernizacije, obnove i izgradnje. U svrhu osnaživanja ljudskih kapaciteta ovom će se mjerom poticati i promicanje tehničke kulture te razvoj infrastrukture i programa.

4.5. Poticanje cjeloživotnog obrazovanja

Svrha mjeru je poticanje i unaprjeđenje cjeloživotnog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada odnosno potpora razvoju konkurentne radne snage. Ovom mjerom poticat će se razvoj programa cjeloživotnog učenja te infrastrukture i usluga u tom području. Započet proces prekvalifikacija

nezaposlenih i stjecanje digitalnih kompetencija potrebnih za radna mjesta u digitalnom društvu nastaviti će se i u narednom srednjoročnom razdoblju.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022. godina	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.13.41 Broj djece korisnika dječjih vrtića i drugih ustanova predškolskog odgoja	4017 (2021./2022.)	4500
OI.02.2.61 Broj korisnika učeničkih domova	104	193
OI.02.2.78 Udio učenika koji pohađaju jednosmjenske osnovne škole	54,22 % (sve škole)	55,72 %
OI.02.2.59 Udio učenika korisnika centara kompetencija, u ukupnom broju učenika	0	< 5 % od ukupnog broja učenika
OI.02.13.38 Udio udruga koje promiču sport i zdrav način života u ukupnom broju aktivnih udruga u županiji	29,8 %	35 %
OI.02.2.57 Udio stanovništva dobi 25 - 64 godina uključenog u programe cjeloživotnog obrazovanja/ učenja	1%	2% (utemeljeno na izračunu pozitivnog migracijskog salda)

Posebni cilj 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine

Opis cilja:

Sisačko-moslavačka županija jedna je od najzelenijih budući da veći dio njene površine pokrivaju zaštićena područja. Samo je pod zaštitom ekološke mreže NATURA 2000 dvadesetak područja. Uz prirodnu, na ovome je prostoru zaštićena i mnogobrojna kulturna baština što stvara uvjete za razvoj održivog turizma temeljenog na odgovornom ponašanju prema prirodi i smanjenju ugljičnog otiska. Turizam u županiji u konstantnom je razvoju, a to potvrđuje i porast broja smještajnih jedinica i kreveta, ali je potrebno i dalje jačati turizam razvojem dodatnih kvalitetnih sadržaja turističke ponude, turističkih proizvoda utemeljenih na kulturnoj, prirodnoj baštini i tradicionalnim vrijednostima. Kroz poticanje ulaganja u turističku infrastrukturu, nove smještajne kapacitete i povezivanje sektora hrane s turizmom, dobit će se novi i zanimljiviji turistički sadržaji koji će privući posjetitelje. Budući da je

naglasak na ekologiji i održivom, podupirat će se i ulagati u inovativne projekte eko i zelenog turizma u javnom i privatnom sektoru, a poticat će se i uvođenje oznake kvalitete i održivosti u sektor turizma. Kako bi se dodatno obogatila turistička ponuda, potrebno je jačati i snažnije promovirati postojeće i nove manifestacije vezane uz obogaćivanje turističke ponude, a za zeleniji turizam, poticat će se ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma.

Provedbom ovog posebnog cilja Sisačko-moslavačka županija izravno doprinosi provedbi Strateškog cilja 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo, prioritetnom području 4. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma. Prioriteti javne politike koja će pridonijeti razvoju održivog, inovativnog i otpornog turizma utvrđenih NRS-om 2030, među ostalim su poticanje ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma, povećanje multiplikacijskih učinaka turizma na područja poljoprivrede, digitalizacije, prometa, energije i okoliša te sporta i kreativnih industrija, turistička valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine, gastronomске i enološke ponude, prijelaz prema nišama više dodane vrijednosti uz naglasak na rast kvalitete ponude, digitalizaciju, inovacije i povećanje ponude smještajnih kapaciteta visoke kvalitete te otklanjanje administrativnih prepreka i poboljšanje dostupnosti javne infrastrukture za realizaciju investicija u turizmu.

Sisačko-moslavačka županija poticat će ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma te posebice razvoj turističkih proizvoda utemeljenih na kulturnoj, prirodnoj baštini i tradicionalnim vrijednostima. Svoju će kulturnu i prirodnu baštinu valorizirati i prezentirati u turističke svrhe. Postojeće smještajne kapacitete će unaprijediti kao i poboljšati dostupnost javne infrastrukture za realizaciju investicija u turizmu.

S obzirom na činjenicu da Sisačko-moslavačka županija razvija održivi turizam koji se temelji na očuvanoj prirodnoj i kulturnoj baštini, na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine u skladu je s globalnim ciljevima 11. Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima te 12. Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine:

5.1. Poticanje ulaganja u turističku infrastrukturu, unaprjeđenje postojećih i nove smještajne kapacitete

Mjera je osmišljena kako bi se razvojem dodatnih kvalitetnih sadržaja turističke ponude osnažio i turizam na području županije. Ovom će se mjerom poticati i ulaganja u turističku infrastrukturu,

unaprjeđenje postojećih i nove smještajne kapacitete, a ravnomjeran razvoj županije omogućiće i povezivanje proizvođača hrane i pića s turističkim sektorom, što će se također poticati, kao i uvođenje oznake kvalitete i održivosti u sektoru turizma. Mjerom će se poticati ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma te jačanje i promociju postojećih i novih manifestacija vezanih u obogaćivanje turističke ponude.

5.2.Promoviranje turističke ponude SMŽ

Mjerom Promoviranje turističke ponude SMŽ omogućiće se ulaganja u marketinške aktivnosti u turizmu te razvijanje i provedbu prepoznatljivog turističkog proizvoda (brenda) županije, marketinških strategija i planova, osnivanje turističko-informativnih centara (TIC-ova) i sl.

5.3.Potpore izradi i provedbi planova upravljanja zaštićenim područjima NATURA 2000

Prirodno bogatstvo Sisačko-moslavačke županije je velik resurs koji mora ostati očuvan pa će se ovom mjerom poduprijeti aktivnosti izrade, ažuriranja i provedbe planova upravljanja koji se odnose na zaštićena i područja pod zaštitom NATURA 2000. Ova mjeru bit će i potpora provođenju znanstvenih istraživanja o zaštićenim i područjima ekološke mreže NATURA 2000. Unaprjeđenje ljudskih potencijala u području zaštite prirode te valorizacija i prezentacija prirodne baštine u obrazovne i turističke svrhe doprinijet će učinkovitom upravljanju zaštićenim područjima.

5.4.Poticanje razvoja kulture i očuvanja kulturne baštine

Mjerom Poticanje razvoja kulture i očuvanja kulturne baštine omogućiće se priprema i provedba programa, projekata i aktivnosti koje doprinose očuvanju i promoviranju kulturnih vrijednosti i kulturne materijalne i nematerijalne baštine, održivom korištenju kulturnih dobara, poticanju kulturno-umjetničkog stvaralaštva te održavanja raznih manifestacija s ciljem promocije tradicionalnih vrijednosti i suvremenih oblika stvaralaštva.

Pokazatelji ishoda posebnog cilja 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.8. 04 Broj turističkih objekata, spavaonica i kreveta	2073 ležajeva	2300 ležajeva
OI.02.8.17 Broj noćenja u turističkim smještajnim objektima	65 539 noćenja	75 000 noćenja
OI.02.8.48 Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku	10,00 kn/1,32 EUR	50,00 kn/6,63 EUR
OI.02.6.46 Područje Natura 2000 područja pod obvezama zaštite, održavanja i obnove	97 456,90 ha	97 456,90 ha

Posebni cilj 6. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje

Opis cilja:

S obzirom na raspoloživost poljoprivrednog zemljišta te sve izraženiju potrebu za samodostatnosti u proizvodnji hrane, Sisačko-moslavačka županija strateški se odredila za razvoj poljoprivrede i povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje. Taj će razvoj potaknuti nizom mjera i njihovom koordiniranom provedbom kao što su potpore ulaganjima u proizvodnju, kapacitete, opremu te infrastrukturu za preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda. Županija će nastaviti provedbu potpora razvoju poljoprivredne proizvodnje, ulaganjima u ekološku proizvodnju i očuvanje autohtonih pasmina i sorti. Modernizaciji poljoprivredne proizvodnje doprinijet će se poticanjem i korištenjem digitalne odnosno pametne poljoprivrede te korištenjem obnovljivih izvora energije i povećanjem energetske učinkovitosti. Nastavit će se potpora izradi i provedbi razvojnih programa, projekata, stručnih studija, projekata u interesu Sisačko-moslavačke županije te snažno promovirati proizvode ruralnog područja županije.

Poseban cilj doprinosi provedbi strateškog cilja 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine. Prioriteti provedbe politike na području povećanja produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene su povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje i akvakulture, veća ulaganja u istraživanje i razvoj u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, akvakulturi i biogospodarstvu, integracija poljoprivrednika u prehrambeno-poljoprivredne vrijednosne lance, učinkovitija upotreba poljoprivrednog zemljišta i upravljanje njime te osiguravanje većih i stabilnijih prihoda za male proizvođače. Sisačko-moslavačka županija će za provedbu ovog posebnog cilja nastaviti podupirati povećanje učinkovitosti poljoprivredne proizvodnje, provedbu programa stručne suradnje te poticati poljoprivrednike na uključivanje u prehrambeno-poljoprivredne vrijednosne lance.

Sukladno prioritetima provedbe politika na području doprinosa klimatskoj neutralnosti, smanjenju upotrebe pesticida i povećanju ekološke proizvodnje kao što su uvođenje proizvodnih i upravljačkih praksi i tehnologija koje pridonose niskougljičnom razvoju, boljoj zaštiti okoliša, energetskoj učinkovitosti te povećanju biogenosti tla i poticanje ulaganja u ekološku proizvodnju, Sisačko-moslavačka županija će nastaviti s potporom izradi i provedbi razvojnih programa koji doprinose upravo tom prioritetu.

NRS-om 2030. određeni prioriteti provedbe politike na području oživljavanja ruralnih područja i unaprjeđenju kvalitete života na ruralnim i obalnim područjima su ubrzavanje prijelaza na pametno i zeleno ruralno gospodarstvo, otvaranje većeg broja boljih radnih mjesta na ruralnim područjima, smanjenje siromaštva na ruralnim područjima i razvoj biogospodarstva. Ovim posebnim ciljem,

odnosno promidžbom ruralnog područja, Sisačko-moslavačka županija će doprinijeti provedbi politike oživljavanja ruralnih područja.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 6. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje u skladu je s globalnim ciljevima: 2. Iskorijeniti glad, osigurati dostatne količine hrane i bolju prehranu te promicati održivu poljoprivrodu i 9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 6. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje:

6.1. Potpore razvoju poljoprivredne proizvodnje

Mjerom 6.1. Potpore razvoju poljoprivredne proizvodnje planiran je niz ulaganja u proizvodnju, kapacitete, opremu, infrastrukturu za preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda. Za daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje poticat će se i udruživanje proizvođača u proizvođačke organizacije i druge oblike udruživanja, trajno stručno usavršavanje, uvođenje sustava kvalitete, povezivanje proizvođača hrane i dionika u turizmu, digitalna/pametna poljoprivrede te niz drugih povezanih aktivnosti.

6.2. Potpora izradi i provedbi razvojnih programa, projekata, stručnih studija, projekata u interesu Sisačko-moslavačke županije

Sisačko-moslavačka županija ovom mjerom nastavlja potporu izradi i provedbi razvojnih programa, projekata i stručnih studija koji su podloga za razvoj određenih proizvoda i njihov uspješan plasman na tržište.

6.3. Promocija i promidžba proizvoda i ruralnog područja Sisačko-moslavačke županije

Ovom mjerom bit će provedena snažna i kontinuirana promocija proizvoda i ruralnog područja Sisačko-moslavačke županije. Osim promidžbenih aktivnosti, mjerom je planirana zaštita i brendiranje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, posebice tradicijskih i proizvoda autohtonih pasmina i sorti. Promidžbi proizvoda i ruralnog područja županije doprinijet će i povezivanje proizvođača hrane, turističkih subjekta, dobavljača i potencijalnih kupaca, manifestacije i promocije te promoviranje i poticanje primjene agroekoloških mjera koje doprinose očuvanju krajobraza i bioraznolikosti.

6.4. Potpore korisnicima prava lova

Potpore korisnicima prava lova temelje se na Programu razvoja lovstva na području Sisačko-moslavačke županije. Program obuhvaća sve mjere i aktivnosti koje poduzima Sisačko-moslavačka

županija u suradnji s prihvatljivim korisnicima s ciljem razvoja i unaprjeđenja lovstva kao sastavnog dijela razvoja ruralnih područja županije.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 6. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (2022. godina)	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.12.78 Udio poljoprivrednika u ukupnom broju osiguranika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, po županiji	2 %	3 %
OI.02.12.77 Subjekti upisani u upisnik poljoprivrednih gospodarstava	9.332	9.800
OI.02.12.10 Područje pod ekološkom poljoprivredom	9003,53 ha	10 083,95 ha

Posebni cilj 7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga

Opis cilja:

Starenje stanovništva znači i smanjenje radno aktivnog stanovništva te povećan broj umirovljenika što u konačnici predstavlja opterećenje za sustav. Potrebno je stvoriti daljnje uvjete za razvoj izvaninstitucionalne skrbi. Kako bi se stanovništvu koje živi na ovom području omogućila socijalna uključenost i stvorili temelji za naseljavanje potrebno je zalaganje i osnaživanje zajednice u cjelini, posebice osnaživanje najranjivijih skupina kao što su ratni stradalnici i članovi njihovih obitelji, žrtve nasilja, žrtve trgovanja ljudima, djeca i stariji i nemoćni. Posebnim ciljem planirano je unaprjeđenje, obnova i razvoj zdravstvene infrastrukture i usluga, socijalne infrastrukture i socijalnih usluga te zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji te civilnih stradalnika Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Ovaj poseban cilj doprinosi provedbi Strateškog cilja 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život Nacionalne razvojne strategije. Prioriteti nacionalne politike na području zdravstva i zdravstvene skrbi su, među ostalim, modernizacija zdravstvene infrastrukture izgradnjom novih ili obnovom postojećih kapaciteta, unaprjeđenje javnozdravstvenih aktivnosti pod vodstvom zavoda za javno zdravstvo radi suzbijanja zaraznih i nezaraznih bolesti, modernizacija zdravstvenih usluga jačanjem primarne zdravstvene zaštite i razvojem modernog bolničkog sustava te njihovim povezivanjem, unaprjeđenje odgovora na krizne situacije u zdravstvenom sustavu i unaprjeđenje zdravstvene zaštite za ranjive

skupine. Sisačko-moslavačka županija suočila se s brojnim izazovima upravo u ovom području te je pristupila unaprjeđenju, obnovi i razvoju zdravstvene infrastrukture, što će nastaviti obnovom i izgradnjom novih objekata i u ovom srednjoročnom razdoblju.

Nadalje, NRS-om 2030. utvrđeni prioriteti provedbe na području socijalne politike uključuju poboljšanje kvalitete života i jačanje društvene kohezije, smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu, unaprjeđenje ravnomjerne dostupnosti i kvalitete sveobuhvatne socijalne skrbi za posebno osjetljive skupine, djecu, mlade, osobe iz ruralnih područja, osobe s invaliditetom, žrtve nasilja u obitelji, djecu, starije osobe, beskućnike, žrtve trgovanja ljudima, azilante, osobe bez dovoljno sredstava za uzdržavanje.

Sisačko-moslavačka županija će provedbom ovog posebnog cilja doprinijeti unaprjeđenju, obnovi i razvoju socijalne infrastrukture i socijalnih usluga.

Prioriteti politike na području zaštite dostojanstva hrvatskih branitelja i promicanja vrijednosti Domovinskog rata su unaprjeđenje sveobuhvatnog sustava i infrastrukture za pružanje psihosocijalne i zdravstvene skrbi za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji te civilne stradalnike Domovinskog rata i članove njihovih obitelji na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, poticanje i promicanje aktivnog uključivanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji u gospodarske aktivnosti, unaprjeđenje sustava za rješavanje slučajeva nestalih osoba u Domovinskom ratu, ulaganja u aktivnosti povezane s očuvanjem vrijednosti Domovinskog rata te promicanje nacionalnih interesa i zaštita digniteta Domovinskog rata i hrvatskih branitelja. Županija će svojim posebnim ciljem doprinijeti očuvanju digniteta Domovinskog rata te zaštiti dostojanstva hrvatskih branitelja, članova njihovih obitelji i civilnih stradalnika Domovinskog rata te članova njihovih obitelji.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga u skladu je s globalnim ciljevima: 3. Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina, 4. Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima i 10. Smanjiti nejednakosti unutar zemalja i među zemljama. Doprinos Sisačko-moslavačke županije provedbi navedenih ciljeva očituje se ponajprije u skrbi o svim starosnim skupinama te smanjenju nejednakosti.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga:

7.1. Unaprjeđenje, obnova i razvoj zdravstvene infrastrukture

Mjerom Unapređenje, obnova i razvoj zdravstvene infrastrukture planirana je modernizacija, obnova i izgradnja novih objekata, opremanje suvremenom opremom u skladu sa zahtjevima sigurnosti i kvalitete osiguravajući pri tome jednaku dostupnost zdravstvene zaštite svim stanovnicima županije. Poboljšat će se zdravstvena zaštita stanovnika, posebice ranjivih skupina. Uz osnaživanje kapaciteta, bit će provedena koordinacija i integracija zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

7.2. Razvoj zdravstvenih usluga

Mjera Razvoj zdravstvenih usluga usmjerena je poboljšanju zdravstvene zaštite, digitalizaciji usluga, prevenciji bolesti i promociji zdravlja. Zdravstvene usluge pružat će se i putem mobilnih timova. Jačat će uloga primarne zdravstvene zaštite povezivanjem s bolnicama, a s ciljem racionalnog korištenja resursa i cjelovitog menadžmenta skrbi za pacijente. Potaknut će se daljnji razvoj palijativne i hospicijske skrbi te razvoj sustava utemeljenog na modelu cjelovite skrbi. Digitalizacija zdravstvenog sustava i zdravstvenih usluga putem komunikacijskih sustava i informatičke povezanosti ustanova primarne i sekundarne razine zdravstvene zaštite provest će se u svrhu efikasnijeg pristupa i protoka informacija i omogućavanja multidisciplinarnog pristupa i aktivnog praćenja pacijenata u sustavu. Uzimajući u obzir izvanredne okolnosti koje su pogodile stanovnike Sisačko-moslavačke županije u posljednjem razdoblju, ovom mjerom planirano je unapređenje odgovora na krizna stanja u zdravstvu.

7.3. Unapređenje, obnova i razvoj socijalne infrastrukture

Provedbom mjere Unapređenje, obnova i razvoj socijalne infrastrukture bit će nastavljen razvoj i modernizacija socijalne infrastrukture kojom će se među ostalim, doprinijeti poboljšanju dostupnosti integrirane cjelovite skrbi za starije osobe kroz izgradnju centara za starije osobe. Planirana je i obnova i povećavanje kapaciteta domova za starije i nemoćne i/ili razvoj dnevnih boravaka i pomoći u kući kao oblik socijalnog uključivanja i skrbi o starijim osobama.

Ovom mjerom predviđena je i izgradnja, opremanje i prilagodba objekata socijalne skrbi i objekata za zbrinjavanje ljudi u slučaju elementarnih nepogoda, prirodnih katastrofa i neposrednih ugroza te osnivanje, razvoj i modernizacija centara za djecu s posebnim potrebama, djecu s teškoćama u razvoju i djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi te adolescente s poremećajem u ponašanju i drugim poteškoćama.

7.4. Razvoj socijalnih usluga

Svrha ove mjere je razvoj i uvođenje novih socijalnih usluga, podizanje kvalitete postojećih (usluga asistencije osobama s invaliditetom s punim radnim vremenom, razvoj primjerenih usluga dugotrajne intenzivne skrbi u vlastitom domu (primjerice zapošljavanjem njegovatelja/dadilje za starije, razvoj usluge odmor od skrbi (short break, respite care) namijenjenoj obiteljima koje skrbe o osobi ovisnoj o njihovoj podršci zbog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja te

privremenih ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju. Jačat će se kapaciteti pružatelja socijalnih usluga za održivi razvoj socijalnih usluga te promicati socijalno uključivanje ranjivih skupina kojima prijeti rizik od socijalne isključenosti i siromaštva. Provedbom ove mjere županija će pružiti podršku razvoju socijalne solidarnosti i odgovornosti na svome području.

7.5. Unaprjeđenje županijskog sustava socijalne i zdravstvene skrbi o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji te o civilnim stradalnicima Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji

Cilj ove mjere je unaprjeđenje županijskog sustava socijalne i zdravstvene skrbi o hrvatskim braniteljima, članovima njihovih obitelji te o civilnim stradalnicima Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. Mjerom će biti obuhvaćeni programi zdravstvene i psihosocijalne pomoći hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji, poticanje i promicanje aktivnog uključivanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji u društveno-gospodarske aktivnosti te ulaganja u aktivnosti povezane s očuvanjem vrijednosti Domovinskog rata.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.5.53 Bruto investicije u materijalnu i nematerijalnu imovinu u području "Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi" (prema NKD-u 2007.)	3.744.362 kn/496.995,22 EUR (2021.)	3.931.580 kn/521.844,96 EUR
OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe	3	4
OI.02.3.71 Broj pružatelja usluga organiziranog stanovanja	3	5
OI.02.3.63 Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku	4,1 EUR	5,7 EUR
OI.02.3.45 Broj korisnika obuhvaćen novim uslugama	5	150
OI.02.5.51. Rashodi za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku*	11,27 EUR	7 EUR

*zbog povećanih troškova nastalih uslijed pandemije COVID-19, zbog nedostatka liječnika na područjima pogodjenima potresom i troškova zdravstvenih ustanova te povećanja troškova mrtvozorstava i obdukcija povećan je iznos programa „Povećani zdravstveni standard“ koji financira Županija i to za 5 mil. kuna. Plan u 2023. godini predviđen je na razini 2021. godine s povećanjem od cca 200.000,00 kuna tako da će se vrijednosti u dalnjim godinama povećavati, ali u odnosu na 2021. godinu.

Posebni cilj 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena

Opis cilja:

Područje Sisačko-moslavačke županije karakteriziraju očuvane prirodne vrijednosti te je u tijeku razvoj sustava upravljanja i korištenja prirodnih vrijednosti (Natura i zaštićena područja SMŽ). Bogati prirodni resursi, posebice za proizvodnju hrane i energije (šume, geotermalni izvori, voda, poljoprivredno zemljište, mineralne sirovine) te prostorna i biološka raznolikost jedan su od temelja razvoja. Istodobno, na području županije primjetna je nedovoljno razvijena svijest o održivom gospodarenju otpadom, nepotpun sustav gospodarenja otpadom, povećane količine otpada nastale kao posljedica potresa te nedovršen proces razminiranja na minski sumnjivim područjima SMŽ. Zaštita okoliša nije dovoljna, a nedostaju i finansijska sredstva za provedbu praćenja kvalitete sastavnica okoliša.

Stoga je ovim posebnim ciljem planirano daljnje poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i poboljšanje energetske učinkovitosti, dostupnosti i dostačnosti opskrbe energijom, modernizacija, rekonstrukcija i izgradnja komunalne, prometne, energetske i digitalne infrastrukture te unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom.

Ovim posebnim ciljem županija izravno pridonosi i provedbi Strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost NRS-a 2030. Prioriteti provedbe politike na području održivog okoliša su povećanje djelotvornosti u gospodarenju komunalnim otpadom i priprema za prijelaz na kružno gospodarstvo, kvalitetno i održivo upravljanje vodama, smanjenje onečišćenja zraka i emisija stakleničkih plinova, prevencija rizika, promicanje otpornosti i prilagodbe na klimatske promjene, razvoj kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, razvoj zelene infrastrukture na urbanim područjima i stvaranje zelenih gradova te očuvanje i poboljšanje bioraznolikosti te održivo upravljanje ekosustavima, prirodnim dobrima i bioraznolikošću. Županija će i u ovom srednjoročnom razdoblju podupirati ulaganja u unaprjeđenje komunalne infrastrukture i sustava gospodarenja otpadom.

Strateškim ciljem 8. NRS-a 2030. određeni su i prioriteti provedbe na području energetske politike kao što su promicanje energetske tranzicije i obnovljivih izvora energije, promicanje naprednih biogoriva i električne energije i vodika iz obnovljivih izvora energije, povećanje energetske samodostatnosti i učinkovitosti te tranzicija na čistu energiju, uvođenje naprednih digitaliziranih energetskih sustava, mreže i skladištenje energije, dekarbonizacija, uklanjanje, skladištenje i uporaba ugljikovog dioksida, energetska obnova zgrada i suzbijanje energetskog siromaštva. Sisačko-

moslavačka županija će provedbom posebnog cilja 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena poticati korištenje obnovljivih izvora energije, poboljšati energetsku učinkovitost, poduprijeti dostupnost i dostatnost opskrbe energijom.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena a u skladu je s globalnim ciljevima 13. Poduzeti hitne mjere u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih negativnih utjecaja (priznajući da je UNFCCC glavni međunarodni, međuvladin forum za pregovaranje o globalnom odgovoru na klimatske promjene) i 15. Štititi, obnavljati i promicati održivo korištenje zemaljskih ekosustava, održivo upravljati šumama, boriti se protiv dezertifikacije, zaustaviti i obrnuti proces degradacije zemljišta te zaustaviti gubitak biološke raznolikosti. Sisačko-moslavačka županija će svojim posebnim ciljem poduzimati mjere zaštite okoliša, učinkovitog gospodarenja otpadom i poboljšanjem energetske učinkovitosti.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena:

8.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije

Mjerom poticanje korištenja obnovljivih izvora energije doprinijet će se energetskoj tranziciji i povećati korištenje OIE. Stvorit će se preduvjeti i za učinkovito korištenje geotermalnih izvora energije.

8.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti

Poboljšanje energetske učinkovitosti provest će se poticanjem i provođenjem mjera, projekata i programa energetske učinkovitosti i zelenih rješenja u svim sektorima, ponajprije energetskom obnovom objekata.

8.3. Osiguravanje dostupnosti i dostatnosti opskrbe energijom

Mjerom osiguravanja dostupnosti i dostatnosti opskrbe energijom Sisačko-moslavačka županija poduprijet će poticanje i razvijanje izgradnje energetskih postrojenja i sustava, unaprjeđenje elektrodistribucijske mreže te proširenje plinske mreže. Sukladno nacionalnim i EU programima, Županija će poticati ulaganja u čiste tehnologije povezane s vodikom te pripadajuću energetsku infrastrukturu.

8.4. Ulaganja u unapređenje komunalne infrastrukture i usluga

Ovom mjerom planiran je daljnji razvoj sustava komunalne infrastrukture i usluga, njegovo unaprjeđenje na području cijele županije kako bi se omogućila dostupnost usluga od javnog interesa i poboljšala kvaliteta života stanovnika te unaprijedilo poduzetničko okruženje.

8.5. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom

Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom obuhvaća izgradnju građevina za gospodarenje otpadom, pretovarnih stanica, poticanje uporabe, sanaciju i zatvaranje ilegalnih odlagališta otpada, izgradnju reciklažnih dvorišta, uspostava mobilnih reciklažnih dvorišta, nabava potrebne opreme, provođenje aktivnosti informiranja i edukacije građana i gospodarskih subjekata i sl.)

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (2022. godina)	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.6.18. Stupanj recikliranja komunalnog otpada	31 %	80 %
OI.02.6.59 Rashodi za zaštitu okoliša kao udio u ukupnim rashodima	0,11 % (389.850,35 kn/51.742,03 EUR/ 369.473.196,43 kn/49.040.774,67 EUR)	0,25 %
OI.02.6.64 Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge	24 %	57 %

Posebni cilj 9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe

Neravnomjeran razvoj pojedinih dijelova županije zbog posljedica ratnih djelovanja (minski sumnjiva područja, oštećeni infrastrukturni objekti, depopulacija) i katastrofalnog potresa zahtjeva niz koordiniranih mjera i aktivnosti. Postojeća infrastruktura zahtjeva modernizaciju i rekonstrukciju te izgradnju nove koja će biti u funkciji povećanja kvalitete života stanovnika i razvoja gospodarstva. Posljednjih je godina iznimno naglašena i neprilagođenost klimatskim promjenama i rastuća opasnost od elementarnih nepogoda i katastrofa (poplave, klizišta, potresi, tuče, suše i dr.).

Strateški cilj 7. „Sigurnost za stabilan razvoj“ NRS-a 2030, među ostalim, određuje prioritete provedbe politike na području jačanja otpornosti na rizike od katastrofa koje su: jačanje kapaciteta i otpornosti na svim razinama i u svim fazama sustava upravljanja rizicima od katastrofa, smanjenje rizika od katastrofa uzrokovanih prirodnim prijetnjama, rizika na koje negativno utječu klimatske

promjene, katastrofa uzrokovanih kemijskim i biološkim prijetnjama te katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem, jačanje sposobnosti operativnih snaga civilne zaštite. Sisačko-moslavačka županija suočena s posljedicama katastrofalnog potresa uspostavit će učinkovit sustav upravljanja rizicima od katastrofa na svim razinama te jačati operativne snage.

Ovim strateškim ciljem NRS-a 2030. određeni su i prioriteti provedbe politike na području sustava vatrogastva: jačanje kapaciteta i otpornosti na svim razinama te u svim fazama sustava upravljanja vatrogasnim intervencijama i jačanje sposobnosti vatrogasnih postrojbi kroz ulaganja u vatrogasnu infrastrukturu i nove tehnike i tehnologije radi skraćivanja vremena dolaska i vremena intervencije.

Sisačko-moslavačka županija poticat će jačanje sposobnosti vatrogasnih postrojbi na svom području.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe:

9.1. Razminiranje miniranih područja

Sisačko-moslavačka županija je jedna od županija u kojoj su najrasprostranjenija minskoeksplozivna sredstvima (MES) i neeksplodirana ubojna sredstva (NUS). Tijekom 2020. godine razminirano je $11,5 \text{ km}^2$ poljoprivrednog zemljišta, a do 1.10.2021. razminirano je još $5,2 \text{ km}^2$ pa je ukupna površina pod MES na dan 1. listopada 2021. iznosila $37,6 \text{ km}^2$.

Mjerom su predviđene daljnje aktivnosti razminiranja miniranih područja, jačanja kapaciteta u sustavu razminiranja te educiranje stanovništva.

9.2. Održivo upravljanje sustavom civilne zaštite i zaštite od požara

S obzirom na katastrofalni potres koji se dogodio u prosincu 2020. godine, ali i ostale učestale elementarne nepogode, nesreće i incidente, potrebno je sustavno jačanje kapaciteta svih žurnih službi, modernizacija, opremanje i digitalizacija te redovna priprema i provedba planova zaštite i spašavanja.

9.3. Jačanje sustava zaštite od prirodnih katastrofa na području županije

Ovom mjerom planirana je uspostava i jačanje sustava zaštite od prirodnih katastrofa, prirodnih nepogoda, klimatskih promjena i kriznih stanja područja županije te primjena novih metoda i modela prilagodbe klimatskim promjenama za očuvanje i zaštitu prostora Sisačko-moslavačke županije.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (2022. godina)	Ciljna vrijednost 2027.
-------------------	-----------------------------------	-------------------------

OI.02.10.33 Broj članova operativnih snaga civilne zaštite, na 1000 stanovnika	67	75
OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku	6 kn/0,80 EUR	7,53 kn/1 EUR

Posebni cilj 10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti

Trenutačno je nezadovoljavajuće stanje prometne infrastrukture i komunikacije u pojedinim dijelovima županije, nedovoljno je i neravnomjerno razvijen javni prijevoz te neuređen riječni promet. Cestovna mreža Sisačko-moslavačke županije je zadovoljavajuća, no kolnici su u lošem stanju, osobito na lokalnim i nerazvrstanim cestama te područjima koja su stradala potresom. Održavanje nerazvrstanih cesta predstavlja velik izazov s obzirom na njihovu duljinu i slabe finansijske kapacitete JLS-ova za održavanje, zbog čega je ključno provesti prioritizaciju cesta za obnovu. Osim izražene potrebe za obnovom kolnika, svim stanovnicima treba izgraditi sigurnu pješačku i biciklističku infrastrukturu.

Stoga je potrebno na racionalan i učinkovit način unaprijediti mobilnost stanovnika i prometnu povezanost te sigurnost. Ovaj posebni cilj ostvariti će se poticanjem i razvijanjem međumjesnog putničkog prijevoza (autobus, željeznica), sufinanciranjem javnog riječnog prometa, poticanjem prometne mobilnosti ulaganjima u cestovnu infrastrukturu s ciljem povezivanja slabije razvijenih područja s većim središtimi.

Sisačko-moslavačka županija ovim posebnim ciljem izravno doprinosi provedbi Strateškog cilja 10. Održiva mobilnost NRS-a 2030. Prioriteti provedbe navedenog strateškog cilja na području uspostave novih prometnih procesa i autonomnih sustava za mobilnost su poticanje razvoja pametnih rješenja u prometnom sustavu, promicanje prijevoza s nultom emisijom onečišćujućih tvari, ulaganja u projekte koji pridonose smanjenju emisija stakleničkih plinova te povećanje sigurnosti cestovnog prometa i rješavanje sezonskih i periodičnih vršnih opterećenja. Također, na područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini poticati će se razvoj međumjesnog putničkog prijevoza, povezanih usluga i infrastrukture te sufinancirati javni riječni prijevoz.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti u skladu je s globalnim ciljevima 9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrializaciju i poticati inovacije i 11. Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima. Naime, Sisačko-moslavačka županija će sustavnim ulaganjem u međumjesni putnički prijevoz te prometnu infrastrukturu doprinijeti razvoju uključivih i sigurnih gradova i naselja na svome području.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti:

10.1. Poticanje i razvoj međumjesnog putničkog prijevoza

Poticanje razvoja međumjesnog putničkog prijevoza od iznimne je važnosti za cijelokupni gospodarski i društveni razvitak prostora Sisačko-moslavačke županije. Sustav javnog putničkog prijevoza neophodan je za funkcioniranje svakodnevnog života stanovnika, javnog i gospodarskog sustava. Sisačko-moslavačka županija u suradnji s jedinicama lokalne samouprave potiče povezivanje ruralnih dijelova sa središtem županije i svim stanovnicima nastoji omogućiti javni prijevoz. Osim cestovnog, Sisačko-moslavačka županija sufinancira i javni riječni promet na području općina Martinska Ves i Sunja, koje imaju otvorene skelske prijelaze kojima prometuju plovila namijenjena prijevozu putnika, robe i prometnih sredstava.

10.2. Provedba ulaganja u cestovnu infrastrukturu

Poticanje prometne mobilnosti odnosno ulaganja u cestovnu infrastrukturu s ciljem povećanja sigurnosti putnika i povezivanja slabije razvijenih područja s većim središtima odvijat će se provedbom aktivnosti izgradnje i rekonstrukcije županijskih i lokalnih cesta i pripadajućih cestovnih objekata.

Također, ulaganja će se odnositi i na izgradnju i obnovu pješačkih i biciklističkih staza.

Osim cestovne infrastrukture poticat će se ulaganja i u druge oblike prometne povezanosti i mobilnosti te povećanje sigurnosti prometovanja.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 10. Razvoj pametne i održive mobilnosti i prometne povezanosti:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (2022. godina)	Ciljna vrijednost 2027.
OI.02.11.41 Duljina novoizgrađenih cesta, u km	0	8,5
OI.02.11.42 Duljina rekonstruiranih cesta, u km*	0	25

* podaci se odnose na Županijsku upravu za ceste SMŽ

Posebni cilj 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave Sisačko-moslavačke županije

Opis cilja:

Sisačko-moslavačka županija je sukladno svojim ovlastima i nadležnostima uspostavila niz sustava upravljanja postojećim resursima. Još su uvijek nedostatni i nejednako razvijeni kapaciteti pojedinih institucija te je nedovoljna umreženost nositelja razvoja. Razvojne prilike nerijetko usporavaju i/ili onemogućavaju neriješeni imovinsko-pravni odnosi i česte promjene zakonskih i podzakonskih akata. Digitalne usluge su u začetku razvoja i potrebna je modernizacija procesa, postupaka i usluga koje sustavi upravljanja na lokalnoj i regionalnoj razini nude građanima i poduzetnicima. Unaprjeđenje kapaciteta institucija, umrežavanje i razmjena iskustava preduvjet su koordinirane izrade i provedbe razvojnih programa i projekata na svim razinama. Iznimno je važan doprinos civilnog društva u brojnim razvojnim prilikama te društvenim i gospodarskim izazovima. Kapaciteti institucija za pripremu i provedbu projekata financiranih sredstvima EU programa su razvijeni te je potrebna kontinuirana edukacija i informiranje o postojećim i planiranim izvorima financiranja, kao i daljnji razvoj međuregionalne i međunarodne suradnje.

Ovim posebnim ciljem planirana je provedba mjera kojima je svrha povećati učinkovitost uprave i administracije, procesa planiranja i upravljanja imovinom i prostorom županije, uređenja naselja i stanovanja, unaprjeđenje i daljni razvoj civilnog društva.

Županijski Posebni cilj 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave SMŽ izravno doprinosi strateškom cilju 12. »Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima« i strateškom cilju 13 »Jačanje regionalne konkurentnosti« Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine. Prioriteti politike na području javne uprave su optimizacija i digitalizacija usluga i procesa javne uprave, unaprjeđenje upravljanja ljudskim resursima na načelima profesionalizma i kompetentnosti te kvalitete javne uprave, unaprjeđenje funkcionalnosti i održivosti područne (regionalne) i lokalne samouprave, podizanje kvalitete i pojednostavljivanje pisane i elektroničke komunikacije javnih institucija te otvorenost prema savjetovanju i sudjelovanju građana i organizacija civilnoga društva u oblikovanju i provedbi javnih politika. Sisačko-moslavačka županija ovim će posebnim ciljem usmjeriti sredstva upravo u optimizaciju i digitalizaciju usluga i procesa javne uprave i korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija, jačanje kapaciteta djelatnika javne uprave, unaprjeđenje učinkovitosti sustava upravljanja imovinom i prostorom županije te jačati suradnju s organizacijama civilnog društva.

Na razini Sedamnaest globalnih ciljeva za održivi razvoj Posebni cilj 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave SMŽ u skladu je s globalnim ciljevima 11. Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima i 16. Promicati mirna i uključiva društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama. Sisačko-moslavačka županija će modernizacijom uprave i jačanjem kapaciteta djelatnika doprinijeti izgradnji učinkovitih, odgovornih i uključivih institucija na svima razinama.

Popis mjera za provedbu posebnog cilja 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave

Sisačko-moslavačke županije:

11.1. Optimizacija i digitalizacija usluga i procesa javne uprave i korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija

Svrha mjere je unaprijediti učinkovitost uprave i administracije unaprjeđenjem rada i održivosti, jačanjem transparentnosti kroz optimizaciju i digitalizaciju usluga i procesa javne uprave korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

11.2. Jačanje kapaciteta djelatnika javne uprave

Jačanje kapaciteta djelatnika javne uprave jedan je od osnovnih preduvjeta za optimizaciju usluga i procesa javne uprave, povećanje njihove učinkovitosti i transparentnosti.

11.3. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava upravljanja imovinom i prostorom županije

S ciljem doprinosa održivom upravljanju resursima županije ovom mjerom su predviđene aktivnosti upravljanja imovinom i prostorom odnosno njihova modernizacija, digitalizacija i povećanje dostupnosti usluga. Bit će izrađena GIS podloga imovine Sisačko-moslavačke županije sa strateškom analizom mogućnosti formiranja većih gospodarskih razvojnih površina otkupom od privatnih osoba ili u dogовору с JLS-ima i RH. Osim navedenog, ova mjera obuhvaća izradu prostorno-planske dokumentacije, izmjene i dopune prostorno-planske dokumentacije, sustavno praćenje stvarnog korištenja i planirane namjene zemljišta, kontrolu urbanizacije i širenja građevinskih područja određenih prostornim planovima te uređivanje i ažuriranje katastarskih i zemljišno-knjižnih evidencija.

11.4. Jačanje suradnje s organizacijama civilnog društva

Doprinos civilnog društva razvoju županije je iznimno velik te tako i učinkovitosti cijelog sustava. Civilno društvo doprinosi svim ciljevima Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije, a ovom mjerom je planirano njegovo daljnje osnaživanje, umrežavanje i jačanje volonterstva.

Pokazatelji ishoda za posebni cilj 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave Sisačko-moslavačke županije:

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost 2022.	Ciljna vrijednost 2027.
-------------------	--------------------------	-------------------------

Ol.02.7.35 Broj novih e-usluga za građane	0	10
Ol.02.14.02 Broj javnih službenika na 1000 stanovnika*	1,4	1,5 (utemeljeno na izračunu pozitivnog migracijskog salda)

* podaci se odnose na upravu Sisačko-moslavačke županije

6. TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA VAŽNIH ZA RAZVOJ SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE S NAZNAČENIM KLJUČNIM KORACIMA I ROKOVIMA U PROVEDBI

6.1. TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA VAŽNIH ZA RAZVOJ SMŽ IZ NADLEŽNOSTI SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE I POVEZANIH TIJELA

Sisačko-moslavačka županija utvrdila je sljedeće strateške projekte za razdoblje trajanja Plana razvoja do 2027. godine:

<p>Naziv strateškog projekta: Centar medicinskog wellnessa i rehabilitacije – „Jodno“</p> <p>Sažetak/opis projekta: S ciljem razvoja održivih zdravstveno-turističkih sadržaja Sisačko-moslavačka županija je naručila izradu Idejnog rješenja urbanističko-arhitektonskog i programskog rješenja za izgradnju Centra medicinskog wellnessa i rehabilitacije – „Jodno“ uz kompleks „Jodnog lječilišta“ u sklopu Opće bolnice "dr. Ivo Pedišić" Sisak. Termalna jodna voda, koja se koristi u medicinske svrhe, nalazi se u Sisku (lječilište Jodno, izgrađeno 1932. godine). Izdašnost ovog izvora je oko 14 m³/h na temperaturi od 40°C.</p> <p>Prema balneološkoj analizi Medicinskog fakulteta u Zagrebu sisačka voda je jodna mineralna natrijeva kloridna hipertermna voda vrlo rijetkog sastava, pa termi koje koriste takvu vodu u Europi gotovo i nema. U planu je njeno korištenje za široki aspekt usluga zdravstvenog turizma odnosno za liječenje i rehabilitaciju pacijenata sa bolestima lokomotornog i kardiovaskularnog sustava, kao i bolestima gornjeg i donjeg dišnog trakta i to u hidroterapijskim kadama, bazenima te putem inhalacija nadopunjeno ostalim suvremenim postupcima fizikalne medicine. Termalna voda će se koristiti i za rekreaciju odnosno za punjenje bazena i wellness i spa postupke.</p>	
Nositelj: Sisačko-moslavačka županija	Lokacija: Sisak

Datum početka provedbe: 1/2023.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 10.000.000,00 EUR	
Planirani izvori financiranja: VFO 2021.-2027.	
Ključne točke ostvarenja: Izrada projektno-tehničke dokumentacije – do kraja 2023. godine; provedba istražnih radova – do polovine 2023. godine; priprema cjelovitog projektnog prijedloga – do kraja 2023. godine; kandidiranje projektnog prijedloga na raspoložive izvore financiranja (2024. godine).	
Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Projekt doprinosi rezultatima provedbe Posebnog cilja 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine	

Naziv strateškog projekta: Topusko na izvoru zdravlja - lječilišni i wellness turizam na održiv način	
Sažetak/opis projekta: Projekt „Topusko na izvoru zdravlja - lječilišni i wellness turizam na održiv način“ ima za cilj povećanje kvalitete i atraktivnosti destinacije Topusko kroz obnovu hotelskog kompleksa (hotel Toplica) i uvođenje novih wellness i sportsko-rekreacijskih sadržaja. Projekt uključuje: energetsku obnovu, rekonstrukciju i dogradnju kuhinje, uređenje interijera hotelskog dijela zgrade, rekonstrukciju i dogradnju zdravstveno-rekreacijskog prostora, nove wellness i SPA te kongresne sadržaje, kao i uređenje okoliša. Uvođenjem zelenih i digitalnih elemenata, Topusko će dobiti turizam visoke dodane vrijednosti kao i održiv, inovativan i otporan turizam. Aktivnosti projekta su: Izrada projektno-tehničke i studijske dokumentacije, Rekonstrukcija, obnova i nadogradnja hotela Toplica i dodatnih sadržaja, Nadzor, Digitalna tranzicija Lječilišta Topusko, Priprema za dobivanje certifikacijskih oznaka, Promicanje horizontalnih politika EU, Upravljanje projektom i administracija, Promidžba i vidljivost.	
Nositelj: Lječilište Topusko	Lokacija: Topusko
Datum početka provedbe: 1/2023.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 26.103.899 EUR	
Planirani izvori financiranja: Mehanizam za oporavak i otpornost	
Ključne točke ostvarenja: Dovršetak izrade projektno-tehničke dokumentacije – 2023., Energetska obnova objekata, rekonstrukcija i dogradnja zdravstveno-rekreacijskog prostora, novi wellness i SPA sadržaji, kongresni sadržaji-2026. godina	
Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Projekt doprinosi rezultatima provedbe Posebnog cilja 5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine	

Naziv strateškog projekta:

Obnova javne infrastrukture stradale u potresu

Sažetak/opis projekta: Obnova javne infrastrukture stradale u katastrofalmom potresu jedan je od strateških projekata Sisačko-moslavačke županije. Županija je prijavila na poziv Fonda solidarnosti Europske unije 37 objekata iz područja obrazovanja (Srednja škola Glina, Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića, Gora, Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića, Gora, Područna škola Nebojan, Srednja škola Petrinja, Srednja škola Viktorovac, Gimnazija Sisak, Osnovna škola Katarina Zrinska, Međenčani, Osnovna škola Mladost, Lekenik, Područna škola Letovanić, Strukovna škola Sisak – zgrada radionica, Strukovna škola Sisak – zgrada matične škole jedan, Strukovna škola Sisak – zgrada radionica, Strukovna škola Sisak – zgrada matične škole dva i Glazbena škola Frana Lhotke, Sisak), zdravstva (Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada nove interne, Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada stare interne, Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada Jodnog, Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada pedijatrije, Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada uprave, Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada pulmologije u Petrinji, Opća bolnica Dr. Ivo Pedišić – zgrada stare interne u Petrinji, Dom zdravlja Sisak, Dom zdravlja Petrinja, Dom zdravlja Petrinja, Ispostava Jabukovac, Dom zdravlja Petrinja, Ispostava Glina i dvije zgrade Lječilišta Topusko) i zaštićene kulturne baštine (Regionalni centar kompetentnosti, zgrada I. OŠ Petrinja, zgrada u Ulici Matije Gupca 31, Petrinja, zgrada u Ulici Stjepana i Antuna Radića 36, Sisak, zgrada u Ulici kralja Tomislava 5, Sisak, zgrada u Ulici Ivana Kukuljevića Sakičinskog 26, Sisak i zgrada u Rimskoj ulici 19, Sisak) te jedan projekt za sanaciju 12 cesta, mostova i klizišta (sanacija mosta „Martinska Ves“ preko rijeke Save koji spaja županijske ceste 3120 i 3121, sanacija mosta „Prekopa“ na Ž 3195 u mjestu Prekopa, sanacija mosta „67“ u gradu Petrinji na LC 33046, sanacija mosta „Svinica“ na LC 33117, sanacija klizišta u mjestu Hrvatski Čuntić na Ž3201, sanacija klizišta 1 u mjestu Selište Kostajničko, km 1+600.00 na LC 33127, sanacija klizišta 2 u mjestu Selište Kostajničko, km 1+700.00 na LC 33127, rekonstrukcija lokalne ceste L33047 (Ulica Otona Kučere u Petrinji) s izgradnjom pješačkih staza ukupne duljine 1.700 m, sanacija ceste Ž3242 – naselje Vurot u Petrinji od 0+000.00 do 1+870.00 m, sanacija ceste Ž3202 – Drenačka ulica u Petrinji od 1+430.00 do 2+000.00, sanacija ceste L33046 - Ulica Mate Bučara u Petrinji od 1+150.00 do 1+680.00 m i sanacija ceste L33044 - Ulica 6.kolovoza u Petrinji od 0+000.00 do 2+060.00 m). Isto tako prijavljeni su i projekti kojima se stanovnicima stradalima u potresu osigurava privremeni smještaj i prehrana. Osim navedenih u narednom se razdoblju planiraju obnoviti i četiri objekta iz područja socijalne skrbi (Dom za starije i nemoćne osobe Sisak, Doma za starije osobe Glina, Doma za starije i nemoćne osobe Petrinja i Dom za psihički bolesne odrasle osobe Petrinja).

U kolovozu 2022. godine završena je obnova 6 zgrada Neuropsihijatrijske bolnice dr. Ivan Barbot u Popovači.

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Lokacija: Sisak, Petrinja, Glina, Popovača, Lekenik, Martinska Ves, Topusko, Donji Kukuzari
Datum početka provedbe: 1.1.2021.	Datum završetka provedbe: 30.6.2023.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.000.000.000,00 kn/132.731.616,60 EUR	
Planirani izvori financiranja: Fond solidarnosti EU, Proračun RH, Proračun SMŽ	
Ključne točke ostvarenja: do kraja 2022. godine obnovljeno je 6 objekata, a do sredine 2023. godine bit će njih 31.	

Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Posebni cilj 3. Osiguravanju uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije, Posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije, Posebni cilj 7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga, Posebni cilj 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena, Posebni cilj 9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe, Posebni cilj 10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti, Posebni cilj 11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave SMŽ.

Naziv strateškog projekta:

Ulaganje u izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju objekata u području odgoja i obrazovanja

Sažetak/opis projekta: Sisačko-moslavačka županija je osnivač 22 osnovne i 13 srednjih škola te jednog učeničkog doma i dvije glazbene škole. Ulaganjem u izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju u području odgoja i obrazovanja želi se prije svega postići ujednačavanje standarda u svim odgojno-obrazovnim ustanovama, ostvariti cilj cjelodnevne nastave u osnovnim školama, osigurati proširenje kapaciteta školama koje prostorno ne omogućuju kvalitetnu realizaciju postojećih i novih programa i realizirati projekt Regionalnog centra kompetentnosti Tehničke škole Sisak iz područja elektrotehnike i informacijsko-komunikacijskih tehnologija. U navedenom razdoblju Sisačko-moslavačka županija planira sagraditi tri nove zgrade škola (Ekonomski škola Sisak, Srednja škola Petrinja i I. osnovna škola Petrinja), proširiti kapacitete u četiri školske zgrade (Osnovna škola Novska, Osnovna škola Glina, Srednja škola Glina i Srednja škola Novska), povećati kapacitete učeničkih domova s 95 na 200 mesta te kontinuirano ulagati u ujednačavanje standarda u svim osnovnim i srednjim školama.	
Nositelj: Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Mađarska ekumenska humanitarna organizacija (donator za I. osnovnu školu Petrinja)	Lokacija: Sisak, Petrinja, Novska, Glina
Datum početka provedbe: 1.1.2021.	Datum završetka provedbe: 31.12.2026.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 600.000.000,00 kn/79.638.970,00 EUR	
Planirani izvori financiranja: Državni proračun (Ministarstvo znanosti i obrazovanja), Proračun SMŽ, VFO 2021. - 2027.	
Ključne točke ostvarenja: do kraja 2023. realizirana izgradnja Ekonomski škole Sisak, Srednje škole Petrinja i I. osnovne škole Petrinja. Do kraja 2026. realizirano proširenje kapaciteta Osnovne škole Novska, Osnovne škole Glina, Srednje škole Glina i Srednje škole Novska. Do kraja 2024. povećanje kapaciteta učeničkih domova.	
Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Posebni cilj 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije	

Naziv strateškog projekta:

Republika Hrvatska – središte gaming industrije EU

Projekt je proglašen strateškim projektom Republike Hrvatske. Ulaganje je integrirano s vlastitim sredstvima Sisačko-moslavačke županije, Grada Novske, Razvojne agencije SI-MO-RA-e i javne ustanove Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije. Jedan od ciljeva projekta je motiviranje poduzetnika za stvaranje novih i očuvanje i modernizaciju postojećih proizvodnih kapaciteta koji će proizvoditi elektroničke i druge proizvode visokog stupnja finalizacije, veće dodatne vrijednosti na održiv i ekološki prihvativ način. Gradnja će biti u skladu sa svim standardima energetske učinkovitosti i očuvanja okoliša te neće imati negativne utjecaje na okoliš. Kampus će nuditi nove digitalne usluge: TEST before invest, gdje će korisnici moći testirati nove tehnologije prije njihove komercijalizacije (u području gaminga, AI, blockchaina, VR, AR), Skills and Trainings koje će nuditi niz edukacija za povećanje digitalnih kompetencija, Support to investments koja će nuditi uslugu pristupa izvorima financiranja u smislu pronalaženja sredstava za njihova digitalna rješenja i usluge, Innovation Ecosystem i networking koji će nuditi usluge B2B meetinga, umrežavanja, stručnih konferencijskih radionica, internacionalizacije poslovanja. Glavna 4 seta usluga imat će po 5 podusluga. Ovim projektom će se ublažiti posljedice tranzicije na klimatsku neutralnost modernizacijom gospodarstva Sisačko-moslavačke županije te povećanjem mogućnosti zapošljavanja radne snage koja je uslijed tranzicije koja je pogodila industriju SMŽ uskraćena za veliki broj radnih mesta te je za zapošljavanje istih potrebno razvijanje nove grane gospodarstva kako bi se pokrili nedostatci uzrokovani gašenjem industrije koja je bila veliki zagađivač okoliša. Projekt izravno doprinosi digitalnoj povezanosti, smanjenju emisija stakleničkih plinova i prekvalificiranju radne snage s ciljem povećanja zapošljivosti.

Glavne aktivnosti projekta su:

1. izgradnja i stavljanje u funkciju (opremanje uredskom i specijaliziranim opremom) kampusa gaming industrije u gradu Novskoj - zgrada Fakulteta i studentskog doma, Poduzetničkog inkubatora za eSport/4000 mesta/ i Akceleratora gaming industrije
2. poticanje MSP-ova i start-upova u gaming industriji na području RH
3. pružanje inovativnih digitalnih usluga.

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija, Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije, Grad Novska, Razvojna agencija SI-MO-RA	Lokacija: Novska
Datum početka provedbe: 1/2023	Datum završetka provedbe: 12/2027
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 45.670.135 EUR	
Sufinanciranje od strane SMŽ i državnog proračuna: 15 %	
Planirani izvori financiranja: EU sredstva (Fond za pravednu tranziciju - JTF)	
Ključne točke ostvarenja: Dovršetak izrade projektno-tehničke dokumentacije (sredina 2023.), postupak nabave za izgradnju kampusa gaming industrije (2. polovina 2023.), izgradnja i opremanje kampusa (fakultet, studentski dom, inkubator za eSport i akcelerator gaming industrije)-2025; razvoj i pružanje inovativnih digitalnih usluga – 2026.	
Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Projekt je u skladu s Posebnim ciljem 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti, Posebnim ciljem 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije te s Posebnim ciljem 4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje na području Sisačko-moslavačke županije	

Naziv strateškog projekta:

Majstorska škola

Majstorska škola (MŠ) predstavlja ulaganje usmjereni na unaprjeđenje kvalitetnog i poticajnog poslovnog okruženja u Republici Hrvatskoj posebice usmjereno na unaprjeđenje konkurentnosti usvajanjem više razine znanja nužne za povećanje kvalitete proizvoda i usluga, zatim osiguranom cjeloživotnom učenju i savladavanju novih tehnologija, uključivo i nužnim digitalnim vještinama. Projekt doprinosi socijalno-ekonomskom razvoju Hrvatske stvaranjem jednakih mogućnosti u cijeloj zemlji, što dovodi do povećanja konkurentnosti SMŽ i mobilizacije vlastitih potencijala za razvoj, poštujući načela održivog razvoja i načelo supsidijarnosti. Projekt omogućava sustavni pristup podržan ulaganjima u odgovarajuće skupove vještina kako bi se uspješno potaknuo rast, smanjila nejednakost i stvorila nova radna mjesta.

U 2020. godini u RH samo 3,2 % odraslih je sudjelovalo u obrazovanju ili ospozobljavanju, dok prosjek EU iznosi 9,2 %. Navedeno utječe na zastarjelost vještina što dovodi do nižih razina sudjelovanja na tržištu rada i niže razine produktivnosti. Ovaj izazov postaje još izraženiji u kontekstu zelene i digitalne tranzicije. Ulaganje u vještine može značajno povećati zapošljivost pojedinaca i mobilnost radne snage. Preporuka (CSR – Country Specific Recomendation) iz 2020. godine ističu potrebu za promicanjem stjecanja vještina. Mjere obrazovanja imaju za cilj ulaganja u veće sudjelovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba u cjeloživotnom obrazovanju te stjecanju novih kvalifikacija ili vještina. Posebna pažnja u MŠ bit će usmjerena na stjecanje vještina povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Primjerice, izgradnja energetski efikasnijih zgrada i usklađivanje postojećih građevina s novim standardima, zahtijeva stjecanje novih znanja i vještina u svim građevinskim strukama, ali i mehaničarskim, električarskim, instalaterskim itd. Primjena novih tehnologija grijanja/hlađenja, proizvodnja električne energije na mjestu potrošnje i pametno upravljanje sustavima svakako zahtijevaju dodatnu izobrazbu isporučitelja roba i usluga te servisera. Nadalje, upotreba električnih automobila i strojeva u primjerice poljoprivredi znači i dodatno obučavanje mehaničara. Upravo navedene struke izravno su vezane uz majstorska zanimanja za koja će se obučavati polaznici u sklopu Majstorske škole (MŠ).

Znatno smanjenje industrijskih emisija stakleničkih plinova potrebno da bi se postigli ciljevi do 2030. i ciljevi do 2050. oslanja se na povećanje učinkovitosti, prelazak na druga goriva i elektrifikaciju. MŠ omogućiti će stručnjake na razini majstorskog zvanja koji će biti nositelji mikro i malog poduzetništva (MSP) ospozobljenog za prilagodbu zelenoj i digitalnoj tranziciji u pružanju uloga/isporuke roba.

Infrastruktura Majstorske škole prilagođena je zahtjevima Strategije niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu budući da se zgrada MŠ gradi kao nova zgrada po principu zgrade gotovo nulte energije i kružnog gospodarenja. Opskrba energijom bit će sigurnija, iz obnovljivih izvora i s malim emisijama, a potrošač energije bit će ujedno i proizvođač energije. Vozila koja će se koristiti za komunikaciju unutar Majstorske škole bit će pretežito vozila na električni pogon odnosno s niskougljičnim i za klimu neutralnim gorivom. U kontekstu gradnje, pridržavat će se kriterija zelene gradnje (korištenje obnovljivih izvora energije, pročišćavanje svih otpadnih voda, zelene površine su maksimizirane, opremljena inovativnim sustavom hlađenja i grijanja koji smanjuje emisiju ugljičnog dioksida i troškove mjera energetske učinkovitosti).

S obzirom na to da su u industrijskom sektoru SMŽ posebno zastupljene energetika, naftna, petrokemijska i kemijska industrija, metalurgija i metaloprerađivačka industrija koje su povezane s visokim emisijama stakleničkih plinova, tranzicija u smjeru klimatske neutralnosti odrazit će se i na zaposlene u tim industrijama te na socijalnu i društvenu sliku SMŽ. U Sisačko-moslavačkoj županiji će doći do znatnih promjena u strukturi gospodarstva županije, kao i u traženim zanimanjima te će biti nužna prekvalifikacija pogodjenih radnika u održiva zanimanja za kojima postoji potražnja na tržištu, ali i preorientacija SMŽ na pružanje novih usluga/poslova i grana gospodarstva.

Majstorska škola se prepoznaje kao prilika za stvaranje zanimanja budućnosti u kontekstu strukovnih zvanja. Kako bi obrtništvo bilo uspješno i kako bi pratilo prisutne trendove, nužno je da se pojedinci u strukovnim zanimanjima osnaže za rad u okruženju koje je usmjereno na zelenu

i digitalnu tranziciju, a kako bi se spriječilo izumiranje pojedinih obrta i zanimanja zbog kašnjenja u prilagodbi na sve zahtjevniye uvjete poslovanja i rada s kojima se suočavaju poduzetnici i radnici u kontekstu industrije 4.0.

U kontekstu nužne potrebe revitalizacije područja Banovine, prijedlog Hrvatske obrtničke komore se usmjerava na osnivanje nacionalne majstorske škole koja će biti smještena na području Sisačko-moslavačke županije. Smještanjem tako vrijedne institucije kojoj će gravitirati niz stručnjaka, radnika u strukovnim zanimanjima i obrtnika smatra se izravno doprinijeti revitalizaciji navedenog područja u gospodarskom, kulturnom i društvenom pogledu. Smještanjem nacionalne majstorske škole u navedeno područje izravno se potiče ravnomerniji regionalni razvoj.

Potpore iz Fonda za pravednu tranziciju usmjerena je na gospodarsku diversifikaciju područja koja je klimatska tranzicija najteže pogodila te na prekvalifikaciju i uključivanje pogođenih radnika i osoba u potrazi za poslom.

Projekt Majstorske škole osigurava sinergiju s fondom ESF+ radi razvoja zelenih vještina i zelenih radnih mjesta te generalno radi podizanja vještina potrebnih za tržište rada u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Glavne aktivnosti projekta su:

1. izgradnja Majstorske škole na n-ZEB razini i opremanje tehnologijom u svrhu usvajanja znanja i vještina majstorske razine u skladu s promjenama na tržištu rada. Majstorska škola je orientirana na stjecanje vještina za majstorskiju razinu zvanja u 62 zanimanja.
2. izrada i standardizacija programa koji se provode u Majstorskoj školi, a usklađeni s novim tehnologijama i promjenama na tržištu rada - usklađivanje vještina s potrebama tržišta rada.
3. edukacija za poduzetništvo, mentoriranje novih obrta i jačanje kapaciteta obrtnika/MSP-ova kroz cjeloživotno obrazovanje (upoznavanje s novim tehnologijama i usklađivanje sa zelenom i digitalnom tranzicijom).
4. potpore za radnike koji se prekvalificiraju, a koji su izgubili zaposlenje na području SMŽ, a zbog promjena u strukturi gospodarstva županije
5. potpore samozapošljavanju kao nastavak potpore iz točke 4.

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija, Hrvatska obrtnička komora	Lokacija: Sisak
Datum početka provedbe: 6/2023	Datum završetka provedbe: 12/2027
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 46.500.000 EUR	
Sufinanciranje od strane SMŽ i državnog proračuna: 15 %	
Planirani izvori financiranja: EU sredstva (Fond za pravednu tranziciju - JTF)	
Ključne točke ostvarenja: izrada projektno-tehničke dokumentacije (kraj 2023.); provedba postupka nabave radova (početkom 2024.), izgradnja i opremanje Majstorske škole (2025.), izrada i standardizacija novih programa zanimanja (2025.), edukacija polaznika (2026.)	
Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Projekt je u skladu s Posebnim ciljem 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti, Posebnim ciljem 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije te s Posebnim ciljem 4. Modernizacija obrazovnog sustava u skladu s potrebama županije.	

Naziv strateškog projekta:

Mreža poduzetničkih inkubatora Sisačko-moslavačke županije

Projektom se planiraju uspostaviti poduzetnički inkubatori na nekoliko lokacija u Sisačko-moslavačkoj županiji, prethodno pogođenih potresom.

Projekt pozitivno doprinosi klimatskim ciljevima 2030. i 2050. Gradnja će biti u skladu sa svim standardima energetske učinkovitosti i očuvanja okoliša te neće imati negativne utjecaje na okoliš.

Projekt će pozitivno utjecati na broj zaposlenih na području županije, jačanje ruralnih sredina te poticanje konkurentnosti i prepoznatljivosti obrtnika i poduzetnika s područja županije. Kroz izgradnju dodatnih sadržaja, osigurat će se socijalna uključenost mladih, kao i bolji životni standard. Glavne aktivnosti projekta su:

1. uspostava infrastrukture za razvoj novih poduzetničkih inkubatora na području Sisačko-moslavačke županije
2. opremanje modernim tehnologijama te pružanje novih i inovativnih znanja
3. uspostavljena mreža finansijskih potpora za start-upove, ali i za postojeće poduzetnike

Nositelj: Sisačko-moslavačka županija, Razvojna agencija SI-MO-RA	Lokacija: Sisak, Glina
Datum početka provedbe: 1/2023	Datum završetka provedbe: 12/2027
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 31.000.000 EUR	
Sufinanciranje od strane SMŽ i državnog proračuna: 15 %	
Planirani izvori financiranja: EU sredstva (Fond za pravednu tranziciju - JTF)	
Ključne točke ostvarenja: uspostava i opremanje prostora poduzetničkih inkubatora u Sisku i Glini (na 12.000 m ² u Sisku te 1.200 m ² u Glini planirani broj inkubacijskih jedinica Sisak je 20, Glini 10 što znači 30 korisnika u prve tri godine. Do kraja provedbe planirani broj inkubacijskih jedinica je 75 (55 u Sisku i 20 u Glini), podrška novoosnovanim poduzećima i obrtima savjetodavnim uslugama (2025-2027.)	
Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Projekt je u skladu s Posebnim ciljem 1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti te Posebnim ciljem 2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije.	

Naziv strateškog projekta:

Energetska obnova objekata javne infrastrukture

Sažetak/opis projekta: svrha projekta je cijelovita obnova zgrada, uz maksimalno ulaganje privatnog kapitala na javnim zgradama, nastavak razvoja tržišta energetskih usluga i prenošenje iskustava sa zgrada javnog sektora na područje ugovaranja energetske usluge među privavnim subjektima.
Programom energetske obnove primjenjuju se ekonomski opravdane, energetski učinkovite tehnologije i mjere u zgradama javnog sektora, a prednost se daje zgradama javnog sektora s najnižim energetskim svojstvima (od energetskog razreda D do G), odnosno najvećom potrošnjom energije. Projekt će doprinijeti smanjenju potrošnje energenata, fosilnih goriva i električne energije te povećanju korištenja obnovljivih izvora energije.
Kroz planirano razdoblje energetski bi se obnovilo, A. K. (m ²): 20.194,95 Ploština korisne površine zgrada, ostvarile bi se uštede energije od 432.454,26 kWh i smanjenje emisije CO ₂ za 843,89 t.
Ciljane ustanove ostvarile bi godišnju uštedu od 2.019.180,62 kn.

Popis građevina iz područja obrazovanja koje će biti energetski obnovljene: OŠ Davorina Trstenjaka – Hrvatska Kostajnica, Srednja škola Ivana Trnskog – Hrvatska Kostajnica, Tehnička škola Kutina – zgrada radionice, OŠ Dvor, Industrijsko-obrtnička škola Sisak, OŠ Novska – područne škole Nova Subocka i Kozarice, OŠ Josipa Kozarca, Lipovljani – Područna škola Piljenice.

Popis građevina iz područja zdravstva koje će biti energetski obnovljene: objekti Doma zdravlja Sisačko-moslavačke županije na lokacijama Sisak, Topolovac, Galdovo, Lekenik, Hrvatska

	Kostajnica, Novska, Jasenovac, Rajić, Kutina, Popovača i Velika Ludina te objekt Gradskih ljekarni u Hrvatskoj Dubici.
	Nositelj: Sisačko-moslavačka županija Lokacija: Sisačko-moslavačka županija
	Datum početka provedbe: 1/2023 Datum završetka provedbe: 12/2026
Ukupna procijenjena vrijednost projekta temeljem važećih EP i EC : 17.000.000 EUR	
<p>Planirani izvori financiranja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalni izvori financiranja: proračunska sredstva (županija), vlastita sredstva ustanova i poduzeća te sredstva privatnih investitora - nacionalni izvori financiranja: Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU), Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR)- ESIF krediti, ESCO/EPC (eng. Energy Service Company/Energy Performance Contracting) - europski izvori financiranja: Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi), Europski fond za strateška ulaganja (EFSU), financiranje Europske investicijske banke (EIB) i financiranje Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD). 	
	Ključne točke ostvarenja: izrada projektno-tehničke dokumentacije za 10 građevina iz područja obrazovanja i 12 građevina iz područja zdravstva – do kraja 2024. godine; ugovaranje i provedba radova poboljšanja energetske učinkovitosti – 2026.
	Usklađenost s Planom razvoja SMŽ: Posebni cilj 8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena

Terminski plan provedbe strateških projekata u nadležnosti Sisačko-moslavačke županije:

R.br.	Naziv projekta	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
1.	Centar medicinskog wellnessa i rehabilitacije – „Kupalište Jodno“							
2.	Topusko na izvoru zdravlja - lječilišni i wellness turizam na održiv način							
3.	Obnova javne infrastrukture stradale u potresu							
4.	Ulaganje u izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju objekata u području odgoja i obrazovanja							
5.	Republika Hrvatska – središte gaming industrije EU							
6.	Majstorska škola							
7.	Mreža poduzetničkih inkubatora Sisačko-moslavačke županije							
8.	Energetska obnova objekata javne infrastrukture							

**6.2. TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEŠKIH PROJEKATA VAŽNIH ZA RAZVOJ
SMŽ ČIJA PROVEDBA NIJE U NADLEŽNOSTI SISAČKO-MOSLAVAČKE
ŽUPANIJE**

Informacije o planiranim strateškim projektima važnim za razvoj Sisačko-moslavačke županije prikupljene su u rujnu i listopadu 2022. godine od svih ministarstava Vlade Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave s područja Sisačko-moslavačke županije.

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture:

CESTOVNA INFRASTRUKTURA

Naziv strateškog projekta: Izgradnja dionice autoceste A11 Lekenik - Sisak	
Svrha i opis projekta: autocesta A11 izgrađena je u punom profilu od Zagreba do čvora Lekenik. Hrvatske autoceste d.o.o. su u veljači 2022. ugovorile izgradnju završetka dionice od čvora Lekenik do čvora Sisak, a od čvora Sisak do ulaza u Grad Sisak Hrvatske ceste d.o.o. provode izgradnju spojne ceste. Realizacijom projekta će se ostvariti bolje povezivanje Grada Siska i okolnih područja na mrežu izgrađenih autocesta u RH.	
Nositelj: Hrvatske autoceste d.o.o.	Lokacija: Sisačko-moslavačka županija

Datum početka provedbe: veljača 2022.	Datum završetka provedbe: početak 2024.
Ključne točke postignuća: proveden postupak javne nabave, početak radova izgradnje, očekivani dovršetak izgradnje početkom 2024. godine	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 347 mil. Kn/46.057.870 eur	
Planirani izvori financiranja: vlastita sredstva	

Naziv strateškog projekta: Izgradnja novog čvora za Petrinju na autocesti A11 dionici od Lekenika do Siska	
Svrha i opis projekta: kako bi se omogućilo bolje prometno povezivanje grada Petrinje i šireg područja koje je stradalo u katastrofalnom potresu, Hrvatske autoceste d.o.o. planiraju novi čvor na autocesti A11 dionici Lekenik – čvor Sisak kojim bi se omogućilo povezivanje autoceste na državnu cestu DC30 u smjeru Petrinje (čvora Žažina). Novi čvor planira se ostvariti na mjestu od kojeg Hrvatske ceste d.o.o. planiraju rekonstrukciju državne ceste DC30 prema Petrinji čime će se ostvariti cjelovito prometno rješenje u cilju povezivanja grada Petrinje na sustav izgrađenih autocesta u RH. Planirani čvor potrebno je uvrstiti u prostorni plan Sisačko-moslavačke županije.	
Nositelj: Hrvatske autoceste d.o.o.	Lokacija: Sisačko-moslavačka županija
Datum početka provedbe: kraj 2024.	Datum završetka provedbe: kraj 2025.
Ključne točke postignuća: izrađeno idejno rješenje i poslano na uvrštavanje u prostorni plan županije	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 40 mil. kn/ 5.309.264,66 eur	
Planirani izvori financiranja: vlastita sredstva	

Naziv strateškog projekta: Rekonstrukcija spoja čvora Lekenik na DC30	
Svrha i opis projekta: s obzirom da postojeće raskrije državne i županijske ceste u naselju ne može prihvati promet s autoceste, predviđena je rekonstrukcija i povezivanje čvora Lekenik izvan naseljenog područja kako bi se povećala prometna propusnost i sigurnost za sve sudionike u prometu.	
Nositelj: Hrvatske autoceste d.o.o.	Lokacija: Sisačko-moslavačka županija
Datum početka provedbe: sredina 2023.	Datum završetka provedbe: sredina 2024.
Ključne točke postignuća: ishođena lokacijska dozvola; izrađeni su glavni projekti i priprema se ishođenje dozvola za izgradnju.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 10 mil. Kn/ 1.327.316,16 eur	
Planirani izvori financiranja: vlastita sredstva	

Naziv strateškog projekta: Spojna cesta čvor Sisak - Sisak
Svrha i opis projekta: autocesta Zagreb – Sisak izgradnjom spojne ceste dobiva svoj pravi spoj na Sisak. Spojna cesta gradi se u nekoliko faza, nositelj zahvata su Hrvatske ceste. 1. Prvi zahvat obuhvaća izvedbu mosta Odra i spojne ceste od kružnog toka Staro Pračno do mosta Odra i od mosta Odra do spoja na Zagrebačku ulicu u Sisku s izgradnjom uklapanja Zagrebačke ulice u Sisku. Išlođene su građevinske dozvole, izvođač uveden u posao u listopadu 2021. Vrijednost radova: 64.749.681,01 kn (bez PDV-a). Rok izvođenja radova: 20 mjeseci. 2. Sjeverni kolnik spojne ceste od spoja na autocestu Lekenik – Sisak do rotora Staro Pračno: priprema se javna nabava radova na izgradnji. Procijenjena vrijednost nabave: 87,3 milijuna kuna 3. Južni kolnik spojne ceste gradit će se sukladno proračunskim mogućnostima i prometnom opterećenju.

Nositelj: Hrvatske ceste d.o.o.	Lokacija: Sisak
Datum početka provedbe: 2010.	Datum završetka provedbe: ovisan o proračunskim mogućnostima
Ključne točke postignuća: lokacijska dozvola, građevinske dozvole, javna nabava radova na izgradnji i nadzora, uporabna dozvola	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 152,1 mil. kn. (samo 1. i 2. faza)/ 20.188.478,90 eur	
Planirani izvori financiranja: vlastita sredstva Hrvatskih cesta	

UNUTARNJA PLOVIDBA

Naziv strateškog projekta: Izgradnja komunalnog pristaništa na rijeci Kupi u Sisku	
Komunalno pristanište na rijeci Kupi u Sisku predviđeno je kao objekt čija je svrha privez čamaca i drugih plovila za sport i razonodu građana grada Siska. Područje zahvata odnosno lokacija postavljanja pontona za privez plovila pozicionirano je uz lijevu obalu rijeke Kupe, na potezu od 2+000 do 2+700 rkm. Pristanište se sastoji od bazenske luke za vez plovila, pontona, sustava sidrenja i pristupnih mostova s postojeće obaloutrvrede. Izgradnjom pristaništa osigurat će se ukupno 194 veza za plovila dužine do 10 metara.	
Nositelj: Lučka uprava Sisak, Hrvatske vode, Grad Sisak, Sisačko-moslavačka županija	Lokacija: Grad Sisak
Datum početka provedbe: lipanj 2018.	Datum završetka provedbe: prosinac 2026. (IV. faza)
Ključne točke postignuća: Dovršetak izgradnje komunalnog pristaništa (radovi na I. fazi su gotovi, II. faza je pri kraju, slijedi III. faza gradnje nakon koje je planirana i IV. faza).	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 41 mln kuna/5.441.996 EUR	
Planirani izvori financiranja: Državni proračun	

Naziv strateškog projekta: Projekcija sanacije štete nastale u seriji potresa nakon 29.12.2020.	
Svrha i opis projekta: Sanacije štete nastale u seriji potresa odnosi se na prostor Lučke uprave Sisak i brodogradilišno pristanište u Galdovu (koncesionar je tvrtka Brodocentar d.o.o.)	
Nositelj: MPUGDI	Lokacija: Grad Sisak/Galdovo
Datum početka provedbe: tijekom 2022.	Datum završetka provedbe: prosinac 2025.
Ključne točke postignuća: Sanirani objekti i infrastruktura nakon potresa	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 19,5 mln kn/ 2.588.266,52 eur	
Planirani izvori financiranja: Fond za solidarnost, Izvor 5762 - Potres 2020, Državni proračun	

Naziv strateškog projekta: Izgradnja nove luke Sisak	
Svrha i opis projekta: Razvoj i nadogradnja postojeće luke Sisak s pripadajućim razvojem poslovne zone, modernizacija osnovne infrastrukture luke	
Nositelj: MRRFEU	Lokacija: Grad Sisak
Datum početka provedbe: tijekom 2023.	Datum završetka provedbe: prosinac 2029.
Ključne točke postignuća:	

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 350.000.000,00 kn / 46.456.065,83 eur

(Program društvene i gospodarske revitalizacije potpomognutih područja Sisačko-moslavačke županije pogođenih potresom – ukupna procijenjena vrijednost projekta: 409.615.873 kn)

Planirani izvori financiranja: NPOO; Program društvene i gospodarske revitalizacije potpomognutih područja Sisačko-moslavačke županije pogođenih potresom

ŽELJEZNIČKA INFRASTRUKTURA

Naziv strateškog projekta:

Unaprjeđenje, obnova, izgradnja drugog kolosijeka te izgradnja nove dvokolosiječne pruge na dionicama željezničke pruge na dionici Dugo Selo - Novska

Svrha i opis projekta: rekonstrukcija i obnova cijele jednokolosiječne pružne dionice te izgradnja drugog kolosijeka na dionicama Dugo Selo - Kutina i Lipovljani - Novska (u duljini od cca 73 km), izgradnja potpuno nove dvokolosiječne elektrificirane željezničke pruge na dionici Kutina - Lipovljani (u duljini od cca 10 km).

Planirane aktivnosti:

- rekonstrukcija cijele jednokolosiječne pružne dionice duljine cca 73 km
- izgradnja drugog kolosijeka na dionicama Dugo Selo - Kutina i Lipovljani - Novska te izgradnja nove dvokolosiječne pruge na dionici Kutina – Lipovljani
- rekonstrukcija željezničkih kolodvora Dugo Selo (2. faza), Ivanić Grad, Popovača, Kutina i Novska
- ukidanje većine željezničko-cestovnih prijelaza uz izvođenje istih van razine
- modernizacija elektroenergetskog infrastrukturnog podsustava
- modernizacija signalno-sigurnosnog i prometno-upravljačkog infrastrukturnog podsustava

Nositelj: HŽ Infrastruktura d.o.o.

Lokacija: Zagrebačka i Sisačko-moslavačka županija, Osnovna TEN-T mreža, pruga Dugo Selo - Novska

Datum početka provedbe: 2023.

Datum završetka provedbe: 2028.

Ključne točke postignuća:

- postizanje nazivne projektirane brzine od 160 km/h na cijeloj dužini pružne dionice (osim lokalnih ograničenja kod kolodvora Ivanić Grad i kolodvora Dugo Selo)
- rekonstrukcija kolodvora za prijam interoperabilnih teretnih vlakova duljine 750 m
- rekonstrukcija stajališta u skladu sa zahtjevima za lokalni prijevoz putnika
- smanjenje ukupnoga vremena putovanja na dionici

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 620,2 milijuna eura (4.673 mln kuna)

(za poddionicu Kutina – Novska - 140,7 milijuna eura/ 1.060 mln.kn)

Planirani izvori financiranja:

NPOO 2021. - 2026. - financiranje dijela radova na poddionici Kutina - Novska (dionica D)
OPKK 2021. - 2027. - preostali dio projekta

Naziv strateškog projekta:

Obnova dionice Sunja – Novska (43,3 km), pruga Zagreb GK – Sisak – Novska	
Svrha i opis projekta: pružna dionica Sunja – Novska je dionica željezničke pruge M502 Zagreb GK - Sisak – Novska koja se nalazi na RH1 koridoru i istodobno je vrlo važna pruga za daljinski i regionalni željeznički promet središnje Hrvatske te za gradski i prigradski željeznički promet na području Zagreba, Siska i Novske. Pružna dionica Sunja – Hrvatska Dubica duljine cca 25 km obnovljena je 1982./83. godine tj. prije cca 38 godina. U periodu od posljednje obnove do danas predmetna pružna dionica devastirana je u vrijeme Domovinskog rata. Tokom vremena obnova i održavanje svedeni su na minimum te shodno navedenom na više lokacija uvedena je ograničena brzina od 20 km/h. Pruga je najvećim dijelom izgrađena na niskom nasipu. Stanje pružnog tijela na dijelu pruge je zadovoljavajuće, dok je na pojedinim dijelovima dosta loše. Radi osposobljavanja građevinskog infrastrukturnog podsustava predmetne dionice za brzinu od 80 km/h planira se zamjena drvenih pragova s betonskim pragovima, dopuna tucaničkog zastora, rešetanje, regulacija kolosijeka i optimizacija kolodvora, uređenje željezničko-cestovnih prijelaza montažom sintetičkog popođenja te usklađenje i prilagodba ostalih funkcionalnih dijelova željezničke pruge (infrastrukturnih podsustava) predviđenom zahvatu.	
Nositelj: HŽ Infrastruktura d.o.o.	Lokacija: Sisačko-moslavačka županija, pruga M502 Zagreb GK – Sisak -Novska
Datum početka provedbe: 05/2021.	Datum završetka provedbe: 12/2022.
Ključne točke postignuća: osposobljavanje pružne dionice za brzinu od 80 km/h je uvjet za ugradnju i prilagodbu novog signalno-sigurnosnog i prometno-upravljačkog podsustava i preusmjeravanje željezničkog prometa na prugu M502 Zagreb GK - Sisak – Novska za vrijeme odvijanja radova na dionici pruge M103 Dugo Selo – Novska.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 215,3 milijuna kuna/ 28.577.117,10 eur	
Planirani izvori financiranja: kredit s državnim jamstvom	

Naziv strateškog projekta: Ugradnja i usklađenje signalno-sigurnosnih uređaja na dionici Sisak Caprag - Sunja - Novska, pruga Zagreb GK - Sisak – Novska i Sunja – Volinja, pruge Sunja – Volinja	
Svrha i opis projekta: ugradnja i prilagodba novog signalno-sigurnosnog i prometno-upravljačkog podsustava Sisak Caprag - Novska, Sunja – Volinja. Povećanje sigurnosti željezničkog prometa i preusmjeravanje željezničkog prometa na prugu M502 Zagreb GK - Sisak – Novska za vrijeme odvijanja radova na dionici pruge M103 Dugo Selo – Novska.	
Nositelj: HŽI d.o.o.	Lokacija: Sisačko-moslavačka županija, pruga M502 Zagreb GK – Sisak - Novska
Datum početka provedbe: 2024.	Datum završetka provedbe: 2028.
Ključne točke postignuća: ugradnja SS i TK sustava	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 175 milijuna kuna/ 23.228.032,91 eur	
Planirani izvori financiranja: kredit s državnim jamstvom	

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Naziv strateškog projekta: Izgradnja novog poslovnog objekta Dječjeg doma Vrbina Sisak	
Svrha i opis projekta:	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ima na uporabu nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske, u Sisku, Ulica lipa 9, označene kao zkč.br. 1325/1, Ulica lipa, dvorište, dvorišna zgrada, Ulica lipa, površine 744 m2 (interne oznake NEK JC 25) i zkč.br. 1325/2, Ulica lipa, park površine 1488 m2 (interne oznake NEK.SISAK.ULICA LIPA), ukupne površine 2232 m2, upisane u zk.ul.br. 2878 k.o. Sisak Stari, Zemljopisnoknjižni odjel Sisak, Općinskog suda u Sisku, a u svrhu izgradnje objekta i za potrebe smještaja ustanove Dječji dom Vrbina Sisak za pružanje

socijalne usluge smještaja, poludnevni boravak, savjetovanja i pomaganja, za koju gradnju će finansijska sredstva, ujedno investitor, osigurati Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u državnom proračunu Republike Hrvatske.	
Nositelj: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	Lokacija: Sisak, Ulica lipa 9
Datum početka provedbe: kraj 2022. godine	Datum završetka provedbe: kraj 2024. godine
Ključne točke postignuća: preseljenje i novo pozicioniranje ustanove Dječji dom Vrbina Sisak za pružanje socijalne usluge smještaja, poludnevni boravak, savjetovanja i pomaganja.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 18.300.000 kn (17.500.000 kn izgradnja te 800.000 kn opremanje) / 2.428.988,58 eur (2.322.803,30 eur izgradnja te 106.185,30 eur opremanje)	
Planirani izvori financiranja: Državni proračun RH	

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU

Naziv strateškog projekta: Razminiranje i društveno-gospodarska integracija	
Svrha i opis projekta: razminiranje zaštićenih šuma i šumskog zemljišta te društveno-gospodarska integracija žrtava mina. Raščišćavanje i oslobođanje dijela područja minski sumnjivih područja. Švicarsko-hrvatskim programom suradnje planira se razminirati 2,46 km ² područja Kotar šume koje se nalazi u Sisačko-moslavačkoj županiji. Razminiranje ovog područja doprinijet će sigurnosti lokalnog stanovništva koje živi u obližnjem naselju i u gradu Sisku, kao i sigurnosti zaposlenika Hrvatskih šuma koji svakodnevno rade na ovom području. Osim toga, kroz projekt će se uspostaviti sveobuhvatna baza žrtava mina. Uslijedit će procjena njihovih potreba i provedba obrazovnih tečajeva i drugih oblika podrške žrtvama mina. Specifični cilj ovih aktivnosti je psihosocijalno osnaživanje i stručno osposobljavanje žrtava mina te povećanje njihovih osobnih kompetencija usmjerenih k zapošljavanju i samozapošljavanju.	
Nositelj: Ministarstvo unutarnjih poslova RH	Lokacija: Kotar šuma, Republika Hrvatska (aktivnosti namijenjene žrtvama mina)
Datum početka provedbe: 1.6.2017.	Datum završetka provedbe: 31.12.2023.
Ključne točke postignuća: razminiranje 2,46 četvornih kilometara područja Kotar šume kraj Siska, sigurnost lokalnog stanovništva, sigurnost zaposlenika Hrvatskih šuma, izrada baze žrtava mina, procjena potreba žrtava mina, edukacija žrtava mina, unaprjeđenje poslovnih kapaciteta za žrtve mina i članove njihovih obitelji.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 4.834.779 CHF	

Naziv strateškog projekta: „Istražujući raSTEMo“	
Svrha i opis projekta: s ciljem poboljšanja razine znanja i vještina ciljnih skupina učenika i učitelja koje će biti u korak s izazovima kompleksnog i tehnološki naprednog modernog društva projekt „Istražujući raSTEMo“ usmjeren je na poboljšanje STEM vještina 7 učitelja, ravnateljice i 98 učenika u Osnovnoj školi Josipa Kozarca Lipovljani uključujući 63 učenika s teškoćama. Modernizacijom školskog prostora i nabavom STEM opreme te uz ostvarenu bilateralnu suradnju s partnerskom organizacijom GeoCamp iz Islanda i domaćim partnerom udrugom Otvorena računalna radionica „Svi smo protiv“, provest će se aktivnosti razvoja sposobnosti učitelja u STEM podučavanju te aktivnosti jačanja STEM vještina učenika.	
Nositelj: Osnovna škola Josipa Kozarca, Lipovljani	Lokacija: Lipovljani
Datum početka provedbe: 1.9.2022.	Datum završetka provedbe: 31.1.2024.
Ključne točke postignuća: Poboljšanje STEM vještina	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 366.276,09 EUR	

	Planirani izvori financiranja: Finansijski mehanizam Europskog gospodarskog prostora za razdoblje od 2014. do 2021. godine uz nacionalno sufinanciranje
--	---

Naziv strateškog projekta: NEW STEM Kutina - ABECEDA budućnosti	
Svrha i opis projekta: projektom se rješava problem nedovoljno razvijenih kompetencija vještina učitelja i učenika grada Kutine u STEM području. Projekt stavlja fokus na STEM područja matematike, tehnologije i inženjerstva u svrhu pripreme učenika za uspješan nastavak obrazovanja na srednjoškolskoj razini te ih nastoji pripremiti za izazove tehnološki naprednog modernog društva. Opći cilj projekta je poboljšanje kapaciteta osnovnoškolskog obrazovanja na području grada Kutine opremanjem 5 STEM učionica, podizanjem STEM vještina 100 učitelja i drugih odgojno-obrazovnih radnika te 600 učenika u 5 osnovnih škola, zajedno s poboljšanjem njihovih sposobnosti u području primjene IKT-a u odgoju i obrazovanju, razvoju aktivnog građanstva te razvoju poduzetništva.	
Nositelj: Grad Kutina	Lokacija: Kutina
Datum početka provedbe: 1.8.2022.	Datum završetka provedbe: 31.3.2024.
Ključne točke postignuća: poboljšanje kompetencija i vještina učitelja i učenika grada Kutine u STEM području	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 904.289,78 EUR	
Planirani izvori financiranja: finansijski mehanizam Europskog gospodarskog prostora za razdoblje od 2014. do 2021. godine uz nacionalno sufinanciranje	

Naziv strateškog projekta: DARoviti u fokusu-izgradnja ljudskih kapaciteta u osnovnoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja za rad s darovitim učenicima na područjima poduzetništva i aktivnog građanstva	
Svrha i opis projekta: cilj projekta je izgraditi kapacitete pet osnovnih škola za rad s darovitim učenicima u područjima aktivnog građanstva i poduzetništva, a kroz unaprjeđenje vještina i kompetencija 75 učitelja i ostalih odgojno-obrazovnih djelatnika, koji su ciljane skupine obuhvaćene aktivnostima. Tri škole (OŠ u Dvoru, Hrvatskoj Dubici i Kistanjama) nalaze se u skupini jedinica lokalne samouprave koje su slabo razvijene (1. skupina), a dvije škole su u Slavonskom Brodu (6. skupina). Uz edukaciju i izradu nastavnih materijala planiran je i prijenos znanja i najboljih praksi od norveškog partnera.	
Partner 3: OŠ Dvor	Lokacija: Dvor
Datum početka provedbe: 1.6.2022.	Datum završetka provedbe: 30.11.2023.
Ključne točke postignuća: promicanje vještina i kompetencija u području poduzetništva i aktivnog građanstva	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 188.883,17 EUR	
Planirani izvori financiranja: finansijski mehanizam Europskog gospodarskog prostora za razdoblje od 2014. do 2021. godine uz nacionalno sufinanciranje	

Naziv strateškog projekta: Ready-STEM-Grow	
Svrha i opis projekta: projekt jačanja kompetencija učitelja, drugih odgojno-obrazovnih radnika i učenika u STEM području i području STEM podučavanja i vršnjačkog učenja provodi se kroz stručne radionice, podršku partnera iz Norveške i tri funkcionalne STEM učionice u kojima se potiče suradnja, komunikacija, istraživanje, rješavanje problema, kritičko razmišljanje i kreativnost. Projekt traje 18 mjeseci i provodi se na području Novske, Požege i Virovitice a obuhvat aktivnosti doseže tri županije. Specifičnost projekta je što neposredno naglašava	

	međuovisnost čovjeka, biljaka i životinja u prirodnim zakonitostima te osvještava individualnu i kolektivnu odgovornost u zajednici.	
	Partner 1: Katolička osnovna škola u Novskoj	Lokacija: Novska
	Partner 4: Razvojna agencija Grada Novske - NORA	
	Datum početka provedbe: 1.8.2022.	Datum završetka provedbe: 31.1.2024.
	Ključne točke postignuća: poboljšane kompetencije učitelja i drugih odgojno-obrazovnih radnika u podučavanju iz STEM područja i STEM načinima podučavanja u tri osnovne škole u Novskoj, Požegi i Virovitici. Poboljšane kompetencije učenika uključujući učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama u STEM području u tri osnovne škole u Novskoj, Požegi i Virovitici. Uspostavljene funkcionalne STEM učionice u tri osnovne škole za poticanjem rast i razvoj STEM vještina učenika.	
	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 974.739,58 EUR	
	Planirani izvori financiranja: finansijski mehanizam Europskog gospodarskog prostora za razdoblje od 2014. do 2021. godine uz nacionalno sufinanciranje.	

Ministarstvo hrvatskih branitelja

	Naziv strateškog projekta: Uspostava veteranskih centara u Republici Hrvatskoj	
	Svrha i opis projekta: dogradnjom, rekonstrukcijom, obnovom, prilagodbom i izgradnjom infrastrukture za četiri veteranska centra nadograditi postojeći sustav skrbi za braniteljsko-stradalničku populaciju iz Domovinskog rata te implementirati nove vrste usluga, koje će odgovoriti na novonastale potrebe populacije.	
	Nositelj: Ministarstvo hrvatskih branitelja	Lokacija: Petrinja (ostale lokacije: Daruvar, Sinj, Šibenik)
	Datum početka provedbe: 1. siječnja 2018.	Datum završetka provedbe: IV. kvartal 2023.
	Ključne točke postignuća: izgrađen i opremljen veteranski centar u Petrinji	
	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 95 milijuna kuna (za izgradnju VC Petrinja)/ 12.609.503,58 EUR	
	Planirani izvori financiranja: Europski fond za regionalni razvoj, Državni proračun	

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

	Naziv strateškog projekta: Uspostava regionalnog centra kompetentnosti Tehničke škole Sisak za područje elektrotehnike i računalstva u Sisačko-moslavačkoj županiji	
	Sažetak/opis projekta: - uspostava infrastrukture Regionalnog centra kompetentnosti Tehničke škole Sisak za područje elektrotehnike i računalstva obnavljanjem postojeće infrastrukture u Lađarskoj ulici u Sisku i njegovog opremanja modernim tehnologijama te pružanje novih i inovativnih znanja u svrhu poboljšanja strukovnog obrazovanja u Sisačko-moslavačkoj županiji.	

	<ul style="list-style-type: none"> - poboljšanje uvjeta za strukovno obrazovanje na području SMŽ i razvoj učenja temeljenog na radu, stvaranje programskih i kadrovskeh uvjeta za učenje temeljeno na radu u sektoru elektrotehnike i računalstva za učenike upisane u ustanove strukovnog obrazovanja, odgojno obrazovne radnike i odrasle polaznike. 	
	Nositelj: Tehnička škola Sisak i partneri (Sisačko-moslavačka županija, Tehnička škola Kutina, Industrijsko-obrtnička škola Sisak, Srednja škola Glina, Metalurški fakultet, Tehničko veleučilište Zagreb, HZZ PS Sisak, HZZ PS Kutina, SIMORA d.o.o., Hrvatska gospodarska komora, HIPP Croatia d.o.o. Glina INA, ABS, Exordium games, Scrumedia, Senceco d.o.o.)	Lokacija: Sisak
	Datum početka provedbe: 1. veljače 2020.	Datum završetka provedbe: 1. prosinca 2023.
	<p>Ključne točke postignuća:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrađena projektna dokumentacija - obavljeni postupci javne nabave - obnovljena infrastruktura u Lađarskoj ulici, kompleks domobranske vojarne - izrađeno 9 praktikuma, 9 edukacijskih dvorana, 1 konferencijska dvorana - opremljeni ostali prostori (smještajni kapaciteti, restoran, blagovaonica, uredski, multimedijsko-informacijsko-komunikacijsko središte, prostorije osoblja, sanitarije...) - izrađeni kurikulumski dokumenti - provedeno stručno usavršavanje nastavnika Tehničke škole Sisak i djelatnika partnerskih institucija, ustanova i tvrtki - opremljeni praktikumi i ucionice 	
	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 78.083.859,03 kn/ 10.364.196,84 EUR	
	Planirani izvori financiranja: Državni proračun, EU fondovi (ESF i EFRR)	

Ministarstvo gospodarstva i održivoga razvoja

Naziv strateškog projekta: BIORAFINERIJA SISAK	
Svrha i opis projekta: uspostavljanje održive industrijske aktivnosti koja bi razmatrala proizvodnju bioetanola druge generacije s negativnim ugljičnim otiskom u kombinaciji s proizvodnjom zelene energije i uspostavljanjem lanca opskrbe biomase, u cilju smanjenja emisija stakleničkih plinova, supstitucije konvencionalnih goriva alternativnim gorivima u prometnom sektoru, povećanja proizvodnje goriva iz OIE te povećanje energetske neovisnosti i sigurnosti. Povećanje radnih mesta i aktivaciju zapuštenih ruralnih krajeva te značajan aspekt suradnje znanosti i industrije na kreiranju centra izvrsnosti i znanja vezanih uz biotehnologiju, koji bi se direktno naslanjao na potrebe projekta Biorafinerija.	
Nositelj: INA d.d. Zagreb	Lokacija: Grad Sisak
Datum početka provedbe: inicijalna faza	Datum završetka provedbe: kraj 2026.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 3.883.221.000,00 kn/ 515.426.201,22 EUR	
Ključne točke ostvarenja: Rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš i ekološku mrežu je isteklo 21. prosinca 2020. te se u skladu s propisanim procedurama u 2021. pokreće ponovni postupak o prihvatljivosti zahvata za okoliš i ekološku mrežu temeljem odabrane tehnološke licence i izrađenog baznog dizajna tvornice. Studija procjene utjecaja na okoliš za biorafineriju je izrađena i dostavljena resornom ministarstvu.	
Planirani izvori financiranja: NPOO; Vlastiti izvori	

Naziv strateškog projekta: Vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u energetskom sektoru	
Sažetak/opis projekta: nadoknada sredstava za uspostavu redovnog funkciranja energetske infrastrukture, energetskih postrojenja, građevina i energetskog sustava u cjelini oštećenih u seriji potresa počevši od 28. prosinca 2020. godine na području grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije.	
Nositelj: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (Tijelo odgovorno za provedbu finansijskog doprinosa)	Lokacija: Sisačko-moslavačka županija, Grad Sisak
Datum početka provedbe: 28.prosinca 2020.	Datum završetka provedbe: 30. lipnja 2023.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 372.530.000,00 kn/ 49.446.509,15 EUR	
Ključne točke ostvarenja: potpisano 26 ugovora sa sedam krajnjih korisnika, tvrtki iz područja energetike. U tijeku zaprimanje, obrada i plaćanje Zahtjeva za nadoknadom sredstava.	
Planirani izvori financiranja: Fond solidarnosti Europske Unije	

Naziv strateškog projekta: BIORAFINERIJA	
Svrha i opis projekta: cilj projekta je uspostavljanje održive industrijske aktivnosti na industrijskoj lokaciji u Sisku koja bi razmatrala proizvodnju bioetanola druge generacije s negativnim ugljičnim otiskom, u kombinaciji s proizvodnjom zelene energije i uspostavljanjem lanca opskrbe biomase, u cilju smanjenja emisija stakleničkih plinova, supstitucije konvencionalnih goriva alternativnim gorivima u prometnom sektoru, povećanja proizvodnje goriva iz obnovljivih izvora energije te povećanja energetske neovisnosti i sigurnosti. Projekt čine dvije osnovne sastavnice: izgradnja postrojenja bioetanola druge generacije na lokaciji Rafinerije nafte Sisak te uspostava lanca opskrbe sirovinom - biomasom. Taj cjeloviti koncept predstavlja	

<p>predmet prijave za proglašenje projekta strateškim. Projekt je dobio pozitivno mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike, a cilj je na lokaciji Rafinerije nafte Sisak izgraditi energetski samoodrživi bioindustrijski kompleks vrijednosti do 250 milijuna eura, uz dodatnih 200 milijuna eura koji će se investirati u ruralnu ekonomiju kroz razdoblje od 10 godina kao operativni trošak nabave biomase, a koji bi od ulaznih 300 000 tona biomase proizvodio 55 000 tona celuloznog 2G bio-etanola sa širokom primjenom u industriji, 4MW dodatne električne energije za izvoz u mrežu i 60 000 tona CO₂ za povećanje proizvodnje domaće nafte, utiskivanjem u postojeće bušotine.</p>	
Nositelj: INA d.d. Zagreb Nadležnost i voditelj Operativne skupine: Kristina Čelić, ravnateljica Uprave u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja	Lokacija: Sisak, Sisačko-moslavačka županija
Datum početka provedbe:	Datum završetka provedbe:
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.760.000.000,00 kn / 233.607.645,34 EUR	
Uvršten na Listu strateških projekata: 24. kolovoza 2020.	

Naziv strateškog projekta: Sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracije Petrinja	
<p>Svrha i opis projekta: projekt uključuje izgradnju i rekonstrukciju dijelova sustava javne odvodnje Petrinja (naselja Petrinja, naselje Mošćenica, naselje Nova Drenčina i naselje Novo Selište), izgradnju uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda (UPOV-a) III. stupnja pročišćavanja, kapaciteta 24 000 ES te rekonstrukciju javnog vodoopskrbnog sustava (naselja Petrinja, naselje Mošćenica, naselje Nova Drenčina i naselje Novo Selište). Projekt se provodi na području grada Petrinje u Sisačko-moslavačkoj županiji, a obuhvaća rekonstrukciju 5,3 km mješovitog sustava odvodnje, dogradnju mješovitog sustava odvodnje (10,2 km gravitacijskih kolektora, 5 retencijskih bazena i 3 crpne stanice), proširenje sustava odvodnje na područje rubnih dijelova aglomeracije (63,28 km gravitacijskih i tlačnih cjevovoda i 14 crpnih stanica), izgradnju 3016 priprema za kućne priključke, uvođenje nadzorno upravljačkog sustava (NUS) izgradnjom mjernih mjesta i uspostavom centralnog regulacijskog mjesta.</p> <p>Također, projekt obuhvaća rekonstrukciju 59 km vodoopskrbne mreže, rekonstrukciju 2 (dviju) vodosprema (Zebinac 6000 m³ i Popova šuma 1000 m³), rekonstrukciju cca 4800 kućnih priključaka i uvođenje nadzorno-upravljačkog sustava (NUS) izgradnjom mjernih mjesta i uspostavom centralnog regulacijskog mjesta.</p> <p>Realizacija projekta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ODVODNJA - radovi se izvode prema 14 građevinskih dozvola, izvedeno 69,92 km od 78,78 km i 2958 kućnih priključaka. U izgradnji su 5 RB i 17 CS. Za jednu dozvolu ishođena je Uporabna dozvola. - VODOOPSKRBA - radovi se izvode prema 5 građevinskih dozvola, izvedeno je 58 km od 59 km. U izgradnji su 2 vodospreme. - UPOV - ishođena je građevinska dozvola. U tijeku je projektiranje i izrada pristupne ceste. <p>Završetak postupaka nabave za sanaciju izvršenih radova i dovršenje istih na mreži odvodnje. U tijeku su i aktivnosti koje se odnose na sanaciju sustava vodoopskrbe do uporabljivosti po građevinskim dozvolama.</p> <p>Svi ugovori su u provedbi. S obzirom na posljedice potresa koje zahtijevaju dodatne radove na temeljenju tla i dodatno statičko ojačanje objekata UPOV-a, izvršena je procjena dodatnih troškova građevinskih radova. Do zastoja u provedbi izgradnje UPOV-a došlo je zbog dubinske provjere miniranosti terena. U tijeku su aktivnosti koje se odnose na projektiranje uređaja i radovi izgradnje pristupne ceste.</p>	

Nositelj: Privreda d.o.o. za javnu vodoopskrbu i odvodnju, Petrinja Nadležnost i voditelj Operativne skupine: Elizabeta Kos, ravnateljica Uprave u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja	Lokacija: Petrinja, Sisačko-moslavačka županija
Datum početka provedbe:	Datum završetka provedbe: 4. kvartal 2024.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 524.744.837,18 kn/ 69.650.230,57 EUR	
Uvršten na Listu strateških projekata: 2. travnja 2017.	
Proglašen strateškim projektom RH: 1. veljače 2018.	

Ministarstvo unutarnjih poslova

Naziv strateškog projekta: Izgradnja i opremanje dislociranog objekta PGP Gvozd u mjestu Bojna	
Kratak opis projekta: izgradnja dislociranog policijskog objekta za nadzor državne granice u mjestu Bojna, na području PGP Gvozd, a s obzirom na trendove značajnog broja porasta osoba zatečenih u nezakonitom prelasku državne granice na području PU Sisačko-moslavačke. Svrha: Bolja reakcijska sposobnost s obzirom na objekt uz samu državnu granicu.	
Nositelj: Ministarstvo unutarnjih poslova	Lokacija: mjesto Bojna, Sisačko-moslavačka županija
Datum početka provedbe: 2023.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 400.000,00 eura	

Naziv strateškog projekta: Nabava tehničke opreme za nadzor vanjske granice	
Kratak opis projekta: Tehničko opremanje i jačanje nadzora vanjske granice kroz nabavu stacionarnih sustava za nadzor državne granice, mobilnih televizijskih kamera na prikolici s terenskim vozilom, ručnih termovizijskih kamera, uređaja za noćno promatranje, senzorskih kamera malog dometa za detekciju pokreta, IT opreme za potrebe zaštite državne granice i baznih postaja radio-komunikacijskog sustava TETRA.	
Nositelj: Uprava za granicu, Služba za zaštitu državne granice i kompenzacijске mjere	Lokacija: vanjska granica EU, Sisačko-moslavačka županija
Datum početka provedbe: 2023.	Datum završetka provedbe: 2029.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 35.000.000,00 eura	

Osim prethodno navedenih projekata koji su povezani s djelovanjem ustrojstvenih jedinica Ravnateljstva policije, u Višegodišnjem finansijskom razdoblju 2021. – 2027., Ministarstvo unutarnjih poslova planira financiranje aktivnosti koje su usmjerene na jačanje kapaciteta sustava civilne zaštite kroz razvoj i opremanje operativnih sposobnosti za djelovanje u velikim nesrećama i katastrofama te razvoj i modernizaciju komunikacijskih sustava kao i druge aktivnosti koje će pridonijeti sprječavanju rizika i suočavanju s posljedicama katastrofa, što uključuje i daljnji razvoj sustava civilne zaštite Sisačko-moslavačke županije:

1. izgradnja Nastavnog nacionalnog središta civilne zaštite

2. izgradnja regionalnih centara civilne zaštite te Operativnog središta u Zagrebu
3. potpora sustavu civilne zaštite za helikoptersko spašavanje
4. implementacija i unaprjeđenje edukacije i podizanja svijesti o smanjenju rizika od katastrofa
5. razvijanje operativnih sposobnosti za djelovanje u velikim nesrećama i katastrofama te
6. razvoj i modernizacija informacijsko-komunikacijskog sustava civilne zaštite.

Odašiljači i veze d.o.o.

Naziv strateškog projekta: Izgradnja nacionalne agregacijske širokopojasne infrastrukture i povezivanje ciljanih javnih korisnika	
<p>Svrha i opis projekta: Cilj projekta je izgradnja nacionalne agregacijske širokopojasne (eng. Backhaul broadband) infrastrukture sljedeće generacije (Next Generation Network - NGN) i povezivanje ciljanih korisnika unutar tijela javne uprave (javnih korisnika) sa suvremenom električkom komunikacijskom infrastrukturom sljedeće generacije (Next Generation Access - NGA) koja će obuhvatiti izgradnju dodatnih čvorova u središnjim naseljima koji su preduvjet za razvoj pristupnih mrež sljedeće generacije, a u okviru područja u kojima je intervencija NP-BBI programa opravdana. Projekt se provodi na području cijele Republike Hrvatske pa tako i na području Sisačko-moslavačke županije.</p> <p>NGN agregacijska infrastruktura bit će implementirana pomoću svjetlovodnih kabela (engl. multi-fiber cable). Agregacijske neosvijetljene niti će završavati u tzv. agregacijskim čvorovima i prijelaznim čvorovima. U svakom ciljanom naselju biti će smješten po jedan agregacijski čvor infrastrukture te će isti biti opremljeni za smještaj pasivne i aktivne mrežne opreme operatera koji će biti korisnici infrastrukture obuhvaćene ovim projektom. Agregacijski čvorovi sadržavat će telekomunikacijske ormare, sustav napajanja i sustav ventilacije.</p> <p>Osim agregacijskih čvorova, projekt uključuje i izgradnju prijelaznih čvorova koji se odnose na čvorove smještene na kraju nacionalne jezgrene mreže od kojih se grana agregacijska trasa. U Sisačko-moslavačkoj županiji prijelazni čvorovi biti će smješteni u gradovima Sisak i Kutina.</p> <p>Na području županije planirana je izgradnja približno 207 km svjetlovodne infrastrukture do čega se planira izgraditi približno 23 km nove kabelske kanalizacije te korištenje približno 184 km postojeće kabelske kanalizacije. Također na području županije planira se izgraditi ukupno 51 agregacijski čvor.</p>	
Nositelj: nositelj NP-BBI programa je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture a nositelj tehničke provedbe je tvrtka Odašiljači i veze d.o.o.	Lokacija: n/p
Datum početka provedbe: projekt je u tijeku	Datum završetka provedbe: kraj 2025. godine
Ključne točke postignuća: ključna točka postignuća je izgrađenih 350 agregacijskih čvorova (N1 razine) u središnjim naseljima u prigradskim i ruralnim područjima Hrvatske od čega je takvih čvorova planirano 13 u Sisačko-moslavačkoj županiji. Projektom će u županiji dodatno biti izgrađeno i 38 čvorova niže razine (N2 i N3 čvorovi).	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: Ukupni troškovi projekta procijenjeni su na 786.768.083,42 kuna (981.335.211,17 kuna s PDV-om/130.254.209,07 EUR). Prihvatljivi troškovi projekta procijenjeni su na 770.640.000,00 kuna/102.288.293,10 EUR, od čega se 655.044.000,00 kuna/86.945.049,11 EUR planira financirati iz EFRR, a preostalih 115.596.000,00 kuna/15.343.244 EUR iz državnog proračuna. Područje Sisačko-moslavačke županije cca 25 mil. Kn/3.318.290,41 EUR	
Planirani izvori financiranja: Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i državni proračun	

PLINACRO

Strateški projekti tvrtke Plinacro d.o.o. na području Sisačko-moslavačke županije vezani su uz razvoj projekata u jugoistočnoj Europi, a koji se temelje primarno na kreiranju interkonekcija koje bi dovele plin do većih tržišta ili područja koja još nisu opskrbljena plinom.

Strateški imperativ bio je izgradnja terminala za UPP u općini Omišalj na otoku Krku, a da bi se povećala diversifikacija opskrbe plinom s terminala za UPP, potrebno je između ostalih, izgraditi otpremne plinovode većih kapaciteta na pravcu Zlobin - Bosiljevo - Sisak - Kozarac - Slobodnica.

Time bi se omogućio transport plina s terminala za UPP prema Mađarskoj, odnosno prema tržištima Mađarske, Slovačke, Rumunjske i Ukrajine (poveznica Baltik - Jadran), a ujedno i povećala učinkovitost samog transportnog plinskog sustava Republike Hrvatske.

Tako je na području SMŽ planirano proširenje plinskog transportnog sustava izgradnjom sljedećih magistralnih plinovoda:

- **Bosiljevo – Sisak**
- **Kozarac – Sisak**
- **Kozarac – Slobodnica.**

Potrebno je naglasiti da su svi navedeni projekti, osim za osiguravanje dvosmjernog kapaciteta i ostalih sastavnica pouzdane opskrbe, izuzetno bitni i za cijelokupan daljnji razvoj tržišta plina u Republici Hrvatskoj.

Za izgradnju navedenih planiranih plinovoda ishođene su lokacijske dozvole i izrađeni su glavni projekti te su u tijeku postupci ishođenja građevinskih dozvola.

Sukladno *Desetogodišnjem planu razvoja plinskog transportnog sustava RH 2021. - 2030.* početak izgradnje navedenih plinovoda planiran je tijekom 2025. i 2026. godine.

U nastavku je prikaz terminskog plana provedbe strateških projekata izvan nadležnosti Sisačko-moslavačke županije odnosno provedba u razdoblju trajanja Plana razvoja. Neki od navedenih projekata započeli su s provedbom i ranije, a neki će trajati dulje od 2027. godine.

Red.br.	Naziv projekta	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
---------	----------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

1.	Izgradnja dionice autoceste A11 Lekenik - Sisak						
2.	Izgradnja novog čvora za Petrinju na autocesti A11 dionici od Lekenika do Siska						
3.	Rekonstrukcija spoja čvora Lekenik na DC30						
4.	Spojna cesta čvor Sisak - Sisak						
5.	Izgradnja komunalnog pristaništa na rijeci Kupi u Sisku						
6.	Projekcija sanacije štete nastale u seriji potresa nakon 29.12.2020.						
7.	Izgradnja nove luke Sisak						
8.	Unaprjeđenje, obnova, izgradnja drugog kolosijeka te izgradnja nove dvokolosiječne pruge na dionicama željezničke pruge na dionici Dugo Selo - Novska						
9.	Obnova dionice Sunja – Novska (43,3 km), pruga Zagreb GK – Sisak – Novska						
10.	Ugradnja i usklađenje signalno-sigurnosnih uređaja na dionici Sisak Caprag - Sunja - Novska, pruga Zagreb Gk - Sisak – Novska i Sunja – Volinj, pruge Sunja – Volinj						
11.	Izgradnja novog poslovnog objekta Dječjeg doma Vrbina Sisak						
12.	Razminiranje i društveno-gospodarska integracija						
13.	„Istražujući raSTEMo“						
14.	NEW STEAM Kutina - ABECEDA budućnosti						
15.	DARoviti u fokusu - izgradnja ljudskih kapaciteta u osnovnoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja za rad s darovitim učenicima na područjima poduzetništva i aktivnog građanstva						
16.	Ready-STEM-Grow						
17.	Uspostava veteranskih centara u Republici Hrvatskoj						
18.	Uspostava regionalnog centra kompetentnosti Tehničke škole Sisak za područje elektrotehnike						

	i računalstva u Sisačko-moslavačkoj županiji						
19.	Biorafinerija Sisak						
20.	Vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u energetskom sektoru						
21.	Sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracije Petrinja						
22.	Izgradnja i opremanje dislociranog objekta PGP Gvozd u mjestu Bojna						
23.	Nabava tehničke opreme za nadzor vanjske granice						
24.	Izgradnja nacionalne agregacijske širokopojasne infrastrukture i povezivanje ciljanih javnih korisnika						

Jedinice lokalne samouprave s područja Sisačko-moslavačke županije:

Grad Sisak

Naziv strateškog projekta: REKONSTRUKCIJA I GRADNJA INTERPRETACIJSKOG CENTRA SEGESTIKA - SISCIJA	
	Svrha i opis projekta: Predmet ovog projekta je rekonstrukcija, dogradnja i prenamjena dijela tvorničkog kompleksa Segestica. Nakon rekonstrukcije i dogradnje građevina će biti javne namjene - Interpretacijski centar Segestika – Siscija, koji će služiti kao interpretacijsko-muzejsko-istraživački centar s ciljem prezentacije i istraživanja Siska kao grada kontinuiranog življjenja, od starog vijeka do danas (detaljna razrada sadržaja se nalazi u Projektu muzeološkog postava). Zadržava se dio postojećih građevina, spojne zgrade A i B se uklanjuju, zgrada C se uklanja, izvodi se zamjenska građevina (HALA 4) u istim tlocrtnim gabaritima. HALA 2 se rekonstruira na način da se probijaju novi otvori prema jugu, uklanja se naknadno izvedeni kosi azbestni krov te se izvodi ravni krov. Interijer građevine na razini prizemlja i podruma dovodi se u prvotno stanje (rušenje zidova). U HALI 1, HALI 2 i HALI 3 uklanjuju se naknadne intervencije u interijeru, a u HALI 1 se proširuju postojeći otvori prema istoku (spoj na RIZALIT 1). Na svim građevinama se izvode radovi na održavanju građevina. U (novonastalim) prazninama dograđuju se tri (3) RIZALITA. Novi rizaliti su funkcionalno i oblikovno različiti od ostatka građevina, kako bi se naglasio "izložbeni" karakter industrijskih hala. RIZALIT 1 predstavlja glavni ulaz u prizemlju s uredima na katovima. U RIZALITU 2 nalazi se prostor za dopremanje novih eksponata / iskopina te radionice. U RIZALITU 3 nalazi se caffe bar, knjižnica i čitaonica.
	Nositelj: Grad Sisak
	Datum početka provedbe: 2023.
	Lokacija: GRAD SISAK, k.č.783/12 k.o. Sisak Stari
	Datum završetka provedbe: 2025.
	Ključne točke postignuća: rekonstrukcija, dogradnja i prenamjena dijela tvorničkog kompleksa Segestica. Nakon rekonstrukcije i dogradnje građevina će biti javne namjene - Interpretacijski centar Segestika – Siscija, koji će služiti kao interpretacijsko-muzejsko-istraživački centar s ciljem prezentacije i istraživanja Siska.

	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 32.741.500,00+PDV kn (prema glavnom projektu iz 2020.g.)/ 4.345.832,22 EUR
	Planirani izvori financiranja: EU sredstva

Grad Petrinja

Naziv strateškog projekta: **DRONE-IN**

Digitalni centar za inovacije i umjetnu inteligenciju Petrinja

Svrha i opis projekta: cilj projekta DRONE-IN jest jačanje poduzetničke klime i oporavak gospodarstva grada Petrinje kroz izgradnju i opremanje inkubatora/akceleratora kao Digitalnog centra za inovacije i umjetnu inteligenciju Petrinja. Projekt DRONE-IN sveobuhvatan je multidisciplinarni edukacijsko-poduzetnički projekt koji obuhvaća obrazovni i poduzetnički sektor, a planiran je za provedbu kroz nekoliko faza koje se usporedno provode. Prvu fazu projekta čine edukacije u trajanju 6 mjeseci za nezaposlene osobe. Na edukacijama će polaznici naučiti programirati (Phyton i ostali potrebni programski jezici) dronove koji koriste tehnologiju umjetne inteligencije. Završni rad im je predstavljanje drona koji će programirati da odrađuje radnje različite namjene. Nakon završene edukacije polaznici će imati mogućnost otvoriti vlastitu tvrtku uz podršku PETRA-e (izrada poslovnog plana za samozapošljavanje, edukacija o poduzetničkim vještinama), podršku do 120.000 kn od HZZ-a kao i dodatnu finansijsku podršku Grada Petrinje kroz Program poticanja gospodarstva, poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Grada Petrinje. Cilj je da se tvrtke otvore u Petrinji te da vlasnici rade i ostanu živjeti u Petrinji u svrhu revitalizacije grada. Tvrte i urede osigurat ćemo u inkubatoru/akceleratoru kroz gradnju i opremanje inkubatora/akceleratora kao treće faze projekta. Druga faza je odražavanje STEM edukacija u vrtićima, osnovnim i srednjim školama kao priprema za buduća zanimanja te četvrta faza akreditacija smjera za programiranje u srednjoj školi. Kroz ovaj projekt obuhvatit će se svi sektori potrebni za stvaranje poduzetničkog ekosustava, jačanje gospodarstva grada Petrinje te revitalizacije potpomognutog područja u Sisačko-moslavačkoj županiji.	
Nositelj: Grad Petrinja, infrastrukturna komponenta projekta PETRA Petrinjska razvojna agencija, soft aktivnosti	Lokacija: k.o. Petrinja, kč.br. 1664, 1665/1, 1665/2 Veličina: 8839 m2
Datum početka provedbe: 2022.	Datum završetka provedbe: 2026.
Ključne točke postignuća:	
<ul style="list-style-type: none"> - izgrađen i opremljen Digitalni centar za inovacije i umjetnu inteligenciju Petrinja - osnovano minimalno 25 startupova u IT sektoru - održano minimalno 6 (šestomjesečnih) edukacija ospozobljavanja za Programera bespilotnih letjelica (120 ospozobljenih nezaposlenih osoba) - održano 20 STEM i digitalnih radionica u vrtićima, osnovnim i srednjim školama - verificiran i uveden novi srednjoškolski program obrazovanja za Programera bespilotnih letjelica - revitalizacija Grada Petrinje kroz gospodarski i demografski oporavak 	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: u trenutku izrade dokumenta iznos nije bio poznat	
Planirani izvori financiranja: Program Konkurentnost i kohezija 2021. - 2027. Integrirani teritorijalni program 2021. – 2027, Program učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027. (Hrvatski zavod za zapošljavanje, Grad Petrinja)	

Grad Glina

Naziv strateškog projekta: Izgradnja poduzetničkog inkubatora u Glini

<p>Svrha i opis projekta: Gradnja poduzetničkog inkubatora bruto razvijene površine cca 1.200,00 m² u 2 etaže (P+1) i uređenje javnog prostora planira se na k.č.br. 1698 k.o. Glina, na prostoru bivšeg autobusnog kolodvora koja se nalazi unutar zone C zaštićene kulturno-povijesne cjeline grada Gline zaštićenog kulturnog dobra utvrđenog Rješenjem Ministarstva kulture u samom središtu naselja Glina. Za navedeni projekt Grad Glina je ishodio osnovne konzervatorske smjernice za projektiranje izdane od Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Sisku. Ministarstvo kulture i medija Programom cjelovite obnove kulturno-povijesne cjeline grada Gline nakon potresa 2020. za prostor uklonjenog autobusnog kolodvora propisalo je provedbu javnog arhitektonsko-urbanističkog natječaja koji je u pripremi. Svrha realizacije ovog projekta je osigurati poslovne prostore poduzetnicima s područja Grada Gline čiji su poslovni prostori stradali u razornom potresu te privlačenje novih poduzetnika na područje Grada Gline u cilju razvoja gospodarstva.</p>	
Nositelj: Grad Glina	Lokacija: Glina, Trg bana Josipa Jelačića 1, k.č.br. 1698 k.o. Glina
Datum početka provedbe: 1. prosinac 2022.	Datum završetka provedbe: 31. prosinac 2026.
Ključne točke postignuća: sukladno iskazanom interesu osiguran pod povoljnim uvjetima poslovni prostor za rad poduzetnika prvenstveno uslužne i uredske djelatnosti.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 2.000.000,00 EUR	
Planirani izvori financiranja: Proračun Grada Gline, pomoći državnog i županijskog proračuna te sredstva fondova Europske unije.	

Grad Kutina

Naziv strateškog projekta: Uspostava pametne poslovne zone – Industrijsko-logistička zona Kutina

<p>Svrha i opis projekta: projektom će se izgraditi sva potrebna infrastruktura za potrebe pametne poslovne zone Industrijsko-logističke zone Kutina, ukupno raspoložive površine u vlasništvu Grada Kutine od 74ha.</p>	
Nositelj: Grad Kutina	Lokacija: Kutina
Datum početka provedbe: 2023.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ključne točke postignuća: izgrađena prometna i ostala komunalna infrastruktura	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 35,00 mil.kn./4.645.606,58 EUR	
Planirani izvori financiranja: Proračun grada Kutine, EU, RH	

Grad Novska

Naziv strateškog projekta: CENTAR CJEOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA

<p>Svrha i opis projekta: riječ je o građevini javne i društvene namjene koja će se koristi za obrazovne, kulturne i ostale društveno-javne potrebe.</p>	
Nositelj: Pučko otvoreno učilište Novska	Lokacija: Ulica Tina Ujevića, Novska, k.č.br.: 995/3, k.o. Novska
Datum početka provedbe: 2022.	Datum završetka provedbe: 2027.
Ključne točke postignuća: građevina se sastoji od 5 etaža, prizemlja, prvog kata, drugog kata, trećeg kata i vidikovca. U prizemlju se nalazi polivalentni galerijski prostor s glavnim reprezentativnim stubištem i tribinama, blagovaonica, kuhinja s pratećim gospodarskim prostorima, prostori za edukaciju, kabineti, uredi, lift, sanitarni blokovi i depo.	

	<p>Na prvom katu se nalaze edukativni prostori s kabinetima i uredima, sanitarni blokovi, depo i spojni hodnik koji povezuje planiranu građevinu javne i društvene namjene s postojećom Srednjom školom Novska i Dvoranom.</p> <p>Na drugom katu se nalazi prostor za rezervne inventare, spremište inventara, lift i otvoreno stubište preko kojega je omogućen pristup na krovne terase s mogućnošću javnih sadržaja.</p> <p>Na trećem katu se nalaze spremišta s liftom i otvornim stubištem koji omogućavaju pristup vidikovcu na krovnoj terasi. Pristupačnost sadržajima omogućena je reprezentativnim stubištem u polivalentnom prostoru, otvorenim stubištem i liftom.</p> <p>Tlocrtni oblik je nepravilnog oblika maksimalnih gabaritnih dimenzija 99,63m X 25,72 m.</p>
	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 70.000.000,00 kn/9.291.213,16 EUR
	Planirani izvori financiranja: fondovi Europske unije, proračun POU Novska i proračun Grada Novske

Grad Popovača

	Naziv strateškog projekta: Proširenje komunalne infrastrukture poduzetničke zone Mišićka
<p>Svrha i opis projekta: poduzetnička zona „Mišićka“ nalazi se izvan građevinskog područja naselja Popovača kao izdvojeno građevinsko područje. Ima pristup na javnu prometnu površinu izveden pristupnom cestom do Sisačke ulice. Proširenje zone obuhvaćalo bi površinu od 80 hektara. Zona je kombinirane proizvodno-gospodarske namjene kako bi zahvaljujući dobroj prometnoj povezanosti potencijalnim investitorima mogla podmiriti potrebe za različitim vrstama usluga. Zbog svoje pozicije od iznimne je važnosti za razvoj gospodarstva na području grada Popovače. Nedostatak prostora i infrastrukture za nove poduzetnike te potreba za proširenjem poduzetničke zone temeljem zahtjeva novih poduzetnika i gospodarstvenika za cca 20 ha građevinskog zemljišta te izgradnja potrebne infrastrukture incirala je ovu projektnu ideju. Proširenjem zone formirati će se nove parcele kojima će se povećati raspoloživost i atraktivnost zone te grada kao gospodarskog središta, ali i Sisačko-moslavačke županije.</p> <p>Cilj projekta je unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture te povećanje konkurentnosti gospodarstva područja grada Popovače i Sisačko-moslavačke županije.</p> <p>Rezultat projekta je izgradnja pristupnih cesta u duljini od 8 km, dva mosta preko kanala i infrastrukture za priključak industrijske zone prema sjeveru (8 km izgrađenog vodovoda i kanalizacije).</p>	
	Nositelj: Grad Popovača
	Datum početka provedbe: 4. kvartal 2023.
Ključne točke postignuća: rezultat projekta je izgradnja pristupnih cesta u duljini od 2 km, jednog mosta preko kanala i infrastrukture za priključak industrijske zone prema sjeveru (2 km izgrađenog vodovoda i kanalizacije).	
U tijeku je izrada Urbanističkog plana uređenja zone Mišićka čije donošenje se očekuje sredinom 2023. godine.	
	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 10.000.000,00 kn/1.327.316,16 EUR
	Planirani izvori financiranja: Eu i nacionalni izvori financiranja

Općina Donji Kukuruzari

	Naziv strateškog projekta: Poduzetnički inkubator Donji Kukuruzari
	Svrha i opis projekta: uređenje i opremanje zgrade poduzetničkog inkubatora u svrhu razvoja poduzetništva i osiguranja uvjeta za otvaranje novih poduzeća na području općine Donji Kukuruzari.

Nositelj: Općina Donji Kukuruzari	Lokacija: Donji Kukuruzari, Ulica don Ante Lizatovića 8
Datum početka provedbe: 1.3.2023.	Datum završetka provedbe: 31.12.2023.
Ključne točke postignuća: uređenje zgrade poduzetničkog inkubatora u Donjim Kukuruzarima, opremanje zgrade Poduzetničkog inkubatora	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 3.500.000,00 kn/464.560,65 EUR	
Planirani izvori financiranja: EU fondovi	

Općina Dvor

Naziv strateškog projekta: Proširenje vodoopskrbne mreže na području Općine Dvor	
Svrha i opis projekta: svrha projekta je osigurati opskrbu stanovništva dovoljnim količinama zdravstveno ispravne pitke vode. Projekt se sastoji od izgradnje sekundarne vodovodne mreže u naseljima Struga Banska, Unčani, Golubovac Divuški, Divuša i Kozibrod te izgradnja magistralnog i sekundarnog cjevovoda u naseljima Grmušani, Čore i Trgovi.	Lokacija: Općina Dvor, naselja Struga Banska, Unčani, Golubovac Divuški, Divuša i Kozibrod (uz D-47 u duljini od 9 km) i naselja Grmušani, Čore i Trgovi (uz D-6 u duljini od 6,5 km)
Nositelj: Općina Dvor	Lokacija: Općina Dvor, naselja Struga Banska, Unčani, Golubovac Divuški, Divuša i Kozibrod (uz D-47 u duljini od 9 km) i naselja Grmušani, Čore i Trgovi (uz D-6 u duljini od 6,5 km)
Datum početka provedbe: listopad 2023.	Datum završetka provedbe: listopad 2026.
Ključne točke postignuća: proširenje postojeće vodoopskrbne mreže i omogućavanje priključenja na vodovodnu mrežu za cca 400 kućanstava.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 15.500.000,00 kuna + PDV/2.057.340,05 EUR	
Planirani izvori financiranja: općinski proračun, Hrvatske vode, Fondovi EU	

Općina Hrvatska Dubica

Naziv strateškog projekta: Razvoj turističkih potencijala Općine Hrvatska Dubica	
Svrha i opis projekta: općina Hrvatska Dubica ima potencijala za razvoj turizma s obzirom na geografski smještaj, blizinu rijeke Une i prometnu povezanost (blizinu autoceste i željeznice). Netaknuta priroda, bogatstvo šumom, raznolikost biljnog i životinjskog svijeta te druge prednosti čine ovaj prostor idealnim za razvoj lovnog i ribolovnog turizma, kao i za razvoj kontinentalnog turizma koji sve više dobiva na vrijednosti. Svrha projekta je na turističkoj karti Hrvatske ovaj prostor učiniti prepoznatljivim te lokalnom stanovništvu pružiti mogućnost bavljenja turizmom, potaknuti ih da nekretnine kojima raspolažu, a trenutno su neiskorištene, stave u funkciju razvoja turizma.	
Prva faza bila bi uređenje javnog prostora koji će se koristiti za odmor i rekreaciju - sportski ribolov, šetnja, kampiranje, sportske igre, dječja igrališta i slično. S tim ciljem krenulo se u izradu Idejnog rješenja za uređenje takvog prostora uz rijeku Unu, a kasnije po izradi Glavnog projekta krenulo bi se u realizaciju. Osim uređenja plaže sportskim i rekreacijskim sadržajima, na prostoru koji je u vlasništvu Općine Hrvatska Dubica, a koji je u neposrednoj blizini, smjestile bi se mobilne kućice za pružanje ugostiteljskih usluga.	
U drugoj fazi planira se izgradnja objekta koji bi uključivao društvene, rekreacijske i ostale potrebne sadržaje, a koji bi služio za zadovoljenje potreba kako lokalnog stanovništva, tako i turista.	
Nositelj: Općina Hrvatska Dubica	Lokacija: dio k.č. 5799/1, k.č. 764, 763 i 706 k.o. Dubica
Datum početka provedbe: 2022. godina	Datum završetka provedbe: 2027. godina
Ključne točke postignuća: razvoj turizma i prepoznatljivost područja	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 7,5 mil. kn/995.487,12 EUR	

	Planirani izvori financiranja: Općina Hrvatska Dubica, Sisačko-moslavačka županija, Ministarstvo turizma i sporta RH
--	--

Općina Jasenovac

Naziv strateškog projekta: Dom za boravak i smještaj starijih osoba	
Svrha i opis projekta: dnevni boravak i smještaj starijih i nemoćnih osoba, poboljšanje dostupnosti, pristupačnosti, dostupnosti pristupačni, održivih i visokokvalitetnih usluga, uključujući zdravstvo i socijalne usluge. Novo zapošljavanje i poboljšanje kvalitete života u ruralnom prostoru.	
Glavne aktivnosti: predmet ovog projekta je izgradnja i sanacija doma za dnevni boravak i smještaj starijih osoba sa svim pratećim sadržajima i uređenjem okoliša. Dodatni sadržaji ovog projekta su vrtne površine za slobodno vrijeme korisnika.	
Nositelj: Općina Jasenovac	Lokacija: Jasenovac
Datum početka provedbe: 2024.	Datum završetka provedbe: 2026.
Ključne točke postignuća: Skrb za starije osobe, nova radna mjesta	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 10.000.000,00 kn/1.327.316,16 EUR	
Planirani izvori financiranja: EU projekti i nacionalna sredstva	

Općina Lekenik

Naziv strateškog projekta: Aglomeracija Lekenik	
Dogradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje sustava vodoopskrbe i odvodnje i izgradnja uređaja za pročišćavanje voda Aglomeracije Lekenik	
Svrha i opis projekta: projekt se odnosi na izgradnju sustava vodoopskrbe i odvodnje (kanalizacije) na područjima naselja: Brežane Lekeničke, Donji Vukovjevac, Dužica, Lekenik, Letovanić, Peščenica, Petrovec, Poljana Lekenička, Stari Brod, Stari Farkašić i Žažina.	
Nositelj: Privreda Petrinja d.o.o.	Lokacija: područje Općine Lekenik
Datum početka provedbe: provedba je započela (u tijeku je projektiranje)	Datum završetka provedbe: 2027.
Ključne točke postignuća: dograditi sustav vodoopskrbe i odvodnje za veća naselja na području Općine Lekenik te u kasnijim fazama dogradnje obuhvatiti i preostala naselja.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 277.000.000,00 kn/36.766.657,81 EUR	
Planirani izvori financiranja: Hrvatske vode, tj. EU sredstva, nacionalna sredstva i sredstva Općine Lekenik	

Općina Lipovljani

Naziv strateškog projekta: IZGRADNJA SPOJNE CESTE „LIPOVLJANI – LIPIK“

<p>Svrha i opis projekta: radi se o projektu spojne ceste u dužini od 23,7 kilometra koja će u tri faze gradnje ići od Lipika, Kovačevca prema čvoru Trokut – Kozarice, do Lipovljana i na kraju bi se kroz Poduzetničke zone u Lipovljanima spojila na autocestu A3 u Lipovljanima.</p> <p>Spojna cesta je od izuzetne važnosti za gradove Lipik i Pakrac, ali i za čitavu Požeško-slavonsku županiju jer će se njome taj kraj kraćim i bržim putem povezati na autocestu. Isto tako bitna je i za dio Bjelovarsko-bilogorske županije jer se radi o spojnoj cesti na državnu cestu D5 Virovitica – Daruvar – Lipik - Okučani. Za općinu Lipovljani ova cesta je od velikog značaja jer prepostavlja izgradnju druge faze projekta izlaza na autocestu - obilaznicu (spoj od naplatne postaje direktno na županijsku cestu Ž3124 Kutina - Novska).</p> <p>Navedeni projekt dobio je potporu Sisačko-moslavačke županije, Požeško-slavonske županije, gradova Novske, Lipika i Pakraca te Općine Lipovljani, zbog kojeg su sve JLP(R)S izvršile izmjene i dopune prostornih planova.</p> <p>Idejno rješenje izradili su Grad Lipik i Grad Pakrac te je dokumentacija predana Hrvatskim cestama.</p>	
Nositelj: Hrvatske ceste d.o.o.	Lokacija: Lipovljani – Novska - Lipik
Datum početka provedbe: 2020.	Datum završetka provedbe: 2026.
Ključne točke postignuća:	
spojna cesta je od izuzetne važnosti za gradove Lipik i Pakrac, ali i za čitavu Požeško-slavonsku županiju jer će se njome taj kraj kraćim i bržim putem povezati na autocestu. Isto tako bitna je i za dio Bjelovarsko-bilogorske županije jer se radi o spojnoj cesti na državnu cestu D5 Virovitica – Daruvar – Lipik - Okučani. Za Općinu Lipovljani ova cesta je od velikog značaja jer prepostavlja izgradnju druge faze projekta izlaza na autocestu – obilaznica kroz poduzetničke zone Blatnjača i Hatnjak (spoj od naplatne postaje direktno na županijsku cestu Ž3124 Kutina - Novska).	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: iznos će biti poznat nakon dovršetka izrade projektne dokumentacije	
Planirani izvori financiranja: EU, HR	

Općina Majur

Naziv strateškog projekta: SPORTSKO-REKREACIJSKI CENTAR MAJUR
--

	<p>Svrha i opis projekta: svrha projekta je poboljšanje društvene i sportske infrastrukture na ruralnom području Banovine, podizanje razine sportskih događanja i sadržaja, zaustavljanja procesa depopulacije i poticanje procesa demografskog oživljavanja slabije razvijenih područja, povećanja sadržaja i poboljšanje uvjeta za djecu i mlade, usmjeravanje mladih na zdrave aktivnosti, poboljšanje zdravlja i uvjeta za sport i rekreaciju.</p> <p>Projektom će se izgraditi i opremiti objekt Sportsko-rekreacijskog centra Majur u Majuru pokraj nogometnog igrališta ŠNK „Radnik“ Majur. U krugu od 35 km ne postoji sličan objekt koji bi okupljaо mlade, sportaše i rekreativce i osiguravao im dodatne sadržaje. Športski nogometni klub „Radnik“ Majur je jedini nogometni klub na području općina Majur i Donji Kukuruzari te grada Hrvatske Kostajnice. Navedene jedinice lokalne samouprave zajednički financiraju rad kluba. Klub okuplja stotinjak djece, mladih i sportaša. Uvjeti u kojima djeluju nisu zadovoljavajući. Klub je natjecateljske sezone 2021./2022. bio seniorski prvak I. županijske nogometne lige Sisačko-moslavačke županije, ali zbog neadekvatnih uvjeta objekta nije imao mogućnost iskoristiti dobre rezultate i novu sezonu započeti u višem rangu, u IV. hrvatskoj ligi.</p> <p>U objektu se osim svlačionica i sadržaja potrebnih za potrebe nogometnog kluba planiraju i multifunkcionalni sadržaji (kavez za mali nogomet s umjetnom travom, teretana, dvorana za sastanke i druženja i slično).</p> <p>Projekt je od strateškog značaja za Općinu Majur u sljedećem programskog razdoblju.</p>
Nositelj: Općina Majur	Lokacija: Majur, Žrtava Domovinskog rata 35
Datum početka provedbe: 2024.	Datum završetka provedbe: 2025.
Ključne točke postignuća:	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 7.000.000,00 kn/929.121,31 EUR	
Planirani izvori financiranja: EU fondovi, Mjere ruralnog razvoja, NPOO	

Općina Martinska Ves

	Naziv strateškog projekta: MOST TIŠINA
	<p>Svrha i opis projekta: pješačko-biciklistički most preko rijeke Save između naselja Tišina Kaptolska i Tišina Erdedska.</p> <p>Specifičnost položaja naselja u sastavu Općine Martinska Ves: 16 naselja poredanih uz lijevu i desnu obalu rijeke Save, naselja na desnoj obali su cestovno bolje povezana i infrastrukturno kvalitetnije pokrivena.</p> <p>Zbog malog investicijskog potencijala prostora, zahtijeva se izrada prijelaza minimalnih troškova građenja. Na mostu se planira izvođenje pješačke i biciklističke staze minimalne širine za dvosmjerni promet pješaka i biciklista. Prema Idejnom rješenju most bi se trebao graditi 25 m nizvodno od kapele u Tišini Kaptolskoj. Raspon mosta (lukova) je 155 m.</p>
	Nositelj: OPĆINA MARTINSKA VES
	Datum početka provedbe: po eventualnom odobrenju sredstava financiranja
Ključne točke postignuća: izgradnjom mosta omogućilo bi se prije svega stanovništvu naselja s lijeve strane bolja povezanost s gradom Siskom (učenici, studenti, radnici). Udaljenost između Tišine Kaptolske i Siska je svega 4 km, dok je udaljenost Tišine Erdedske koja je s druge strane Save i Siska 16 km. Stoga mještani Tišine Erdedske, Setuša i Palanjka u velikoj mjeri koriste bicikle pa prelaze Savu skelom u Tišinu Kaptolsku pa dalje u Sisak čime si skraćuju put s cca 16 km na cca 4 km. Izgradnja mosta predstavlja trajno prometno rješenje, smanjenje prometne izoliranosti i povećanje kvalitete života, trajno ukidanje troškova nastalih prometovanjem skele kao prijevoznim sredstvom, posljedično podizanje razine komunalnih usluga i standarda te kao dugoročniji cilj zaustavljanje procesa depopulacije i poticanje procesa demografskog oživljjenja.	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta: <u>25.750.000,00 kn/3.417.839,12 EUR</u>	
- projektna dokumentacija: 1.000.000,00 kn/132.731,61 EUR	
- investicija: 24.750.000,00 kn/3.285.107,51 EUR	

☐	Planirani izvori financiranja: EU sredstva
--------------------------	--

Općina Sunja

Naziv strateškog projekta: **Opremanje poduzetničke zone "Vajda"**

	Svrha i opis projekta: opremanjem poduzetničke zone "Vajda" privukli bismo nove investitore koji bi lokalnom stanovništvu otvorili radna mjesta. Lokacija poduzetničke zone "Vajda" je u strogoj blizini željezničke pruge te državne ceste koja bi investitorima bila od velike važnosti za transport. Opremanje poduzetničke zone "Vajda" bi uvelike pridonijela razvoju kako općine Sunja tako i Sisačko-moslavačke županije, pružila bi se mogućnost zapošljavanja, a samim time i ostanak mlađih obitelji na našem području.	
	Nositelj: Općina Sunja, Trg kralja Tomislava 3, Sunja	Lokacija: Sunja, k.č. 2012/1, k.o. Sunja
	Datum početka provedbe: 2023.	Datum završetka provedbe: 2027.
	Ključne točke postignuća: razvoj općine Sunja i SMŽ, zapošljavanje, razvoj poduzetništva	
	Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 10.000.000,00 kn/1.327.316,16 EUR	
	Planirani izvori financiranja: Fondovi EU i vlastita sredstva	

Terminski plan provedbe strateških projekata u nadležnosti jedinica lokalne samouprave na području Sisačko-moslavačke županije:

Red.br.	Naziv projekta	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
1.	Rekonstrukcija i gradnja interpretacijskog centra Segestika - Siscija							
2.	Digitalni centar za inovacije i umjetnu inteligenciju Petrinja							
3.	Izgradnja poduzetničkog inkubatora u Glini							
4.	Uspostava pametne poslovne zone – Industrijsko-logistička zona Kutina							
5.	Centar cjeloživotnog obrazovanja							
6.	Proširenje komunalne infrastrukture poduzetničke zone Mišićka							
7.	Poduzetnički inkubator Donji Kukuruzari							
8.	Proširenje vodoopskrbne mreže na području općine Dvor							
9.	Razvoj turističkih potencijala općine Hrvatska Dubica							
10.	Dom za boravak i smještaj starijih osoba							
11.	Aglomeracija Lekenik							

	Dogradnja sustava vodoopskrbe i odvodnje sustava vodoopskrbe i odvodnje i izgradnja uređaja za pročišćavanje voda Aglomeracije Lekenik							
12.	Izgradnja spojne ceste „Lipovljani – Lipik“							
13.	Sportsko-rekreacijski centar Majur							
14.	Most Tišina							
15.	Opremanje poduzetničke zone "Vajda"							

7. INDIKATIVAN FINANCIJSKI OKVIR S PRIKAZOM FINANCIJSKIH PREPOSTAVKI ZA PROVEDBU POSEBNIH CILJEVA RAZVOJA

Indikativnim finansijskim okvirom Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije prikazuje se struktura sredstava potrebnih za provedbu pojedinih posebnih ciljeva utvrđenih Planom razvoja, kao i projekata od strateškog značaja u nadležnosti Sisačko-moslavačke županije strateških projekata za cijelokupno razdoblje provedbe 2022. – 2027.

Procijenjeni troškovi provedbe posebnih ciljeva definiranih Planom razvoja iznose ukupno : 1.656.082.124,30 kn/222.444.390,08 eur.

Tablični prikaz:

Naziv i broj Posebnog cilja Plana razvoja SMŽ	Ukupna procijenjena vrijednost (u HRK/EUR)	Državni proračun i EU	Županijski proračun	Planirani izvor financiranja u Proračunu SMŽ	Ostali izvori i proračuni
PC1. Povećanje konkurentnosti, produktivnosti i zaposlenosti	191.526.990,00 kn 25.420.000,00 eur	150.690.000,00 kn 20.000.000,00 eur	3.164.490,00 kn 420.000,00 eur	A15 1001A1A100008 Poticanje razvoja gospodarstva	37.672.500,00 kn 5.000.000,00 eur
PC2. Poticanje industrijske tranzicije i digitalne transformacije Sisačko-moslavačke županije	811.661.972,79 kn 110.370.135 eur	811.661.972,79 kn 110.370.135 eur		Program će se planirati u narednom razdoblju	
PC3. Osiguravanje uvjeta za demografsku revitalizaciju Sisačko-moslavačke županije	60.102.500,00 kn 7.976.972,60 eur	7.534.500,00 kn 1.000.000,00 eur	52.568.000,00 kn 6.976.972,60 eur	A02 1001A100005 Potpore učenicima i studentima, A02 1001A1000014 Redovni program OŠ, A02 1001A1000011 Redovni program SŠ, A15 1005A100001 Sufinanciranje javnog riječnog prometa	
PC4. Unaprjeđenje uvjeta za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje	184.242.381,20 kn 24.453.166,26 eur	15.069.000,00 kn 2.000.000,00 eur	139.035.381,2 kn 18.453.166,26 eur	Program 1001 Program javnih potreba u školstvu	30.138.000,00 kn 4.000.000,00 eur

na području Sisačko-moslavačke županije					
PC5. Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine	155.501.604,16 kn 20.638.609,62 eur	150.690.000,00 kn 20.000.000,00 eur	4.613.100,22 kn 612.263,62 eur	Program 1003 Razvoj turizma Program 1002 Zaštita okoliša i prirode	198.503,94 kn 26.346,00 eur
PC6. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	21.500.000,00 kn 2.853.540,40 eur	1.500.000,00 kn 199.084,21 eur	20.000.000,00 kn 2.654.456,17 eur	Program 1001 Razvoj poljoprivrede	
PC7. Razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i usluga	22.899.500,00 kn, 3.039.285,95 eur	7.534.500,00 kn 1.000.000,00 eur	15.365.000,00 kn 2.039.285,95 eur	Program 1004 Regionalni razvoj i fondovi Europske unije	
SMŽ PC8. Zaštita okoliša te borba protiv klimatskih promjena	17.017.357,35 kn 2.258.591,46 eur	198.500,00 kn 26.345,48 eur	16.818.857,35 kn 2.232.245,98 eur	Program 1002 Zaštita okoliša i prirode	
SMŽ PC9. Jačanje sustava odgovora na prirodne katastrofe	47.501.069,44 kn 6.304.475,34 eur	40.000.000,00 kn 5.308.912,33 eur	7.501.069,44 kn 995.563,00 eur	Program 1004 Regionalni razvoj i fondovi Europske unije	
SMŽ PC10. Unaprjeđenje mobilnosti i prometne povezanosti	24.486.499,65 kn 3.249.917,00 eur		16.952.000,00 kn 2.249.917,00 eur	A15 1005A100002 Sufinanciranje javnog cestovnog prijevoza putnika	7.534.500 kn 1.000.000,00 eur
PC11. Unaprjeđenje učinkovitosti sustava javne uprave SMŽ	119.642.249,71 kn 15.879.696,45 eur	96.173.614,86 kn 12.814.873,29 eur	23.091.909,85 kn 3.064.823,16 eur	Program Dokumenti prostornog uređenja, Program 1004 Regionalni razvoj i fondovi EU	376.725 kn 50.441 eur
UKUPNO u HRK/EUR	1.656.082.124,30 kn 222.444.390,08 eur	1.281.052.087,65 kn 172.668.909,31 eur	299.109.808,06 kn 39.698.693,74 eur		75.920.228,94 kn 10.076.787,00 eur

Predviđeni izvori financiranja su: državni proračun i sredstva EU fondova, proračun Sisačko-moslavačke županije, lokalni proračuni, kreditne institucije te ostali mogući izvori financiranja.

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje i vrednovanje Plana razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022.-2027. godine provodit će se u skladu sa zakonodavnim okvirom sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, odnosno Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017, 151/2022) i Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/2018). Rokovi i postupci praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja propisani su Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 6/19). Kriteriji i standardi provedbe postupka vrednovanja akata strateškog planiranja propisani su Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19).

8.1. PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

Provđenja Plana razvoja pratit će se prikupljanjem podataka o ostvarenju pokazatelja uspješnosti i praćenjem uspješnosti provedbe posebnih ciljeva.

Za praćenje ostvarenja pokazatelja uspješnosti SMŽ će osigurati sustavno prikupljanje podataka iz utvrđenih izvora podataka te će se analizirati i uspoređivati njihove ostvarene vrijednosti.

Za potrebe praćenja provedbe Plana razvoja biti će zadužen Upravni odjel za gospodarstvo, investicije, razvojne projekte i fondove EU Sisačko-moslavačke županije. Službenici Upravnog odjela za gospodarstvo, investicije, razvojne projekte i fondove EU biti će imenovani za potrebe praćenja provedbe posebnih ciljeva utvrđenih u Planu razvoja. Kako bi se utvrdili uzroci eventualnih odstupanja od planiranih postignuća i dogovorili mogući koraci i rokovi za rješavanje uočenih problema u provedbi, organizirat će se redovni sastanci službenika zaduženih za praćenje provedbe plana razvoja s pojedinim nositeljima provedbe plana razvoja. SMŽ će o provedbi izvješćivati Regionalnog koordinatora Sisačko-moslavačke županije, odnosno Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske o provedbi Plana razvoja u skladu s propisima koji uređuju sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske. Godišnje izvješće o provedbi plana razvoja izrađeno u skladu s Pravilnikom i Uputama Koordinacijskog tijela, po donošenju će se javno objavljivati na mrežnim stranicama SMŽ.

8.2. VREDNOVANJE

Vrednovanje je sastavni dio procesa strateškog planiranja koji izravno utječe na unaprjeđenje učinkovitosti i djelotvornosti provedbe akata strateškog planiranja, odnosno omogućuje pouzdanu procjenu učinaka provedbe javnih politika utvrđenih pojedinim aktom. Postupak vrednovanja Plana razvoja će se temeljiti na načelima strateškog planiranja i upravljanja razvojem, a provest će se u skladu s odredbama Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/2019).

Za potrebe osiguravanja učinkovite provedbe Plana razvoja, planirana je provedba postupka vrednovanja tijekom provedbe (srednjoročnog vrednovanja) i provedba postupka vrednovanja nakon provedbe (naknadnog vrednovanja). Za provedbu postupaka vrednovanja Plana razvoja bit će odgovorni službenici Sisačko-moslavačke županije koji nisu sudjelovali u izradi i provedbi Plana razvoja a imaju znanja u provedbi postupaka vrednovanja javnih politika.

Srednjoročnim vrednovanjem provedbe Plana razvoja SMŽ, koje je planirano u II. kvartalu 2025. godine, utvrdit će se napredak u postizanju posebnih ciljeva te će se dati preporuke za oticanje svih uočenih smetnji i prepreka u provedbi uključujući i prijedloge promjena ili nadopune sadržaja Plana razvoja.

Naknadnim vrednovanjem, odnosno vrednovanjem nakon provedbe Plana razvoja, utvrdit će se stupanj ostvarenja ciljeva, ocijeniti cjelokupni razvojni učinak provedbe Plana razvoja te osigurati preporuke za daljnje procese strateškog planiranja.

Postupak naknadnog vrednovanja provest će se tijekom 2028. godine, a rezultati provedenih vrednovanja bit će temelj za reviziju javnih politika Sisačko-moslavačke županije i daljnje procese strateškog planiranja u razdoblju nakon 2027. godine.

9. POPIS GRAFIČKIH PRIKAZA

Grafikon 1: Bruto domaći proizvod po stanovniku (HRK i EUR) za RH i SMŽ u razdoblju 2015. - 2018. godine..... 17

10. POPIS TABLICA

Tablica 1: Broj registriranih udruga u Sisačko-moslavačkoj županiji prema području djelovanja na dan 14.9.2022. godine..... 39

Tablica 2: Broj registriranih udruga prema jedinicama lokalne samouprave u Sisačko-moslavačkoj županiji na dan 14.9.2022. godine 39

11. IZVORI

Sisačko-moslavačka županija, internetska stranica www.smz.hr

Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju www.aprrr.hr

Državni hidrometeorološki zavod www.dhmz.hr

Državni zavod za statistiku www.dzs.hr

Hrvatska agencija za poljoprivredu www.hapih.hr

Hrvatska elektroprivreda www.hep.hr

Hrvatska gospodarska komora, Digitalna komora www.hgk.hr

Hrvatska obrtnička komora www.hok.hr

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti www.hakom.hr

Hrvatske šume d.o.o. www.hrsome.hr

Hrvatski zavod za javno zdravstvo www.hzjz.hr

Hrvatski zavod za zapošljavanje www.hzz.hr

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Sisačko-moslavačke županije
www.zastita-prirode.smz.hr

Ministarstvo pravosuđa i uprave, Registar udruga Republike Hrvatske
<https://registri.uprava.hr/#!udruge>

Ministarstvo unutarnjih poslova Ravnateljstvo civilne zaštite <https://civilna-zastita.gov.hr/UserDocs/Images/145>

Ministarstvo znanosti i obrazovanja, ŠeR Školski e-Rudnik <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/ser-skolski-e-rudnik-3419/3419>

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2027.

Prirodoslovni-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Seizmološka služba

Priručnik o strateškom planiranju i Dodatak priručniku o strateškom planiranju (MRRFEU, svibanj 2020.)

Program razvoja lovstva na području Sisačko-moslavačke županije

Rudarsko geološki naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu - izvješće o posljedicama potresa -

<https://www.rgn.unizg.hr/hr/izdvojeno/2790-izvjesce-o-zabiljezenim-pojavama-koseizmickih-povrsinskih-deformacija-na-podrucju-pokuplja-i-banovine-nastalih-potresnom-serijom-od-28-12-2020-do-5-01-2021>

Službeni glasnik Sisačko-moslavačke županije

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije www.turizam-smz.hr

Uredba o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske (NN 1/14)

Uredba o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada Partnerskih vijeća (NN 103/15)

Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/2018.)

Uredba o strateškoj procjeni NN 3/17

Vlada Republike Hrvatske „Potres u Hrvatskoj iz prosinca 2020. - brza procjena šteta i potreba“

https://mpgi.gov.hr/UserDocs/Images//dokumenti/Potres//RDNA_2021_07_02_web_HR.pdf

Zakon o lovstvu (NN 99/18, 32/19, 32/20)

Zakon o regionalnom razvoju RH (NN 147/14, 123/17, 118/18)

Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017.)

Zakon o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08)

Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18)

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19)